

KOOSTÖÖ TABEL

SEIS 1.09.2021

Setomaa valla üldplaneeringu kohta laekunud ettepanekud ja Setomaa valla seisukoht ettepanekute osas.

SISUKORD

MINISTEERIUMID	3
Kaitseministeerium.....	3
Maaeluministeerium	4
Siseministeerium	10
Keskkonnaministeerium	10
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	15
Rahandusministeerium	15
AMETID	26
Keskkonnaamet	26
Maa-amet	44
Transpordiamet	54
Põllumajandus- ja Toiduamet	61
Terviseamet	68
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.....	71
Päästeamet	72
Muinsuskaitse-amet	73
Lennuamet.....	84
Politsei- ja Piirivalveamet	84
Veterinaar- ja Toiduamet	85
Veeteedeamet	85
OMAVALITSUSED	85
Räpina vald	85
Võru vald	86
Rõuge vald	86
TARISTU JA AVALIKE TEENUSTE VALDAJAD	86

AS Eesti Raudtee	86
Elering AS	89
Elektrilevi OÜ	89
Telia Eesti AS	89
Elisa Eesti AS	89
Tele2 Eesti Aktsiaselts	89
Eesti Lairiba Arenduse AS	89
OÜ Setomaa Haldus	90
Eesti Gaas AS	90
ETTEVÕTTED JM ASUTUSED	90
Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK)	90
Eesti Erametsa Liit	93
Riigi Kinnisvara AS	93
TÜ Energiaühistu.....	94
KOHALIKUD MAAOMANIKUD JA HUVIGRUPID	95
Metsatervenduse Osaühing.....	95
OÜ Metsagrupp.....	96
Abi Kinnisvara ja Raamatupidamine OÜ	96
Vaikuse tn 1 omanik.....	96
Valga Puu OÜ	96
Karo Mets OU	97
MTÜ Piiriäärne Energiaarendus (PEA).....	98
M.Järvemägi 1	98
M.Järvemägi 2	98
N. ja T.Laanetu	99
M. Laanetu	99
S. Laanetu	100
I.Laanetu	101
T.Zernant.....	102
F.Raudkett, M.Kraav, E.Oinak, A.Vares, V.Rõsikov	102
V.Dõrlov	103
U.Sarja	104

E.Aasna	107
H.Anniste	109

N r	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Ettepanek Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
	IISTEERIU- MID			
1	Kaitse- ministee- rium	PÕHILAHENDU S 13.05.2021 nr 12-1/21/1483	Kaitseministeerium kooskõlastab Setomaa valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu märkusteta.	-
		ESKIIS 09.11.2020 nr 12-1/20/3164	1. Üldplaneeringu seletuskirja punktis 3.8.7. „Riigikaitse maa-ala“ on esitatud selgitus, et riigikaitse maa-ala on üleriigilise tähtsusega riigikaitse ehitiste maa-ala ning alale võib kavandada riigikaitsega seonduvat hoonet või ehitist. Juhime tähelepanu, et ehitusseadustiku § 115 lõike 1 järgi on riigikaitse ehitis ainult Kaitseministeeriumi valitsemisala või Kaitseministeeriumi valitsemisala valduses olev ehitis, sealhulgas riigikaitse tee. Üldplaneeringu joonisel 1 „Maakasutus“ on riigikaitse maa-alana tähistatud ka sellised maa-alad, mis ei ole Kaitseministeeriumi valitsemisala ehitiste maa-alad. Seega ei ole üldplaneeringu seletuskiri ja joonis praegu omavahel kooskõlas. Vastuolu kõrvaldamiseks palume seletuskirja punktis 3.8.7 muuta riigikaitse maa-ala selgitust ning sõnastada see nii, et riigikaitse maa-ala mõiste kataks kõiki maakatastriseaduse § 18 1 lõikes 7 nimetatud funktsioone. Palume seletuskirja punktist 3.8.7 välja jätta seal praegu märgitud tingimused ning täiendada seletuskirja punkti 6.7 järgmise tingimusega: riigikaitse maa-alal asuvate ja sinna kavandatavate ehitiste tööväime tagamiseks tuleb sellised planeeringud ja kavandatavad ehitised, mille mõju võib ulatuda riigikaitse maa-alale, kooskõlastada riigikaitse maa-ala valitsejaga.	1.Oleme täpsustanud riigikaitse maa-alade juhtotstarbe definitsiooni: <i>Üle-riigilise tähtsusega riigikaitse, pii-rivalve, korrakaitse ja päästeteenis-tuse ehitiste maa-ala.</i> Tingimused täpsustatud vastavalt esitatud ettepanekule.
			2. Üldplaneeringu seletuskirjas (elkõige punktides 5.2.9.1 ja 6.7, aga ka mujal) ning KSH aruandes on käsitletud tingimusi elektrituulikute püstitamiseks	2.Arvestatud ning ptk 5.2.9 täienda-tud tuulikute keelamise tingimusega.

			Setomaa valla territooriumil. Palume elektrituulikute püstitamise tingimused üldplaneeringu dokumentidest välja jätta ning märkida üldplaneeringu seletuskirjas, et Setomaa valla haldusterritooriumil ei ole elektrituulikute püstitamine lubatud, kuna mistahes kõrgusega elektrituulik Setomaa valla territooriumil vähendab riigikaitseliste ehitiste töövõimet. Selgitame, et ehitusseadustiku § 120 lõike 1 punkti 3 ning kaitseministri 26.06.2015 määruse nr 16 „Riigikaitselise ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitselise ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta” § 6¹ lõike 2 alusel ei saa Kaitseministeerium koostöölastada Setomaa valla territooriumil ühegi elektrituuliku projekteerimistingimuste või ehitusloa eelnõud, mistõttu on nende planeerimine ja ehitamise nõuete seadmine üldplaneeringus eksitav ja perspektiivitu.	
		LS 04.02.2019 nr 12-1/19/62	Palume UP koostamisel arvestada ja käsitleda: 1. üle 28 m kõrged ehitised ning mistahes kõrgusega tuulikud ja tuulepargid kogu valla territooriumil võivad mõjutada riigikaitselise ehitise töövõimet. Kaitseministeeriumiga tuleb koostöölastada kõigi mistahes kõrgusega tuulegeneraatorite ja tuuleparkide ning üle 28 m kõrguste ehitiste planeeringud, projektid, projekteerimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa eelnõud või ehitusteatised. Koostööd Kaitseministeeriumiga on soovitatav alustada võimalikult varases etapis;	1.Arvestame.
			2. Kaitsevägi ja Kaitseliit kasutavad metsaseaduse § 36 alusel metsaalasid riigikaitselise väljaõppe korraldamiseks ka väljaspool harjutusvälju. Väljaõppe ajal tuleb ümbritsevate alade elanikel ja kasutajatel arvestada teatud müra leviku ning raskesõidukite ja inimeste liikumisega.	2.Võtame teadmiseks.
2	Maaeluministeerium	PÕHILAHENDUS 01.09.2021 nr 4.1-5/2658-5	Maaeluministeerium on võtnud teadmiseks Setomaa Vallavalitsuse 05.07.2021 kirjaga nr 7-5/881-15 antud vastused Maaeluministeeriumi seisukohtadele ja selgitustele, millest nähtub, et üldplaneeringu koostajad ei ole meie seisukohtadega nõus. Märgime, et Maaeluministeerium on nende väärtuslike põllumajandusmaade kohta seatud tingimustega, mis on toodud üldplaneeringu seletuskirja (seisuga 27.08.2021) jaotises 4.15 „Väärtuslik põllumajandusmaa”, nõus. Riigikogu menetluses oleva väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva seaduse eelnõu menetluse tulemused ei ole teada. Oleme jätkuvalt arvamisel, et koostatavas üldplaneeringus ja selle elluviimisel tuleks vältida võimalikke vastuolusid seadusest tulenevate normidega. Üldplaneering on arengustrateegia elluviimist tagav dokument, mida võetakse erinevate otsustuste tegemisel aluseks aastaid ja eeldavalt paljude erinevate isikute poolt. Seetõttu peaks see olema üheselt mõistetav ka siis, kui muudetakse või täiendatakse õigusakte. Maaeluministeerium koostöölastab Setomaa valla üldplaneeringu tingimused, kui	ÜP elluviimise ptk-i on lisatud tingimusega täiendatud.

			täiendatakse seletuskirja jaotist 4.15 või jaotist 7 „Üldplaneeringu elluviimine“ klausliga, et võimalike vastuolude puhul üldplaneeringu ja õigusakti vahel lähtutakse õigusaktist.	
	PÕHILAHENDUS 19.05.2021 nr 4.1-5/2658-3	Märgime, et Maaeluministeerium esitas avalikule väljapanekule esitatud Setomaa valla üldplaneeringu eskiislahenduse ja KSH aruande eelnõu kohta oma arvamused ja seisukohad 17.12.2020 kirjaga nr 4.1-5/2658-1, samas 16.04.2021 seisuga üldplaneeringu kohta laekunud ettepanekute ja Setomaa valla seisukohta väljendavas koostöö tabelis on antud vastused üksnes Maaeluministeeriumi 20.05.2019 kirjaga nr 4.1-3/628 toodud seisukohtadele. Maaeluministeerium, jäädes 17.12.2020 kirjas nr 4.1-5/268-1 toodud seisukohtadele, märgib järgmist: 1. üldplaneeringuga ei kavandata määrata väärtuslikke põllumajandusmaid, vaid neid kavatsetakse käsitleda üksnes informatiivsena. Maaeluministeerium ei saa olla sellise käsitlemisega nõus, kuna see ei ole kooskõlas ei väärtuslikku põllumajandusmaad käsitlevas seaduse eelnõu (maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (309 SE), (edaspidi selles kirjas seaduse eelnõu)) toodud põhimõttega ega ka planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punktis 14 toodud ülesandega. Mõlemas dokumendis on sätestatud eeldus, et üldplaneeringuga tuleb määrata väärtuslikud põllumajandusmaad ja seada nende kaitse- ja kasutustingimused.	1. Põllumajandusmaid käsitlevale seaduse eelnõule pole asjakohane viidata, kuna tegu ei ole kehtiva õigusaktiga. Täna sel kujul on selles eelnõus mitmeid probleemseid kohti, millele on erinevad osapooled tähelepanu juhtinud ning sellisel kujul eelnõu kehtestamine ei ole mõistlik. Üldplaneeringus ei saa me põllumajandusmaade kihti paika panna, kuna see eeldab ulatuslikku kohapealset info kogumist, mis tuleb korraldada riiklikul tasemel. Antud juhul on ÜPde raames mõistlik võtta aluseks esialgne VPM kiht, mida saab ka edaspidi täiendavalt muuta ja täpsustada, sest selles olev info on ajas muutuv. VPM alade kaitse- ja kasutustingimused ÜP tasandil on aladele määratud. Seega on täidetud PlanS kohased nõuded VPM alade osas.	
		2. üldplaneeringu seletuskirja jaotisest 3.6 „Maakasutus“ järelneb, et väärtuslikule põllumajandusmaale ei määrata põllumajandusmaa sihtotstarbelist kasutust tagavat maakasutuse juhtotstarvet. Märgime, et seaduse eelnõuga kavandatakse täiendada planeerimisseaduse § 75 lõikega 5, mille kohaselt tuleb määrata väärtuslikule põllumajandusmaale põllumajandusmaa sihtotstarbelist kasutust tagav maakasutuse juhtotstarve. See tähendab, et lisaks sellele, et üldplaneeringuga ei kavandata väärtuslikke põllumajandusmaid määrata, ei tagata nendele maadele ka sihtotstarbelist kasutust tagavat juhtotstarvet. Tulenevalt eeltoodud argumentidest järelneb, et vaatamata sellele, et seletuskirja jaotises 4.14 „Väärtuslik põllumajandusmaa“ toodud väärtusliku põllumajandusmaa kaitse- ja kasutustingimused on üldises kooskõlas seaduse eelnõus toodud põhimõtetega ning peaksid olema tõhusad ja väärtuslikku põllumajandusmaad kaitsvad, ei anna need olukorras, kus üldplaneeringuga väärtuslikke põllumajandusmaid ei määrata ega nende säilivust vastava juhtotstarbe määramisega ei tagata, kindlust, et väärtusliku põllumajandusmaa kaitsetingimusi	2. VPM aladel ei ole mõistlik maakasutuse juhtotstarvet määrata, kuna seal peavad säilima paindlikud ja asukohapõhiseid kaalutlusi võimaldavad otsused. Täna ei ole Setomaa vallas probleemiks, et VPM alad soovita kasutada muul otstarbel kasutusele võtta. Seega on mõistlik reguleerida nii palju kui vajalik ja nii vähe kui võimalik. Hajaasustus, kus üldjuhul põllumajandusmaad sh VPM alad paiknevad	

			reaalselt ja pikaajaliselt rakendatakse ning et väärtuslik põllumajandusmaa saab ka tegelikult kaitstud.	on üldjuhul maakasutuse otstarvetega katmata, sest see on väljakujunenud ÜPde praktika ka teiste omavalitsuste puhul. Hajaasustuses, kus valdavalt on tegu maatulundusmaadega on üldine suund tüüpilise maalise asustuse tagamine, st et üksikud hajali talud paikevad põldude ning metsade vahel. ÜPs on antud üldised reeglid, kuidas sellist asustumustrit ka edaspidi tagada ning eelmiste ÜPde praktika näitas, et hajaasustuses on mõistlik nii vähe reegleid seada kui võimalik ning see on eriti oluline väheneva rahvastikuga piirkondades, kus iga võimalik uus arendus võib kaaluda üle teatud varasemalt kaardistatud väärtused. KOVil peab säilima võimalus igakordselt kaaluda, kas antud asukohas on mõistlikum säilitada VPM vm uusi arenguid või maldav tegevus. Need toimingud peaksid olema võimalikult paindlikud ja vähese bürokraatiata. Maakasutuse mittemääraine VPM aladel sea lähenemist toetab. Eraldi VPM kihi informatiivne kajastamine ja sellele rakenduvate tingimuste määramine võimaldavad teemat ÜPs sobivas täpsusastmes ning valla vajadustest lähtuvalt kajastada. Selline lähenemine on kooskõlas PlanS-ga.
			3. Kuna seaduse eelnõu menetluse tulemused ei ole teada, kuid väärtuslike põllumajandusmaade kaitsel on maakasutusküsimuste hilisemal käsitlemisel oluline mõju, tuleks vältida üldplaneeringu elluviimisel võimalikke vastuolusid seadusest tulenevate normidega. Sellest tulenevalt soovitame üheselt mõistetavuse	3.Kõikide õigusaktide põhimõtetega, ka nendega, mis kehtestatakse ÜP järgselt tuleb niiehknaa arvestada.

			tagamise eesmärgil lisada seletuskirja jaotisesse 4.14 „Väärtuslik põllumajandusmaa“ klausel, et väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva õigusakti kehtestamisel tuleb järgida sellega sätestatavaid tingimusi ja nõudeid. Maaeluministeerium palub enne, kui üldplaneeringut saab kooskõlastada, Setomaa Vallavalitsuse seisukohti ja vastuseid nii meie 17.12.2020 kirjas nr 4.1-5/2658-1 kui ka käesolevas kirjas tehtud tähelepanekutele. Maaeluministeerium palub enne, kui üldplaneeringut saab kooskõlastada, Setomaa Vallavalitsuse seisukohti ja vastuseid nii meie 17.12.2020 kirjas nr 4.1-5/2658-1 kui ka käesolevas kirjas tehtud tähelepanekutele.	Hetkel ei pea me sobivaks veel kehtimata õigusaktile viidata. Eelmise kirja vastused on allpool toodud.
	ESKIIS 17.12.2020 nr 4.1-5/2658-1	1.Väärtuslikud põllumajandusmaad on kantud väärtusi ja piiranguid kajastavale kaardile (joonis 4). Maaeluministeeriumi poolt nimetatud kaardi alusel tehtud analüüsi kohaselt kavandatakse Setomaa vallas määrata väärtuslikuks põllumajandusmaaks u 7040 hektarit. Põllumajandusuuringute Keskuse poolt välja töötatud põllumajandusmaa massiive, sealhulgas väärtuslikke põllumajandusmaid, kajastava esialgse kaardikihi andmetel on Setomaa vallas väärtuslikke põllumajandusmaid u 7000 hektarit. Maaeluministeeriumi analüüsist nähtub, et üldplaneeringuga on kavandatud väärtuslikust põllumajandusmaast hõlmata muul otstarbel u 420 hektarit ehk 6% ja samas määrata väärtuslikuks põllumajandusmaaks u 460 hektarit keskmisest madalama viljakusega põllumajandusmaad. See tähendab, et kuigi summaarselt väärtusliku põllumajandusmaa pindala ei vähene, kavatakse muul otstarbel aga hõlmata sadu hektareid väärtuslikku põllumajandusmaad. Selleks, et hinnata, kas keskmisest viljakama põllumajandusmaa hõlmamine muul otstarbel kui selle põllumajanduslik kasutus on vajalik ja põhjendatud, tuleks sellega seotud avalikku huvi, mis kaalub üles väärtusliku põllumajandusmaa säilitamise avaliku huvi, põhjalikult selgitada ja kaaluda;	1.Maakasutused ÜPs on määratud olemasolevate katastriandmete ning kehtivate detailplaneeringute alusel. Täiendavalt on oma täpsustused VPM kihile teinud RMK oma haldusaladel olevatele aladele. Märgime, et Põllumajandusuuringute Keskuse esialgne VPM kiht ei ole tegelikult piisava ÜP täpsusastmega ning vajab riiklikult asukohapõhist ja hetke oludega arvestavat ülevaatamist. Arvesse tuleb mh võtta ka täna teadaolevaid arenguplaane konkreetsetes omavalitsuses. Me ei pea õigeks, et ÜP raames tuleb riiklikult soovitud teemakihti sellises täpsuastmes ja mahus läbi töötada. Seega on mõistlik seda kihti kajastada informatiivsena ning vajalikke põhjendusi antud teemal ei pea me asjakohaseks nõuda.	
		2. eskiislahenduse jaotises 4.15 toodud väärtusliku põllumajandusmaa kaitse- ja kasutustingimused on tõhusad ja veenvad ning nende rakendumise korral on väärtusliku põllumajandusmaa ja selle mullastik kaitstud. Samas aga on üldplaneeringu eskiislahenduses väidetud, et väärtusliku põllumajandusmaa kaardikiht on informatiivne ning et seda võib kaalutletud asjaolude ilmnemisel vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse vajadustele täpsustada. Meie arvates annab selline lähenemine laialdased võimalused väärtusliku põllumajandusmaa kaitsetingimusi eirata või nendega mitte arvestada. Maaeluministeeriumi arvates tuleks üldplaneeringuga määrata võimalikult üheselt	2.Meie hinnagul ei ole võimalik ÜPga neid juhte ette anda ning tegu peab olema objekti- ja asukohapõhise kaalutusotsusega, mille asjaolud selguvad tulevikus. Tänaste teadmiste põhjal on võimalik anda praegu ÜPs toodud põhimõtted.	

			mõistetavalt need juhud ja asjaolud, mille korral kohaliku omavalitsuse üksus võib kaaluda väärtusliku põllumajandusmaa hõlmamist muul otstarbel kui selle põllumajanduslik kasutus.	
			3. üldplaneeringuga ei kavandata määrata põllumajandusmaale, sealhulgas väärtuslikule põllumajandusmaale, maakasutuse juhtotstarvet. Maaeluministeerium on seisukohal, et väärtuslikule põllumajandusmaale tuleks määrata põllumajandusmaa sihtotstarbelist kasutust tagav maakasutuse juhtotstarve. Väärtuslikule põllumajandusmaale asjakohase juhtotstarbe määramine annab üldplaneeringu rakendamisel suurema kindluse, et väärtuslik põllumajandusmaa jääb põllumajanduslikku kasutusse.	3.Vt punkt 1 vastust, maakasutust ei ole mõistlik määrata, kuna vajalik on paindlikkus ning hajaasustuses on ÜPs üldine lähenemine, et juhtotstarbeid sinna ei määrata, va teatud spetsiifilised olukorrad, mida on ÜP seletuskirjas selgitatud.
			4. üldplaneeringu eskiislahenduse jaotises 5.2.3 „Sademevesi“ on sademevee juhtimisega seotud temaatikat käsitletud üldistatuna, andes põhimõtted, millega tuleb arvestada. KSH aruande eelnõu jaotises 9.1.15 on toodud meetmed sademevee ärajuhtimise arendamiseks. Lisavee juhtimise teema puhul peame vajalikuks osutada tähelepanu maaparandusseaduse §-s 53 sätestatud maaparandussüsteemi lisavee juhtimist käsitlevatele õiguslikele põhimõtetele, sealhulgas maaparandushoiukulude tasumise alustele. Lisavee maaparandussüsteemi juhtimise korral suureneb maaparandussüsteemi hoiutööde maht ning sellega seotud hoiukulud. Selgitame, et maaparandusseaduse § 53 lõikes 9 on sätestatud, et kui selle maaparandussüsteemi, millesse lisavett juhitakse, ühishoiuks on moodustatud maaparandusühistu, osaleb maaparandussüsteemi lisavett juhtiv isik maaparandushoiukulude katmisel Põllumajandusameti määratud ulatuses. Muul juhul ehk olukorras, kus maaparandusühistut ei ole moodustatud, peab lisavett juhtiv isik korraldama maaparandushoiutööde eest tasumise muudel asjaõigusseadusest tulenevatel alustel. See tähendab, et igal juhul peaks isik, kes ehitustegevuse käigus või ehitamise tulemusena hakkab juhtima sadevett maaparandussüsteemi, teadma, et tal lasub kohustus tasuda lisavee juhtimisega kaasnevad maaparandushoiu kulud. Seda silmas pidades peame õigeks, et kui üldplaneeringuga kavandatakse sademevee juhtimiseks kasutada ka maaparandussüsteemi, tuleks kõnealuses jaotises käsitleda ka lisavee maaparandussüsteemi juhtimisega seotud nõudeid.	4.ÜPga ei ole sademevee juhtimise lahendusi kavandatud, vaid on antud üldised põhimõtted. Teie poolt esitatud põhimõtte tuleb õigusaktist, mistõttu me seda eraldi ÜPsse ei lisa, sest õigusaktide tingimused kehtivad ÜP väliselt. ÜP koostamise põhimõtte on, et selles kajastuvad kohalikud tingimused ja reeglid ning õigusaktidest tulenevate reeglite osas, tuleb lähtuda akonkreetselt õigusaktist.
		LS 20.05.2019 nr 4.1-3/628	1.Põllumajanduslikul tegevusel on otsene seos maaga ja sellel toodetava toiduga, mida inimesed vajavad eluspüsimiseks – põllumajanduslikule tegevusele ei ole toidu tootmisele alternatiivi. Seetõttu tuleb kasutada kõiki planeerimisseaduses sätestatud võimalusi ja tagada, et väärtuslik põllumajandusmaa ei läheks põllumajanduslikust kasutusest välja ning et	1.Väärtuslike põllumaj.-maade puhul on ÜP käigus VPM maakonnaplaneeringust tulnud infokihit aluseks võetud ning seda on täpsustatud vastavalt kohalikele vajadustele. Samuti

			seda ka edaspidi oleks võimalik sihipäraselt kasutada. Kehtestatava planeeringuga seatud kaitse- ja kasutustingimused peaksid seega tagama väärtusliku põllumajandusmaa säilimise põllumajandustoodete tootmiseks, et tagada riigi toidujulgeolek.	on täpsustatud VPM-le seatud tingimusi vastavalt kohalikele vajadustele. Väärtuslikke põllumajandusmaid tuleb vaadata piirkondlikus kontekstis ning konkureerivaid maakasutusi ja huve silmas pidades. Vastavad otsused langetab kohalik omavalitsus. Palume täiendavalt tutvuda H.An-niste seisukohaga.
			2.Maaeluministerium teeb ettepaneku üldplaneeringus väärtusliku põllumajandusmaa määramisel järgida põhimõtet, et väärtusliku põllumajandusmaa massiiv on maatulundusmaa sihtotstarbega põllumajandusmaa (haritava maa ja loodusliku rohumaa kõlvik) massiiv, mis vastab järgmistele tunnustele: - asub küla või aleviku territooriumil, - mille suurus on kaks hektarit või rohkem, - mille kaalutud keskmine boniteet on võrdne või suurem riigi põllumajandusmaa kaalutud keskmisest boniteedist. Selles maakonnas, mille põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet on riigi keskmisest boniteedist madalam, on väärtuslik see põllumajandusmaa massiiv, mille kaalutud keskmine boniteet on võrdne või suurem selle maakonna põllumajandusmaa kaalutud keskmisest boniteedist. Esialgsete arvestuste kohaselt on Võru maakonna põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet 38 hindepunkti.	2.Alade täpsustamisel on seda põhimõtet arvestatud.
			3.Eespool toodud tunnustele vastava põllumajandusmaa massiivi peaks kohaliku omavalitsuse üksus planeeringuga määrama väärtusliku põllumajandusmaa massiiviks, seades selle kohta kaitse- ja kasutustingimused, mis tagaksid väärtusliku põllumajandusmaa säilimise põllumajandustoodete tootmiseks.	3.Tingimused oleme seadnud paindlikult, kuna esialgne kiht ei ole piisavalt täpse ja ajakohase infoga, samuti peab omavalitsusel jääma võimalus erinevaid maakasutusi kaaluda juhaks kui selleks on vajadus.
			4. Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkti 18 kohaselt määratakse üldplaneeringuga planeeringuala üldised kasutus- ja ehitustingimused, sealhulgas ka näiteks maakasutuse juhtotstarve. Sama paragrahvi lõike 4 kohaselt on maakasutuse juhtotstarve üldplaneeringuga määratav maa-ala kasutamise valdav otstarve, mis annab kogu määratud piirkonnale edaspidise maakasutuse põhisuunad. Väärtuslikule põllumajandusmaale tuleks Maaeluministeriumi arvates seega määrata põllumajandusmaa sihtotstarbelist kasutamist tagav maakasutuse juhtotstarve, et väärtuslik põllumajandusmaa ei läheks põllumajanduslikust kasutusest välja ja et oleks tagatud väärtusliku	4. PM säilitamiseks antakse üldised ning paindlikud tingimused, lähtuvalt kohalikest vajadustest ning UP täpsustet silmas pidades.

			põllumajandusmaa säilimine põllumajandustoodete tootmiseks.	
		Algatamise eel 13.11.2018 nr 4.1-5/5575-1	Teemad samad mis järgnevas kirjas.	-
	Sisemi- nistee- rium	LS 12.12.2019 7-5/2965-4	Siseministeeriumil puudub täna vajadus Setomaa valla üldplaneeringus riigikatselise otstarbega maa-alade ja riigikaitseobjektidest tulenevate piirangute määramiseks. Kooskõlastame Setomaa valla üldplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse vaikimisi ilma täiendavate märkusteta. Samas palume informeerida ministeeriumit tulevikus juhul, kui valla territooriumile planeeritakse ehitada või rajada kõrgemaid ehitisi (hooned, tuulepark vms) või kehtestatakse droonide lennupiirangu ala, et saaksime analüüsida, kuidas nimetatud arendused ja võimalik lennupiirangu alad võivad mõjutada ministeeriumi valitsemisala asutuste ülesannete täitmist, sideteenuste levi ning võimalike riigikaitseobjektidest tulenevaid vajadusi ja piiranguid.	-
	Keskkon- naminis- teerium	PÕHILAHENDU S 15.06.2021 nr 7-15/21/3132	Tuginedes PlanS § 85 lõigetele 1 ja 3 kooskõlastab Keskkonnaministeerium lähtudes oma valitsemisalast ja tegevusvaldkonnast Setomaa valla üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu. Palume kirjas toodud ettepanekutega arvestada ja hoida Keskkonnaministeeriumit kursis üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu edasise menetlusega.	Võtame teadmiseks.
			1. Üldplaneeringu peatükis 4.11 Rohevõrgustik on rohekoridori tingimuste all kasutatud mõistet „migratsioonitingimused“, soovitame see asendada elustiku kontekstis tihedamalt kasutatava mõistega „rändetingimused“.	1.Arvestatud.
			2. Samas peatükis on toodud rohevõrgustiku üldised kasutustingimused, kus on märgitud, et rohevõrgustiku aladel võib arendada tavapäraselt, rohevõrgustikuga arvestavat majandustegevust (metsamajandus, ehitustegevus jm). Samas pole KSH-s täpsemalt hinnatud metsamajanduse mõju rohevõrgustiku tugialadele ega rohekoridoride toimimisele. Palume KSH-d täiendada ning juhime tähelepanu, et PlanS § 75 lõike 1 punkti 10 järgi peab üldplaneering täpsustama rohevõrgustiku toimimist tagavad tingimused ning määrama sellest tekkivad kitsendused. Selleks, et anda rohevõrgustiku toimimist tagavad tingimused, on vajalik muuhulgas selgitada, kas ja millistel tingimustel ning millistel aladel võivad erinevad maakasutused rohevõrgustiku toimivust halvendada või rohevõrgustiku katkestada. Vastavalt olukorrale tuleb seejärel üldplaneeringuga seada maakasutusele rohevõrgustikus sellised tingimused, mis tagavad rohevõrgustiku toimivuse. Seatud tingimused ja neist tekkivad kitsendused peavad olema põhjendatud ja proportsionaalsed.	2. ÜP-ga ei reguleerita konkreetseid, sh juba toimuvaid majandustegevusi ega seata tingimusi tegevusalade kaupa. ÜP-ga määratakse üldised maakasutus- ja ehitustingimused. Rohevõrgustiku osas on ÜP-s sätestatud, et igasugune majandustegevus, mis ei ole rohevõrgustikus keelatud, peab olema sellega arvestav. Samuti on ÜP-s sätestatud järgmist (lisatud on raietega seonduv metsateatise käsitlus): Kõik tegevused tuleb kavandada selliselt, et rohevõrgustik jääks toimima. Rohekoridori toimimist oluliselt mõjutavate ja seda muutvate tegevuste puhul tuleb vajadusel leida asenduskoridor. Rohevõrgustiku toimivust hinnatakse asukohapõhiselt, sealhulgas raietega

				seonduvat metsateatise menetlemise käigus, ning vajadusel võivad kohalik omavalitsus ja Keskkonnaamet nõuda täiendavat eksperthinnangut. ÜP täpsusastmes on see piisav, ÜP ptk 4.11 ja KSH aruande ptk 7.3 on täiendatud raietega seonduva metsateatise käsitlemisega. Kuna KSH lähtub ÜP-ga lahendatavatest teemadest ja ÜP täpsusastmest, siis ei ole mõjude hindamine kirjas toodud täpsusastmes põhjendatud.
			3. Peatükis 4.16 Kalda ehituskeeluvöönd palume täiendada ehituskeeluvööndi ettepaneku nimekirjas esitatud alade kirjeldust, kuidas eelkõige avalikust huvist lähtuvalt on vajalik teha erand üldisele normile, mis keelab ehituskeeluvööndis ehitamise. Nimekirja põhjal pole selgelt aru saada millistel aladel on juba varasemalt detailplaneeringutega ehituskeeluvööndit vähendatud ning millistel mitte.	3.Üldine avalik huvi on antud selle lausega: Üldplaneering toetab hajakülade ja tiheasustusalade elujõulisena püsimist, võimaldades nendes eluasemekoha rajamist või ettevõtluse arendamist. Need eesmärgid toetavad ka valla arengu laiemat strateegilist suunda ning olemasoleva asustusstruktuuri tugevdamist ning need põhimõtted lähtuvad laiemast avalikust huvist (viimane osa lisatud täpsustuseks). Objektide kirjelduste juurde on samuti täiendavad asukohapõhised avalikud huvid sõnastatud. Kui objekti kirjelduse juures on viidatud detailplaneeringule, näiteks ehituskeeluvööndi vähendamine vastavalt Külasaare detailplaneeringule, siis see markeeribki, et tegu on varasemalt DPga vähendatud EKV ga. Varasemate detailplaneeringute info lisamine on keeruline, kuna mitmete varasemalt kehtestatud detailplaneeringute puhul on asjaolud olnud tänasest olukorrast erinevad ning mitte

				kõikide DPde puhul ei ole küsitud KeA seisukohta, seega on meil kee- ruline arvestada, kas ehituskee- luvööndi vähendamine nende DPde alusel üldse kehtib.
			4. Selgitame, et rohevõrgustiku koridorid ja tuumalad peavad olema kaardikihis esitatud eraldi objektidena.	4.Vormistame need elemendid eraldi ÜP järgnevates etappides, kui alad on paigas ja täiendavaid muudatusi eeldatavalt ei teki.
		PÕHILAHENDU S 20.05.2021 nr 7-15/21/1993- 3	1. Võttes aluseks haldusmenetluse seaduse § 41 pikendame kooskõlastamise üle otsustamise tähtaega kuni 18.06.2021 seoses täiendava menetlusaja vajadusega.	-
		ESKIIS 11.11.2020 nr 7-15/19/6070- 5	1. Setomaa valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande lisas 2 (Eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldus) peatükis 12.1.1. Taimestik (lk 79) on metsade osas kirjas, et "Suurema osa valla metsadest moodustavad majandusmetsad". Soovitame sõnastada selle "Suurem osa valla metsadest on tulundusmetsad, kus majandamise piirangud ning lubatavad tegevused on reguleeritud metsaseadusega". Mõiste "majandusmets" ei ole kasutusel metsaseaduses (MS) ning Eesti keele seletav sõnaraamat annab antud sõna selgituseks "tarbe- ja küttepuidu tootmiseks kasutatav mets", mis meie hinnangul jätab põhjendamatult ühekülgse mulje. Tulundusmetsades kehtivad samuti erinevad piirangud selleks, et tagatud oleks nende säästlik majandamine selliselt, et säilinud oleks elustiku mitmekesisus, metsa tootlikkus, uuenemisvõime ja elujõulisus ning ökoloogilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi rahuldava mitmekülgse metsakasutuse võimalus (MS § 2 lg 2). Samuti soovitame täpsuse huvides lisada lõiku vastavad numbrilised näitajad – kui palju on Setomaa vallas metsamaad, kus rakendatakse täiendavaid looduskaitselisi piiranguid või meetmeid ning kui palju on metsamaad, kus piirangud sätestab metsaseadus (tulundusmetsad).	1. Arvestame lisa 2 ptk 12.1.1 sõ- nastuse muutmise ettepanekuga.
			2. Lähteseisukohad peatükis 2. Üldplaneeringuga lahendatavad ülesanded (lk 3) on tabelis struktureeritud teemad lähtuvalt planeerimisseaduse (PlanS) § 75 lg 1. Punkt 10 all (rõhevõrgustik) on ülesannetena kirjas, et „kaalutakse raielangi suuruse määramist/piiramist ning raieliikide määramist alevike lähialadel ja kuurortpiirkonnas puhkealade säilitamise eesmärgil”. Juhime tähelepanu, et asula või ehitise kaitseks metsamajanduslike piirangute seadmine on reguleeritud PlanS § 75 lg 1 p 21. Samuti on puhke- ja virgestusalade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine reguleeritud PlanS § 75 lg 1 p 20 kaudu.	2. Viited on antud üldistena. Üldplaneeringu raames on kõigil osa- pooltel võimalik oma seisukohta avaldada, kuid lõpliku otsuse vajalike tingimuste ja huvidega arvestamise osas teeb kohalik omavalitsus, kellele

			Seetõttu tuleks see lauseosa punkt 10 alt kustutada. Samuti juhime Teie tähelepanu sellele, et kehtiva metsaseaduse (MS § 23 1) alusel saab planeerimisseaduses (PlanS § 75 lg 1 p 21) kirjeldatud asula või ehitise kaitseks seatavaid piiranguid kehtestada üksnes kokkuleppel maaomanikuga. See tähendab, et vastavad kokkulepped tuleb sõlmida vastuvõtmisele eelneva planeeringu koostamise perioodi jooksul, sest vastuvõtmisega kinnitab kohaliku omavalitsuse volikogu, et üldplaneering vastab õigusaktidele (PlanS § 86 lg 2). Kokkulepete puudumisel on üldplaneering aga vastuolus metsaseadusega.	on antud ulatuslik planeerimisautonoomia kohaliku tasandi planeeringute üle. Planeeringu käigus peab olema võimalus erinevaid huve ning tegevusi kaaluda ning põhjendatud juhul seada tingimusi ilma omaniku nõusolekuta.
			3. Oleme seisukohal, et nii arusaadavuse kui ka rakendatavuse aspektist tulenevalt peavad siduvad ja kohustuslikud kasutustingimused või piirangud olema põhjendatud, kaalutletud ning sõnastatud selgelt ja üheselt arusaadavalt. Lisaks soovime rõhutada, et kasutustingimuste ja kitsenduste või piirangute seadmisel tuleb KSH aruande eelnõus käsitleda seatavatest tingimusest ja kitsendustest tulenevaid mõjusid keskkonnale, inimese tervisele ja heaolule, kultuuripärandile ning varale (KeHJS § 2 1).	3. Esitatud tingimused on põhjendatud ning sõnastatud üldplaneeringu täpsusastmes. KSH osas selgitame, et vastavalt KeHJS-se §-le 32 teostame keskkonnamõju strateegilist hindamist strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju tuvastamiseks, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks ning ebasoodsat mõju leevendavate meetmete leidmiseks. KSH tulemusi võetakse arvesse strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel. Hindamisel peame asjakohastel juhtudel muuhulgas silmas ka ÜP-ga kavandatavaid kitsendusi ja tingimusi ning nende eeldatavat toimet oluliste negatiivsete mõjude vältimise/leevendamise osas. Kitsenduste ja tingimuste lõikes aga eraldi sellist hindamist, nagu märkuses viitatakse, KeHJS ette ei näe.
			4. Juhime tähelepanu, et KSH aruanne peab KeHJS § 40 lg 4 punkti 7 kohaselt sisaldama teavet sh piiriülese keskkonnamõju kohta. Setomaa valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuses on toodud, et üldplaneeringu elluviimisega eeldatavalt piiriülest keskkonnamõju ei kaasne. Palume ka KSH aruannet täiendada, kas teemaplaneeringu elluviimisega esineb piiriülest keskkonnamõju.	4. KSH VTK kuulub KSH aruande koosseisu ja kui teemat on seal (eelhinnangu mahus / mõju hindamise ulatuse määratlemise raames) juba käsitletud, siis ei ole sama info dub-

				leerimine KSH aruandes mõistlik. Li- same KSH aruande peatükki 2.2 vas- tava teabe (viitega VTK-le), et ÜP el- luviimisega ei kaasne piiriülest kesk- konnamõju.
			5. PlanS § 75 lõike 1 punkti 20 kohaselt on üldplaneeringu ülesanne puhke- ja virgestusalade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine. Palume üldplaneeringus välja tuua avalikult kasutatavad sotsiaalse suunitlusega maa- alad, mida kohalik omavalitsus vajab oma seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks.	5.Me ei erista UP maakasutuse osas maaomandit. Palume täpsustada, mille jaoks see info on vajalik. Vaja- dusel saab seda infot vaadata maa- katastri andmebaasist.
			6. Lisaks eeltoodule palume Setomaa valla üldplaneeringu koostamisel arvestada, et planeeringust huvitatud isikuna tuleb ka riiki käsitleda võrdselt kõigi teiste maaomanikega ning kohaliku omavalitsuse ega ühegi teise maaomaniku huve ei tohi ilma põhjendatud ja kaalutletud vajaduseta eelistada riigi huvidele, sh näiteks maakasutuse juhtotstarbe ning põhiliste tehnovõrkude trasside ja tehnorajatiste asukohtade määramisel. Nimetatud põhimõtte kehtib ka reformimata maade suhtes, mis MaaRS § 31 lõike 2 tähenduses on samuti riigi omandis. Palume hoida Keskkonnaministeeriumit kursis üldplaneeringu ja KSH koostamise edasise menetlusega ning esitada üldplaneering enne selle vastuvõtmist ka Keskkonnaministeeriumile.	6.Arvestame.
		LS 20.12.2019 nr 7- 15/19/6070-3	1. Korduva üleujutusega ala piir määratakse looduskaitse-seaduse seaduse § 35 lg 3 1 järgi ainult mererannal. Samas on kindlasti oluline arvestada üleujutusohutudega ka muude veekogude ääres ja vajadusel kaaluda kalda ehituskeeluvööndi ulatuse suurendamist. Suurte ülejuu-tusalade siseveekogude nimistu ja neil iseveekogudel kõrgvee määramise kord on kehtestatud keskkonna-ministri 28.05.2004 määrusega nr 58 (nt Võhandu jõgi Vööpsu sillast suudmeni).	1.Käsitletud UP täpsusastmes.
			2.Avalikud veekogud ja avalikult kasutatavad veekogud on veeseaduse järgi erinevad mõisted. Kuna üldplane-eringu üheks ülesandeks on ka avalikult kasutatavate veekogude kallasrajale avaliku juurdepääsu tingimuste määramine, siis palume üldplaneeringus ka seda teemat käsitleda.	2. Käsitletud UP täpsusastmes.
			3. Kehtivas metsaseaduses ei kasutata enam kaitse-metsa mõistet. Sellest tulenevalt palume täpsustada Plans § 75 lg 1 p 21 tuleneva ülesande lahenduse sõnastust ning asendada „kaitsemetsa ala määramine ja tingimuste täpsustamine“ järgmise sõnastusega „keskkonnaseisundi kaitseks metsaalade määramine ja tingimuste täpsustamine“ vmt, et viia see kooskõlla metsaseaduse § 23 1 -ga.	3.UP käigus ei ole selle ülesande ka- jastamine vajalikuks osutunud, enam ei ole ka põhjust LS dokumenti täp- sustada, sest lähtume täna eskiisla- hendusest.
			4. Lisaks eeltoodule palume Setomaa valla üldplaneeringu koostamisel arvestada, et planeeringust huvitatud isikuna tuleb ka riiki käsitleda võrdselt kõigi teiste maa-	4.Arvestame.

			omanikega ning kohaliku omavalitsuse ega ühegi teise maaomaniku huve ei tohi ilma põhjendatud ja kaalutletud vajaduseta eelistada riigi huvidele, sealhulgas näiteks maakasutuse juhtotstarbe ning põhiliste tehnovõrkude trasside ja tehnorajatiste asukohtade määramisel. Nimetatud põhimõtte kehtib ka reformimata maade suhtes, mis maareformi seaduse (edaspidi MaaRS) § 31 lõike 2 tähenduses on samuti riigi omandis. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse § 15 lõike 1 alusel on MaaRS § 31 lõikes 2 sätestatud maa omanikuks PlanS tähenduses Keskkonna-ministeerium või valdkonna eest vastutava ministri volitatud isik.	
			5. PlanS § 75 lõike 1 punkti 20 kohaselt on üldplaneeringu ülesanne puhke- ja virgestusalade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine. Palume üldplaneeringus välja tuua avalikult kasutatavad sotsiaalse suunitlusega maa-alad, mida kohalik omavalitsus vajab oma seadusest tulenevate ülesannet täitmiseks.	5.Kajastame UPs üldiselt, maaomandi infot saab vaadata avalikust andmebaasist.
			6. Ühtlasi palume kaardimaterjali koostamisel lähtuda kehtivatest detailplaneeringutest ning kanda vastav info ka Setomaa valla üldplaneeringu joonistele.	6.Arvestame kehtivate DPdega UP täpsusastmes, vajalik info DPdest on kantud UPsse.
			7. Keskkonnaministeerium annab täpsema seisukoha riigimaadele planeeritu osas pärast Setomaa valla üldplaneeringu eskiislahenduse valmimist ning planeeringujooniste ja seletuskirja avalikustamist. Palume hoida Keskkonnaministeeriumi kursis Setomaa valla üldplaneeringu edasise menetlusega ning edastada võimalusel üldplaneeringu kaardimaterjali andmed vektorkujul aadressile keskkonnaministeerium@envir.ee või teha need kättesaadavaks eraldi veebilingilt.	7.Arvestame.
	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	PÕHILAHENDUS 22.06.2021 nr 1.10-17/21-0054/3465-2	MKM peab vajalikuks märkida, et keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemustes ja järeldustes on toodud, et oluline on hoiduda raudtee ja maanteed tarastamisest kogu valla alal. Setomaa vallas asuva Koidula raudteejaama territooriumi tarastamine on turvalisuskaalutlustel siiski endiselt vajalik. Taastuvenergeetika teemad on käsitletud (Setomaa ühtse taastuvenergia kasutamise strateegia, pilootpiirkonna väljaarendamine, päikeseparkide arendused). Selles osas täiendavaid kommentaare ei ole. MKM kooskõlastab Skepast&Puhkim OÜ koostatud Setomaa valla üldplaneeringu tingimusel, et arvestatakse Setomaa vallas asuva Koidula raudteejaama territooriumi tarastamisega.	Täpsustus KSHsse sisse viidud.
	Rahandusministeerium	PÕHILAHENDUS	1. Üldised tähelepanekud 1.1.Seletuskirjast ei selgu planeeringuala kirjeldus ja üldandmed (asukoht ja suurus) ning planeeringuala ja selle mõjuala analüüsil põhinevad järeldused. Riigihalduse ministri määrus 17.10.2019 nr 50 „Planeeringu vormistamisele ja ülesehitusele	1.1.Järeldused on toodud lisa 2, neist tulenevad ÜP eesmärgid on ptk 2 toodud. Eripärad ja väärtused on olemasoleva kk kirjeldus, mis kõik

		06.07.2021 nr 14- 11/3198-4	esitatavad nõuded" sätestab igat liiki planeeringute vormistamise ja ülesehituse nõuded. Määruse seletuskirja kohaselt on kõik planeeringud asukohapõhised, seetõttu on oluline ala asukoht ja suurus, piirkonna eripära ja väärtuste kajastamine planeeringu seletuskirjas (on aluseks põhjendamisel ja tingimuste seadmisel). Sama määruse §-st 4 lõikest 2 tuleneb, et planeeringu jooniste esituskujul märgitakse ning eristatakse planeeringulahenduse ja alusandmete leppemärgid. Üldplaneeringu jooniste legendides ei eristu üheselt mõistetavalt planeeritav info muust teabest/ taustainfost. Soovitame kõikide jooniste legendides kasutada ühtseid vormistuse põhimõtteid ning püüda parendada PDF jooniste loetavust.	kajastub lisas 2 (ÜP üldine lähene-mine), kuna seda infot on väga-väga palju. Väärtuste teema kokkuvõte on ptk 2 lisatud. Oleme eristanud ning leppemärke rühmitanud teemade kaupa. Legendis on ühtsed vormistuse põhimõtted tagatud, pdf-id on vormistatud parimal võimalikul viisil tänase tehnilise võimekuse baasil. Arvestada tuleb, et info on digiti-liseerunud ning selle rakendamiseks on möödapaasmatu digilahendustele ülemine, tulevikus ei ole võimalik üldplaneeringut paberkujul kasutada, sest see ei vasta kaasaja nõuetele.
			1.2. Soovitame üle vaadata ja parendada üldplaneeringus sõnastatud tingimused selguse ja üheselt mõistetavuse seisukohast. Samuti, kas on üheselt mõistetavalt tehtud vahet tingimusel, soovitusel ja põhimõttel. Parendamist väärivad üldplaneeringu tingimuste sisu põhjendatus, sh kaalutlused, millest on lähtutud; seletuskirja ja KSH aruande ning jooniste omavaheline kooskõla. Näiteks üldplaneeringu joonisel 2 Piirkondlikud ehitustingimused ei vasta pealkiri joonise sisule. Üldplaneeringu joonisel 3 Tehniline taristu on leppemärkides toodud avalikku kasutusse määratav eratee, mis ei ole korrektne kuna võib anda eksitavat infot nagu Üldplaneeringuga määratakse erateed avalikuks kasutamiseks. Üldplaneeringuga saab ainult märkida eratee avaliku kasutamise vajadust. Joonistel on objekte (nt kopteriplats, perspektiivne piiripunkt, kahetasandiline ülekäigukoht, perspektiivne sild, kohaliku tähtsusega tee jt), mille kohta seletuskirjast teavet ei leia. Samuti on näiteks joonisel 3 Tehniline taristu näidatud sümboliga väikesadama ja perspektiivse väikesadama asukoht, ent seletuskirjast ja maakasutuse jooniselt ei selgu, kas ja milline maakasutuse juhtotstarve neile on määratud.	1.2.ÜP tingimusi täpsustatud. Kooskõla ÜP ja KSH vahel on olemas, sest KSH lähtub ÜPst. Antud üldise märkuse põhjal ei saa otsustada, millele täpsemalt viidatud. Joonist 2 ja 3 täpsustatud, samuti mainitud objektide infot täiendatud. Sadamate kohta on SKs toodud: Eri-nevad veeliiklusega seotud ehitised nagu väikesadamad, slipid ning laut-rikohad on kajastatud joonisel 3 – tehniline taristu ning vajalikud maa-kasustused joonisel 1.
			1.3. Kõik seletuskirjas kasutatud mõisted ei ole defineeritud nt väljakujunemata struktuuriga ala, valdav otstarve, suurem külakeskus, tihedam külakeskus, kohalik keskus jt, seejuures on mõistete osas otstarbekas viidata definitsiooni allikale (näiteks maakonnaplaneeringust ja PlanS-ist tulenevate jt õigusaktis defineeritud mõistete	1.3.Mõisted on toodud teemade osas, mille selgitamine ÜP raames on vaja-lik, allikale viidatud kus see on ots-tarbekas. Osad mõisted on üldkäibes

		puhul), juhul kui tegu ei ole Setomaa valla üldplaneeringu unikaalse mõiste definitiooniga. Ka viimane on oluline välja tuua. Näiteks üldplaneeringu seletuskirjas Tabel 1. Üldplaneeringuga määratud juhotsarbe ja kavandatava sihtotstarbe omavahelised seosed, on sõnapaar kavandatav sihtotstarve, mis võib olla eksitav kuna üldplaneering sihtotstarbeid ei kavanda. Näiteks mõiste krunt kasutamisel soovitame veenduda, kas seda on kasutatud seletuskirjas läbivalt planeerimisseaduse § 6 lg 8 kohaselt, kus krunti saab seostada ainult detailplaneeringu koostamise kohustusega, või ka kõnekeelselt. Viimane võib tekitada üldplaneeringu elluviimisel olulisi tõrkeid. Selgitamist vajab, kas mõiste valdav otstarve tähendus langeb kokku PlanS seletuskirja mõistes vähemalt 51 % ga. Palume selgitada mõiste territoorium sisu, sh seda, kuidas määratakse territooriumi piirid, samuti tihedam külakeskus – vajab selgitamist, milliste kriteeriumite alusel see määratakse, kuna on sätestatud piirkondlikud tingimused elamuehituseks.	ning nende puhul on allikat keeruline välja tuua. Kavandatava SO käsitlust on täpsustatud. Valdava otstarbe jt välja toodud mõistete käsitlust täiendatud.
		1.4.Vajalik on üle vaadata mõistete peatükk, kuna seal sisaldub mõisteid, mida üldplaneeringu tekstis ei ole kasutatud nt avalik hoone, avaliku ruumi kvaliteet, keskkonnamisk, kompaktse asustuse ala, pendelliiklus jt. ning täiendada peatükki seletuskirjas kasutatud mõistete selgitustega. Soovitame kasutada ühtseid mõisteid läbivalt nii seletuskirjas, joonistel kui KSH aruandes.	Täpsustatud.
		2.Üldplaneeringu vastavus maakonnaplaneeringule. Üldplaneeringu seletuskirjast ei selgu üheselt mõistetavalt ega ka teemade lõikes ammendavalt seosed maakonnaplaneeringuga seatud soovitude, põhimõtete ja tingimustega.	ÜP tugineb MP-le, seda põhimõtet on läbivalt ÜPs korratud. Seosed MPga on olemas ning neid on täpsustatud veelgi.
		2.1.Teeme ettepaneku: tuua üldplaneeringu ptk 6.8 Seosed maakonnaplaneeringuga ja selle täpsustamine seletuskirja algusesse (enne valla visiooni). Seejuures on eelnimetatud peatükis otstarbekas viidata üldplaneeringu seletuskirja konkreetsele peatükile, kus on teemat kohapõhiselt sisustatud, täpsustatud või laiemalt põhjendatud. Juhul kui põhjendused tulevad planeeringu lisast, siis on vajalik tuua üldplaneeringu peatükki neist kõige olulisemad. Ettepanek tugineb akadeemilise teksti ülesehituse põhimõttele, üldiselt üksikule (strateegiliselt suunalt jõudmine maakasutuse ja ehitustingimusteni), mida on kasutatud ka maakonnaplaneeringute koostamisel. Selline ülesehitus annab põhjuslikud seosed sisu ja lahenduste kujunemisele ning teeb seletuskirja paremini loetavaks ja kasutatavaks.	2.1. Soovime pigem rõhutada ÜP tähtsust ning ÜP peamised igapäevaselt kasutatavad ptk-id jätta kõige ette. Seega taustainfo on peamiselt lisa 2 või viimastes ptk-ides. MP on taustaks ning igapäevaselt rakendust ei oma, seega oleme leidnud et teema on mõistlik pigem tahapoole paigutada.

			2.2.Üldplaneeringus on asjakohane üheselt mõistetavalt avada, et planeeringule annab raamid ja suuna asustuse ning mitme teise teema osas maakonnaplaneering. Seejuures võib olla tegu maakonnaplaneeringu täpsustamise ja/või muutmise ettepanekuga enamate teemade puhul kui ainult väärtuslikud maastikud ja roheline võrgustik. Kui üldplaneeringu seletuskirjast ei selgu, kas ja kuidas on maakonnaplaneeringuga üldplaneeringule antud ülesanded (sh kaalutlemine, kohapõhine täpsustamine) täidetud, siis võib tekkida küsimus, kas maakonnaplaneeringuga on arvestatud, kas mõnest teemast on loobutud ja kui, siis milliste põhjendustega.	2.2. Tingimustega on üldplaneeringu koostamisel arvestatud, samuti on MP aluseks ÜP koostamisel, seda on mitmes ptk-is rõhutatud, mh ptk 6.8: <i>Võru ja Põlva maakonnaplaneering 2030+ on olnud aluseks Setomaa valla üldplaneeringu koostamisel, kuid mitmeid teema valdkondi on üldplaneeringu skaalas täpsustatud. Maakonnaplaneeringuga seatud üldiseid tingimusi on valla kontekstis üksikajalikumalt käsitletud ning kohalikele vajadustele vastavaks viidud.</i>
			3. Üldplaneeringu vastavus planeerimisseaduse põhimõtetele 3.1.Elukeskkonna parendamise põhimõte. Otstarbeka, mõistliku ja säästliku maa kasutuse põhimõte PlanS § 8 toob välja, et planeeringuga tuleb luua eeldused kasutajasõbraliku ning turvalise elukeskkonna ja kogukondlikke väärtusi kandva ruumilise struktuuri olemasoluks ja säilitamiseks ning esteetilise miljöö arenguks, säilitades olemasolevaid väärtusi. Põhimõtte laiem eesmärk on, et planeeringutega ei antaks ainult maakasutus- ja ehitustingimusi, vaid kujundataks terviklik ruumilahendus, mis täidab kõiki funktsionaalseid vajadusi. Üldplaneeringu ptk 3.6.2. Äri maa-ala ja tootmise maa-ala, on näiteks alevikus ja tihedamas külakeskuses lubatud maksimaalne ehitusalune pind 70%. Kaalutlusotuse alusel on põhjendatud juhul (nt kui lähipiirkonnas on piisavas mahus haljasalaid) lubatud ehitisealuse pinna osatähtsuse suurendamine. Vajab selgitamist, kuidas tingimus toetab ptk 2 Visioon ja arengu eesmärgid seatud eesmärki: Soodustada mitmekesise ja kvaliteetse elukeskkonna kujundamist, kuid säilitada ja kaitsta olemasoleva keskkonna väärtused.	3.Oleme selle põhimõttega arvestanud. Esialgu oli selle tingimuse mõte võimaldada paindlikkust ning asukohapõhist kaalutlust. Oleme tingmust täpsustanud.
			3.2.Avalikkuse kaasamise ja teavitamise põhimõte. Soovitame üldplaneeringu seletuskirja üle vaadata ja veenduda kõikide oluliste sisuliste põhjenduste olemasolus, sh näiteks põhjendused maakonnaplaneeringu keskuste võrgustikuga arvestamise/mittearvestamise kohta. Lause: Võru ja Põlva maakonnaplaneering 2030+ on olnud üldjoontes aluseks Setomaa valla üldplaneeringu koostamisel /.../ - ei ole õnnestunud sõnastusega. Puudub konkreetsus, mille puhul on maakonnaplaneering aluseks ja mille puhul ei ole. Või mille puhul on maakonnaplaneeringut kohapõhiselt täpsustatud, või kas ja kuidas on tõlgendatud. Veendumus sisuliste põhjenduste olemasolus seondub ka huvide tasakaalustamise ja lõimimise	3.2.Esiletoodud lauset on täpsustatud, samuti on rohkem esile tõstetud seoseid MPga iga valdkondliku teema all. Kuid leiame, et kogu ÜP ei saa koosneda ainult võrdlusest MPga ning pidevatest viidetest MPle. ÜP on iseisev dokument, millel on mh omad vajadused ning teemad. Näiteks keskuste võrgustiku oleme lahendanud KOVi ÜP vajadustest lähtuvalt, vt täpsemalt ptk 6.8 selgitust. MP keskuste võrgustik neid vajadusi ei taganud

			põhimõttega. Kus kohalikku huvi väljendav planeering peab lähtuma kohalikest huvidest ja olema kooskõlas riiklike huve väljendava planeeringuga ning vajaduse korral teiste ruumilist aspekti väljendavate strateegiliste dokumentidega.	ning seetõttu ei saa ka nõuda selle teema lahendamist ÜPs sarnaselt MPga ning samasuguses võtmes.
			3.3. Teabe piisavuse põhimõte PlanS § 11 toob välja, et planeerimisalase tegevuse korraldaja peab planeerimisel arvesse võtma asjakohaseid ruumilist arengut mõjutavaid strateegiaid, riskianalüüse, kehtivaid planeeringuid, arengukavasid ning teisi ruumilist arengut mõjutavaid dokumente ja muud asjakohast teavet. Üldplaneeringust ei selgu, kas üldplaneeringu lahenduse koostamisel on arvestatud Kagu-Eesti tööstusalade uuringuga (Cumulus Consulting OÜ), vt www.rahandusministeerium.ee/uuringud-ja-analuusid.	3.3.Kõik asjakohased materjalid on arvesse võetud, seosed olulisemate strat. dokumendid toodud KSH ptk 3.2. Cumuluse uuring samuti aluseks võetud, lisa 2-s on sellele viide. ÜPsse on selle uuringu ruumilist väljundit omavad põhimõtted sisse toodud ning antud üldised maakasutuse suunad ja tingimused.
			4. Üldplaneeringu seletuskirja sidusus mõjude hindamise tulemustega Üldplaneeringu KSH on väga mahukas töö, millest selgub, et üldplaneeringuga kavandatu elluviimine olulist mõju kaasa ei too. Kuna aruande tekst on nii pikk, siis väärivad olulised järeldused selgemat väljatoomist näiteks ühtse rõhutatud vorminguga. Kuigi kokkuvõtte KSH aruande alguses on tervitatav ja pisut kergendab ülevaate saamist. Ebamääraseks jääb, millised KSH pakutud meetmed on leidnud üldplaneeringu seletuskirjas tingimuste seadmisel arvestamist ja millised mitte, ning mis kaalutlusel on osade arvestamisest loobutud. See on oluline kuna peale üldplaneeringu vastuvõtmist peavad olema kõik olulised, sh lahendust suunavad, meetmed üheselt mõistetavalt viidud üldplaneering seletuskirja ja KSH aruande jääd seletuskirja lisaks. KSH aruandes on terve rida olulise mõju meetmeid – kui pole olulist mõju (nagu luges selgub), siis on meetmete vajadus küsitav. Samuti on meetmena küsitavad õigusaktist otsesõnu tulenevad kohustused. Üldplaneeringu seletuskirjas peatükis 9. Olulise keskkonnamõju seire ei vasta sisu pealkirjale. Loetletud punktid on abiks pigem omavalitsusele ruumiliste arengute seiramiseks (sellisena väga tervitatavad) ja tegu ei ole KeHJS mõistes olulise keskkonnamõju küsimustega. Juhime tähelepanu, et juhul kui kõrgepingeliini kavandades on sellel kattuvus või lähedus Natura 2000 alaga, siis Riigikohtu lahenditest tulenevalt ei saa lükata üldplaneeringus toodud tegevuste puhul Natura hindamist järgnevatesse etappidesse. Ole-nemata sellest, kas objektid on kohaliku omavalitsuse või riigi soov. Isegi kui maakonnaplaneeringust üldplaneeringusse ületoodavate objektide puhul mingeid sisulisi täpsustusi tehtud pole, aga pole ka võimalik välistada kavandatava tegevuse olulist mõju	4.KSH aruande kokkuvõtte ongi see koht, kus KSH olulisemad järeldused on välja toodud. Ei pea vajalikuks KSH aruannet selles osas muuta. KeHJS näeb kokkuvõtte koostamist ette, seetõttu on selle kajastamine igas KSHs kohustuslik. Üldine põhimõte ÜP ptk 1 antud. Täpsema analüüsi nõudmine pole asjakohane. Keskkonnaamet ja Terviseamet (peamiselt), aga ka Muinsuskaitseamet tahavad KSHA-s näha õigusaktidest tulenevaid kohustusi. Kuna enamik ameteid on KSHA sellisel kujul juba kooskõlastanud, siis ei näe võimalust neid õigusaktidele viitavaid meetmeid aruandest välja võtta. ÜPs üldjuhul neid kajastatud pole, kui see just põhjendatud või vajalik ei tundu. Nimetatud kõrgepingeliini osas vt vastust Eleringile.

			Natura ala kaitse eesmärkidele, tuleb Natura asjakohane hindamine läbi viia üldplaneeringu menetluses.	
			5. Üldplaneeringu ja KSH sisu ning seosed 5.1. Ptk. 3 Maakasutus ja ehitustingimused on öeldud: Maakasutus- ja ehitustingimuste määramine lähtub uute alade arendamise võimaluste loomisest, säilitades piirkonnale iseloomulikud väärtused. Kuna peatükis 3 on öeldud, et väärtused on aluseks maakasutustingimuste määramisel, palume tuua seletuskirjas välja piirkonnale / piirkondadele iseloomulikud väärtused. Samas peatükis on toodud tingimus Tehniline taristu (teed, tehnovõrgud jm) peab olema kavandatud võimalikult maad säästvalt ning vältima piirkonna ilme olulist muutmist. Selgitamist vajab, mida loetakse piirkonna oluliseks muutmiseks, milliste kriteeriumite alusel seda hinnatakse, mõõdetakse.	5.1.ÜP teemade lõikes käsitletud väärtused on toodud igas vastavas teema ptk-is, nt miljööväärtuslikud alad jm. Täpsemad asukoha väärtused pannakse paika asukohapõhiselt DP lähtetingimustes või PT väljastamisel. Piirkonna ulatus sõltub samuti kavandatavast objektist ning konkreetsest olukorrast, seetõttu tuleb piirkond igal üksikjuhul määrata asukohapõhiselt.
			5.2. Selgitamist vajab, milliseid õigusakte peetakse tiheasustusalade määramisel silmas. PlanS § 75 lg 1 punkt 27 kohaselt määratakse tiheasustusalade looduskaitseaduse ja maareformiseaduse tähenduses. Juhime tähelepanu sõnastusele hõlmates erinevaid õigusaktide rakendusi – ei selgu, mida on mõeldud õigusakti rakenduse all. Sõnastusest jääb eksitav mulje nagu tuleneks õigusaktidest tingimusi hajaasustusalale. Juhime tähelepanu, et hajaasustusega piirkonna määratleb ainult riigihalduse ministri määrus "Hajaasustuse programm".	5.2.Meie esialgne lähenemine tugines Räpina ja Põlva valla ning EPÜ koostööna valminud tiheasustusalade uuringule, mille kohaselt juristid soovitasid tiheasustusalade määrata üldistatud lähenemisena, kõiki vajalikke rakendusi arvesse võttes. Oleme TA teemat täpsustanud ning sõnastanud selle PlanS alusel.
			5.3. Ptk 3.6.6. Supelranna maa-ala. KSH ptk-s 7.14.2. Suplusvee ja supluskohtade kvaliteedinõuete tagamisest on öeldud, et Setomaa valla üldplaneeringuga on kavandatud supelranna maa-ala selleks sobivate veekogude äärde. Asutata- vad supluskohad peavad vastama sotsiaalministri 03.10.2019 määruse nr 63 „Nõuded suplusveele ja supelrannale“ nõuetele. Üldplaneeringu seletuskirjast ei selgu kavandatud alade asukohad. Palume täiendada üldplaneeringu seletuskirja.	5.3.Supelranna maa-ala kaardil kajastuvad tiheasustuse kaardil ning loetelu on toodud lisa 2 ptk 8.12. ÜPI on läbiv põhimõte, et objektide loetelud ja kirjeldused paiknevad lisa 2-s, et seletuskirja pikkade loeteludega mitte koormata.
			5.4.Ptk 3.6.8. Kalmistu maa-ala on öeldud Kalmistu ümber tuleb säilitada või kavandada õigusakti kohase laiusega puhvervöönd, võimalusel kõrghaljastusega. Kalmistu mõjutab keskkonnaobjektina külgnevate alade maakasutus- ja ehitustingimusi, kuid tingimusest ei selgu, millises ulatuses nähakse puhvervööndit. Märgime, et kalmistuseaduse seletuskirja kohaselt nähakse ette kalmistu välispiirist 50 m laiuse nn rahuvööndi määramine planeeringuga, milline peaks piirama kalmistu ümbruses maakasutust, mis on vastuolus kalmistu otstarbe, eesmärkide ja hea tavaga.	5.4.Olemasolevatel kalmistutel ei ole kindlat vööndit määratud, seega tuleb see asukohapõhiselt määrata vastavalt vajadusele ning olukorrale. Perspektiivsete kalmistute puhul tuleb lähtuda KalmistuS-st. ÜPs oleme tingimuse andnud üldiselt, et hõlmata erinevaid olukordi. Täpsemad juhised tulenevad KalmistuS-st. Tingimuse täpsustamine meie hinnangul vajalik ei ole.

			Nimetatud nõue on ette nähtud uute kalmistute rajamisele ja olemasolevate kalmistute laiendamisele ning seega ei laiene säte nendele olemasolevatele kalmistutele, mille läheduses on juba ajalooliselt toimunud aktiivne maakasutus (nt kalmistu vahetust lähedusest mööduv maantee, vms). Vajalik on tingimuse täpsustamine.	
			5.5. Ptk 4.16. Kalda ehituskeeluvöönd Üldplaneeringuga tehakse ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek, Beresje küla keskuse osas, Lüübnitsa küla keskuse osas ja Värska aleviku Värska lahe idakalda piirkonnas. Märkime, et ehituskeeluvööndi vähendamine on looduskaitseaduse kohaselt erisus, seega on vajalik argumenteeritud põhjendamine, asjakohane on anda see seletuskirjas või KSH-s nagu on märkinud ka KeA oma kirjas 19.05.2021 nr 6 5/21/8704-2. Selgitamist vajab, kuidas kajastab üldplaneering detailplaneeringutega kehtestatud ehituskeeluvööndite vähendamisi.	5.5.Asjakohased põhjendused ning olukorra kirjeldused on antud seletuskirjas. DPga kehtestatud EKV vähendamisele on vajalikule DPle viidatud.
			5.6. Ptk 5.1.2.Tee Täiendada seletuskirja andes sisukama põhjenduse perspektiivsele Miikse-Tserebi sõiduteele ja selgituse selle realiseerimise (perspektiivi) võimaluste kohta.	5.6.Meie hinnangul on põhjendus piisav.
			5.7. Ptk 5.1.9. Veeliiklusrajatised on öeldud: Erinevad veeliiklusrajatised nagu väikesadamad, slipid ning lautrikohad on kajastatud joonisel 3 – tehniline taristu. Märkime, et seletuskirja selguse ja loetavuse huvides peame vajalikuks kohapõhist käsitlust, kus objektide puhul, mida saab n.-ö. ühe käe sõrmedel lugeda, need objektid seletuskirjas ka nimetada. Lisa 2 lk 20 näeb üldplaneeringu tegevusena sildumise- ja lautrikohtade kavandamise Võõpsu, Beresjesse, Lüübnitsasse ja Laossinasse. KSH aruande eelnõu peatükis 7.6.1. on öeldud, et veeliiklusrajatisi käsitletakse looduskaitseaduse § 38 lõike 5 mõistes kui üldplaneeringuga kavandatud ja neile ei laiene ehituskeeld kalda ehituskeeluvööndis. KSH aruande eelnõu peatükis 7.15.2. Veeliiklusrajatised märgitakse: Erinevad veeliiklusrajatised (väikesadamad, slipid ja lautrikohad) on kajastatud ÜP joonisel näidatud asukohtades. Valdavalt on tegemist olemasolevate objektidega./.../. Uute, ÜP-s mitte näidatud sadamaehitiste kavandamiseks on vajalik detailplaneeringu koostamine. Juhime tähelepanu, et üldplaneeringu seletuskiri, Lisa 2 ja KSH aruande eelnõu ei ole kooskõlas. Seletuskirjas ja joonisel 1 Maakasutus on kajastamata sadama maa-ala ja sellega seotud tingimused. Vajalik täiendada nii seletuskirja kui ka joonist.	5.7.Meil on ÜPs läbiv põhimõte, et kõik objektide loetelud on toodud Lisa 2s, jääme selle põhimõtte juurde, et säilitada ühtne stiil. Vastuolu ÜP ja KSH vahel puudub, perspektiivne (so täna välja ehitamata) on vaid Beresje sadam, kuid DP on sellel olemas. Seega kehtiva DP alusel on seda kajastatud ÜPs. Sadama ala kajastub joonisel 1 maakasutusena, tingimused on antud seletuskirjas. Tingimus, mis käib uute, ÜPs kajastamata objektide kohta, on vajalik perspektiivsete veel täna teadmata objektide kohta.

			5.8. Ptk 5.2.2. Veevarustus ja -kanalisatsioon Seletuskirjas on käsitlemata veevarustusega seonduv. Vajalik täiendada seletuskirja veevarustuse ja põhjavee kaitse tingimustega, sellekohased meetmed on käsitletud KSH-s.	5.8.Veevarustuse teema kajastub ptk 5.2.2. Seal on mh toodud põhjavee kaitse tingimused.
			5.9. Juhime tähelepanu, et üldplaneeringu seletuskirja ptk 5.2.4 ei ole käsitletud kaustustingimusi.	5.9.Vajalikud tingimused on ptk-is 5.2.4. toodud. Tingimused tulenevad peamiselt õigusaktidest, ÜP-ga juhitakse vaid olulisematele teemadele tähelepanu.
			5.10. Ptk. 5.2.9.1. Tuuleenergia on öeldud: Setomaa valla haldusterritooriumil ei ole elektrituulikute püstitamine lubatud, kuna mistahes kõrgusega elektrituulik Setomaa valla territooriumil vähendab riigikaitse ehitiste töövõimet. KSH ptk 7.16.1 Tuuleenergia on öeldud, et Riigikaitsele kaalutlustel ei ole piirialas Setomaa valda lubatud rajada tuuleparke. Seetõttu ei näe ÜP ette tuulepargi alasid. ÜP võimaldab kavandada üksiktuulikut ja väiketuulikut, mille rajamiseks on ÜP-s ette nähtud tingimused /.../. ÜP seletuskirja kohaselt saab Setomaa valda kavandada väiketuulikuid majapidamiste või väiksemate ettevõtete oma tarbeks. Peipsi ja Pihkva järvede avatud alade tõttu, kus on väiketuulikute jaoks suhteliselt soodsad tuuleolud, jääb Setomaa vald väiketuulikute perspektiivika piirkonna piirialale /.../“ Juhime tähelepanu, et KSH tekst ja üldplaneeringu tekst ei ole kooskõlas (vt. Kaitseministeeriumi 09.11.2020 kiri nr 12-1/20/3164).	5.10.KSHd täpsustatud.
			5.11. Ptk 6. Lisateemad. Palume leida peatükile asjakohasem pealkiri, kuna alapunktides käsitletakse PlanS § 75 ülesandeid ja keskkonnaga seotud teemasid.	5.11.Pealkiri on kohane, kuna ÜPI on oma teemade jaotus, so see jaguneb 3 peamise ÜP põhiteemaks, mis on igapäevaselt kõige rohkem kasutuses. Kõik muud on lahterdatud lisateemade alla.
			5.12. KSH ptk-s 7.18 Üleujutusala on öeldud: Setomaa valla territooriumile jääb üks suure üleujutusala siseveekogu looduskaitse eaduse tähenduses: Võhandu jõgi (Võõpsu sillast suudmeni). Üleujutusala hõlmab Setomaal osaliselt Võõpsu ja Beresje külade territooriume 1 . ÜP koostamisel on juhitud looduskaitse eaduse alusel määratud suurte üleujutusala siseveekogude nimistust ning jõgede üleujutusala kõrgveepiir ÜP-le märgitud sellele vastavalt.	5.12.Meie hinnangul on ÜP tingimus sobiv, korduva üleujutusega alad on ajas muutuvad ning neid ei ole võimalik tänaste teadmistega paika panna. Tingimus on vajalik, et saaks asukohapõhiselt seda rakendada kui on vajalik.

			Suurte üleujutusala-dega siseveekogude kõrgveepiiri eesmärk on vältida ehitamist alale, mida ohustab üleujutus. Muutusi maakasutuses (sh uusi taristuobjekte) ÜP-ga piirkondadesse ei kavandata. Edaspidi tuleb vältida ehitamist suurte üleujutusala-dega siseveekogude üleujutusala-dele. Üldplaneeringu seletuskirja ptk-s 4.15. Veeala on toodud tingimus: Vältida tuleb ehitamist suurte üleujutusala-dega siseveekogude üleujutusala-dele ning üldjuhul ka piirkon-dadesse, kus esineb korduvaid üleujutusi. Teeme ettepaneku seletuskirja täiendada selgelt ja arusaadavate tingimustega.	
			5.13. Ptk 6.8 Seosed maakonnaplaneeringuga ja selle täpsustamine Märgime, et maakonnaplaneeringutes keskuste laiendamise põhimõtet ei ole. Maakonnaplaneeringus on lähtutud üleriigilise planeeringu põhimõttest tihedalt asustatud aladel kompaktsust tõsta. Selline käsitus ei ole kooskõlas ka Eesti väikea-sulate uuringuga. Vajalik on teha teksti korrektuur. Üldplaneeringus tuleb juhinduda maakonnaplaneeringus käsitletud maalise piirkonna tingimustest. Maakonnaplaneeringu muudatusettepanekuid Setomaa valla üldplaneering ei tee. Juhime tähelepanu, et samas ptk-s on kirjas: Miljööväärtuslike alade osas teeb üldplaneering miljööväärtuslike alade alusuuringu põhjal ettepaneku Võru maa-konnaplaneeringuga määratud alade hulgast välja arvata Meremäe ja Tsirgu külad ning lisada Tääglova ja Napi külad. Seega ei saa öelda, et maakonnaplaneeringusse muudatusettepanekuid ei tehta.	5.13.Sõnastust täpsustatud. ÜP teeb MP täpsustusi, mitte muuda-tusetettepanekuid. Antud märkusest ei nähtu, et juhul kui ÜP teeb selles osas muudatust, siis mida peab ÜPs muutma või teisiti käsitlema.
			5.14. Teeme ettepaneku lisada seletuskirja eraldi peatükk, mis koondab ettepa-nekuid maakonnaplaneeringu muutmiseks. Üldplaneeringuga tehtavad maakonnap-laneeringu täpsustused käsitleda vastavate teemapunktide juures. KSH tulemused kajastada samuti seletuskirja lõpuosas iseseisva peatükina nt. „Keskkonnamõjude strateegilise hindamise tulemustega arvestamine“	5.14.MP muudatused kajastuvad ptk-is 6.8 ning muude teemade osas vas-tavas teemaptk-is. KSH tulemused kajastuvad läbivalt tingimustena iga vastava teema ptk-i all, see on vajalik selleks, et lihtsustada ÜP tingimuste kasutamist. Eraldi KSH tingimustega arvestamise ptk-il mõtet ei näe, kuna seda ei saa ÜP raames rakendada.
			5.15. Seletuskirjas tervikuna aitaks tingimuste esitamine struktureeritult oluliselt sele-tuskirja üheselt mõistetavusele ja kasutusmugavusele kaasa. Näiteks seatud tingimu-sed ptk 5.1.2 Tee oleks paremini järgitavad kui neid oleks struktureeritud. Hetkel on koos läbisegi tingimused uuele teele, teega piirnevate alade arendamisele, kinnis-tusisetele teedele, sademevee lahendustele jne. Samuti vajab ptk 5.2.2. Veevarustus	5.15.Tingimused on struktureeritud vastavalt KOVi vajadustele. Tee ptk-i tingimuste järjekorda on täpsustatud. Põhjavee kaitse tingimused kajastu-vad ptk-is 5.2.2.

			ja –kanalisatsioon veevarustuse osas täiendamist ja tingimuste struktuur korrastamist. Märkime eelnimetatud peatükiga seonduvalt, et KSH käsitleb meetmeid põhjavee kaitseks, mis on olulised kajastada ka seletuskirjas. Paremini võiks olla eristatud tingimused, mis puudutavad mäetööstuse maa-ala juh- totstarbega ala kasutust ja laiemalt maardlatest mõjutatud alade kasutust.	
			5.16. Väljatoomist väärivad hajaasustuses projekteerimise aluseks seatud tingimused ja detailplaneeringute lähteseisukohtadena kasutatavad tingimused. Selleks, et üldplaneering saaks olla maakasutuse ja ehitustegevuse suunaja, on vajalik KOV-i ruumilise planeerimise süsteemsus. Ruumiotsuste kooskõla on võimalik saavutada, kavandades arenguid üldplaneeringus ja lähtudes kokkulepitud suundadest. Planeerimistegevus tervikuna, koos muude maakasutust ja ehitamist suunavate otsustega, on otstarbekas allutada ühtsele visioonile, sh asustuse suunamise põhimõttele. Seletuskirjas toodud tingimuste puhul ei selgu seos, kuidas neid arvestatakse edaspidi projekteerimistingimuste andmisel ja detailplaneeringu lähteülesande koostamisel (vt näiteks eelnevad uuringud üleujutatava ala kasutamisel, liikuvuse põhimõtted, sademevee lahendustega arvestamine jms).	5.16.Kõik ÜP tingimused on sisendiks nii DP-le kui PT-dele ja kõikidele muudele maakasutuse muutustele ning ehitustegevusele. Seega ei saa tuua eraldi ptk-i teie poolt nõutud teemade osas. See üldine läbiv põhimõte ja seos ÜP tingimustega on ptk 3 välja toodud.
			5.17. Liikuvuse põhimõtete osa on otstarbekas üle vaadata ja parendada, eelkõige tuua välja seosed keskuste võrgustiku, teenuste ja töökohtadega. Ptk 5.1 olevad tingimused ei tugine piisavale teadmisele, mille aluseks oleks näiteks liikuvuskava. Sh näiteks Tartu-Koidula raudtee tähendus piirkonnale jms. Seetõttu näiteks tingimus: Valla arengu ja sellega seotud transpordivõrgu kavandamisel tuleb keskenduda alternatiivsetele lahendustele, mis vähendavad autostumist – ei arvesta piirkonnale iseloomulikku tegelikku olukorda, kus autostumisel on pisut teine tähendus kui linnas, see tähendab elu võimalikkust maal. Samas võiks olla enam tähelepanu pööratud liiklusohutusele jt põhimõtetele, mille kohta on teavet näiteks Nõustikus ptk 4.4. Vt ka kahaneva asustusega piirkondade planeerimissoovitused https://planeerimine.ee/juhendid-ja-uuringud/kahaneva-asustusega-piirkond/ .	5.17.Liikuvuse osas on tingimused ja teemad toodud välja vastavalt KOVi vajadustele ÜP kontekstis. Meie hinnangul on see Setomaa valla jaoks piisav. Liiklusohutuse teemad tagatakse tede projekteerimise etapis, ÜPs selle kajastamisel vajadust ei näe.
			5.18. Vajalik on käsitleda, millised on kaalutlemise kriteeriumid üldplaneeringut muutva detailplaneeringu algatamise puhul. Planeerimistingimuste seadmine maalises piirkonnas vt https://planeerimine.ee/wp-content/uploads/2021/05/lisa3.pdf .	5.18.Need kaalutlemise kriteeriumid on asukoha- ning objektipõhised, kriteeriume ÜP raames on keeruline anda.
			5.19. Soovitame käsitleda üldplaneeringus nõudeid avalikule ruumile, ja ligipääsetavuse põhimõtteid, kuivõrd üldplaneering on sobivaim instrument, millega omavalitsus saab suunata avaliku ruumi kujundamist.	5.19.Oleme neid teemasid kajastanud vastavalt Setomaa valla ÜP vajadustele. Kuna tegu on valdavalt hajajasustatud vallaga, ei tule need teemad

				igapäevaselt esile, pigem on need vajalikud linnalises keskkonnas. Setomaa vallas on avalikku ruumi ja ligipääsetavust käsitletud läbi teiste valdkondade, mis avaliku ruumi moodusavad, sh haljastus, teed jms
			6. Täiendavate koostöötegijate ja kaasatavate määramine Lähtudes esitatud üldplaneeringu materjalidest ja võttes aluseks PlanS § 81 lõike 3 ja Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused” ning arvestades riigihalduse ministri 01.02.2019 käskkirja nr 1.1-4/16 punktis 2 antud volitust, ei pea vajalikuks määrata Setomaa valla üldplaneeringule täiendavalt koostöötegijaid, kellega tuleb Setomaa valla üldplaneering kooskõlastada. Täiendavaks kaasatavaks määran SA Võrumaa Arenduskeskus.	6.Teadmiseks võetud.
		PÕHILAHENDUS 19.05.2021 nr 14-11/3198-2	Kirjast selgub, et üldplaneeringu ja KSH koostamisega olete jõudnud kooskõlastamise etappi. Palume edastada REHO Võru talitusele esimesel võimalusel üldplaneeringu senini läbi viidud menetluse dokumendid, et saaksime PlanS § 81 lõikest 3 tulenevalt vajadusel määrata lisaks lähteseisukohtades nimetatud koostöötegijatele ja kaasatavatele isikuid ning asutusi, kellega tuleb teha üldplaneeringu koostamisel koostööd või keda tuleb üldplaneeringu koostamisse kaasata. Läbitöötamist vajavate materjalide mahukusest ja täiendavate dokumentide läbi vaatamise vajadusest tulenevalt ning tuginedes haldusmenetluse seaduse §-le 41, pikendame Setomaa üldplaneeringu ja KSH aruandele vastamise tähtaega kuni 01.07.2021.	Materjalid edastatud.
		LS 11.02.2019 nr 14-11/99-2	Lähtuvalt PlanS § 81 lõikest 2 teeme järgmised ettepanekud: 1.PlanS § 76 lõigete 1-3 kohaselt koostatakse üldplaneering koostöös valitsusasutusega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi üldplaneering käsitleb. Samuti kaastatakse koostamisse isikud, kelle õigusi ja huve planeering võib puudutada. Üldplaneeringu lähteseisukohade ja KSH väljatöötamise kavatsuse peatükis 5 on esitanud nimekiri, keda planeerite menetlusse kaasata. Palume nimekirja lisada Telia AS, Tele 2 Eesti AS, Elisa Eesti AS (sidepaigaldised planeeringualal) ja Elering AS (elektripaigaldised planeeringualal).	1.Arvestame.
			2. PlanS § 6 punkti 12 kohaselt esitatakse lähteseisukohtades planeeringu koostamise eeldatav ajakava. Palume lähteseisukohtade peatükis 4 esitatud protsessi eeldatav	2.Ajakohastatud.

			ajakava üle vaadata ja täpsustada, kuna kavandatud tegevused on tänaseks läinud ajaliselt nihkesse.	
			3. Palume hoida Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna Võru talitust kursis Setomaa valla üldplaneeringu menetlusega ja teavitada kõikidest avalikest aruteludest.	3. Võtame teadmiseks.
	AMETID			
	Keskkonnaamet	PÕHILAHENDUS 19.05.2021 nr 6-5/21/8704-2	Keskkonnaamet ei tuvastanud üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõus vastuolu õigusaktidele ning KSH aruandes esitatud hinnangud on üldjoones piisavad ja objektiivsed. Arvestades eeltoodut ning tuginedes õigusaktidele Keskkonnaamet kooskõlastab Setomaa valla üldplaneeringu ja selle KSH aruande eelnõu ning annab nõusoleku looduskaitseaduse § 14 lõike 1 punkti 5 alusel üldplaneeringu kehtestamiseks järgmiste seisukohtadega: 1. Looduskaitse Koostöö tabelis selgitatakse: „ÜP eelnõu väärtuste ja piirangute joonisele on kajastatud eelkõige ÜP-ga kavandatavad objektid ja alad. Riiklikust registrist pärinevat infot üldjuhul joonisel ei kajastata, põhjusel kuna selle jaoks on muud allikad.“ Keskkonnaamet jääb seisukoha juurde, et kaitstavate loodusobjektide asukohad tuleb kanda ÜP eelnõu väärtuste ja piirangute joonisele.	1. Kuna tegu on riikliku infoga, mis on ajas muutuv, siis ei ole asjakohane seda infot ÜP kaardil kujutada. Selleks, et fikseerida ÜP kehtestamise seis, loome täiendava lisakaardi Lisa 2 juurde – riiklikud looduskaitsealised väärtused ja piirangud, kus vastav info on vaadeldav. ÜP eluea jooksul on mõistlik lähtuda ajakohastest riiklikest andmebaasidest.
			2. Keskkonnaamet võtab ÜP täpsusastmes väljatoodud ehituskeeluvööndi vähendamise vajadused teadmiseks, edasine ettepanekute analüüs lähtuvalt kalda kaitse-eesmärkidest tehakse siis, kui planeeringu vastuvõtmise järgselt esitatakse ehituskeeluvööndi vähendamise taotlus koos omavalitsuse põhjendustega. Keskkonnaameti viide kalda ehituskeeluvööndi vähendamise vajaduse kajastamiseks KSH aruandes oleks omavalitsusele toeks vähendamise põhjenduste esitamisel, kuid oleme nõus, et see ei ole KSH otsene ülesanne ja tegu on eraldi protsessiga EKV vähendamise otsustamise osas. Käesolevas täpsusastmes ei saa Keskkonnaamet anda hinnanguid ehituskeeluvööndi vähendamise võimalikkuse osas.	2. Tadmiseks võetud.
			3. Vesi Juhime tähelepanu, et KSH ptk 7.5.2 väidetu, et „Kõigi veekogumite varu koguseline ja keemiline seisund on hea“ pole viimaste teadmiste põhjal enam korrektne. Eesti Geoloogiateenistuse poolt 2020.a koostatud uuringuaruande „Eesti	3. Arvestatud. KSH aruande peatükke 7.5.2, 7.5.3 ja 7.14.1 on vastavalt täiendatud.

			põhjaveekogumite seisund perioodil 2014-2019" kohaselt on Kesk-Devoni põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas keemiline seisund halb 2 . Põhjaveekogumi koondseisundi hinnang määratakse põhjavee kogumi keemilise ja koguselise seisundi hinnangute põhjal. Kesk-Devoni põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas koguseline seisund on kõikide koguselise seisundi hindamise kriteeriumite järgi hea ning usaldusväärsus kõrge. Põhjaveekogumi keemilise seisundi hinnangu järgi on Kesk-Devoni põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas halvaks määratud põhjaveekogumi kui ter- viku üldise keemilise seisundi põhjal, kuna pestitsiidide piirväärtusi on ületatud 34,4% põhjaveekogumi pindalast (kaevud 7588,7289, 8569) ning tegemist on märkimisväärse saasteaine levikuga. Siiski on antud hinnangu usaldusväärsus madal, kuna pestitsiidide puhul on te- gemist üksikmäärangutega. Palume seda arvestada ka ptk-des 7.5.3 ja 7.14.1.	
			4. KSH ptk 7.15.3. ning Setomaa valla üldplaneeringu Lisa 2 ptk 5.3.1. osas täpsus- tame, et endiste kohalike omavalitsuste ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavad on praeguseks aegunud ning anname teada, et Värska aleviku ja Väike-Rõsna küla ühisveevärki varustab praegusel ajal põhjaveega veehaare Värska (11203), puurkaev keskkonnaregistrikoodiga PRK0011203 ning Saatse küla veevarustus baseerub Saatse (11187) veehaardel, puurkaev PRK0011187. Veehaare Sanatooriumi pk 1 (11200), puurkaev PRK0011200 varustab veega ainult aktsiaseltsi Värska Sanatoorium. Mikitamäe kooli (10992) puurkaev (PRK0010992) varustab praegusel ajal Mikitamäe küla ühisveevõrku. Meremäe küla ühisveevärk saab vee Meremäe (10628) veehaardest (PRK0010628) ning Obinita küla veevarustus põhineb Obinita (52490) vee- haardel (PRK0052490).	4.Arvestatud osaliselt. KSH aruande peatükki 7.15.3 on lisatud täpsustu- sed vastavalt kirjas toodud infole. ÜP lisa 2 ptk 5.3.1 kajastab ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavade in- fot, sest neid kavasid ei ole kehte- tuks tunnistatud ega uut koostatud. Arvestada tuleb, et ÜP on strateegi- line ja pikaajaline dokument, lisa 2 info on vaid hetkeseisu fikseerimine ning seda lõputult ei uuendata. Antud etapis me selle valdkonna teemat seal ei uuenda.
			5. Lisa 2. ptk 5.3.2. tabelis 11 on toodud reoveepuhastid Setomaa vallas. Juhime tä- helepanu, et tabelis on esitatud andmed ka joogiveetöötlusjaamade kohta, mis ei ole reoveepuhastid. Veehaarete juures olevad joogiveetöötlusjaamad (veehaarde puhastid) palume sel- guse huvides tabelist eemaldada.	5.Arvestatud ja täpsustus tabelisse tehtud.
			6. ÜP eelnõus ptk 3.6.6. määratakse, et: „ Supelranna maa-alad on määratud loodus- kaitseaduse tähenduses.“ Märgime, et ka veeseaduses on seoses supelranna ja supluskohaga erisusi (supluskoha ja supelranna juures ei ole näiteks veekait- sevööndit, heitveelase peab olema supluskohast või supelrannast vähemalt 200 m kaugusel). Setomaa valla üldplaneeringu lisa 2.	6.Eemaldasime lause, kuna supel- ranna maa-alad on määratud erine- vate õigusaktide rakendamiseks.

			punktis 8.11 on supelrannad nimetatud. Need on ka üldplaneeringu maakasutuse joonisel märgitud supelranna maa-aladena. Palume, arvestades eelnevat, kanda üldplaneeringu joonisele ka kasutuses olevad või planeeritavad supuskohad. Keskkonnaametile teadaolevalt on kavas ka Lobotka külla ujumiskoht rajada.	
			7. ÜP eelnõus ptk 4.15. märgitakse: „Vältida tuleb ehitiste rajamist veehaarde sanitaarkaitsealadele.“ Veehaarde sanitaarkaitsealal kehtivad piirangud on toodud veeseaduse § 151 lg 2 ning ehitamine sanitaarkaitsealal ei ole üldjuhul lubatud (v.a veehaarde ehitamine), seega arvestades, et tegevusi sanitaarkaitsealal reguleerib veeseadus, soovitame eelnimetatud tingimuse ära jätta.	7.Arvestatud ja tingimus eemaldatud.
			8. Planeerimisseaduse § 75 lg 1 p 3 kohaselt on üldplaneeringu üks ülesandeid tehnovõrkude ja -rajatiste üldise asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine ning § 75 lg 1 p 30 kohaselt on veehaarde asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine. Arvestades eelnevat palume üldplaneeringu joonisele kanda tekstiosas kajastatud reoveepuhastid koos kujadega ning veehaarded koos sanitaarkaitsealade/hooldusaladega.	8.Juhime tähelepanu, et need objektid on määratud väljapool ÜPd, kuid info mõttes kajastame neid ka ÜP tehnilise taristu kaardil.
			9. Metsandus ÜP eelnõu ptk 3.6.4. tingimustes on kirjas, et: „Raiete kavandamisel tagada alal puhkeväärtuse säilimine, tagades väärtusliku kõrghaljastuse või metsa säilimiseks vajalikud elutingimused“. Koostöö tabelis on täpsustatud, et „Täpsema rakendamise tingimuste üle otsustatakse asukoha ja vajaduste põhisel“. Rõhutame, et aladel kus metsa raietele on seatud piirangud, või raiet tuleb kooskõlastada KOV-i või kohaliku kogukonnaga, peavad saama digitaalsele kaardikihile, vastasel juhul ei ole Keskkonnaametil võimalik seda oma töös jälgida.	9.Teadmiseks võetud.
			10. ÜP eelnõu ptk 4.11 üldiste tingimuste all on kirjas: „Rohevõrgustiku tugevdamiseks säilitada põllumaade vahel paiknevad metsaga kaetud alad“. Täpsustada, mida tähendab metsaga alade säilitamine (kas ala säilib metsamaana?).	10.Tingimus on eemaldatud, kuna selle täitmist on keeruline ÜPga reguleerida.
			11. ÜP eelnõu ptk 4.17 tingimused Värska puhkemetsadele on: „Raieloa väljastamisel küsida täiendavalt kohaliku omavalitsuse arvamust“. Need alad peavad saama digitaalsele kaardikihile, vastasel juhul ei ole Keskkonnaametil võimalik seda oma töös jälgida.	11.Alad on digitaliseeritud ning edastatakse ÜP kehtestamise järgselt KeA-le.
			12. Maavarad	12.Arvestatud. Selgitav info on lisatud KSH aruande peatükki 9.1.4.

			ÜP eelnõu ptk 3.6.9. kohaselt: „Kaevandamise kavandamisel tuleb hinnata juurdepääsuteede kandevõime vastavust kavandavale liikluskoormusele ja vajadusel kavandada meetmed avalikult kasutatavate teede kandevõime tõstmiseks”. „Kaevandamise kavandamisel ja laiendamisel ning olemasolevate lubade pikendamisel tuleb tähelepanu pöörata kaevandamisega seotud transpordi ning masinate ning seadmete tööga kaasnevatele keskkonnahäiringutele (õhusaaste, müra) ning tagada, et tegevusega ei põhjustata olulisi keskkonnahäiringuid naaberladele” (sama käsitlus ka KSH p 9.1.4). Märgime siinjuures selgitava infona, et Keskkonnaamet ei käsitlenud kaevandamislubade andmise ja muutmise menetluses välja pool mäeeraldist ja mäeeraldise teenindusmaad asuvate teede kandevõimet, liikluskoormust, avalikel teedel transpordiga kaasnevate keskkonnahäiringuid. Transpordiga kaasneva avalike teede kandevõime tõstmise ning keskkonnahäiringute vähendamise meetmeid ei lisata maavara kaevandamise keskkonnaloa kõrvaltingimustesse. Teede valdajad (riik, KOV) peavad arvestama teede remondil karjäärdest materjali veol kaasneva liikluskoormusega ning vajadusel sõlmima kaevandajaga eraldi kokkulepped teede kasutamise kohta.	
			13. Lisame käesolevaks ajaks täpsustunud andmed: maavara kaevandamise keskkonnaluba on antud Miikse liivakarjääris, Värskas ravimudakarjääri kaevandamisluba on pikendatud, Marinova II dolokivikarjääri kaevandamisluba on muudetud, mäeeraldist on laiendatud, täiendavad andmed on leitavad Keskkonnaameti keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS, mis on leitav siin.	13. Selle valdkonna info on pidevas muutuses ning ÜPga me seda infot ei kehtesta. Olemasoleva olukorra kirjelduses lisa 2 on vastav info antud kindla kuupäevaga. See info jääb muutuma ka ÜP eluea jooksul, mistõttu ei ole ÜP lisa 2 allikas, mida selle info hankimiseks kasutatakse, vaid eelkõige riiklikud registrid.
			14. Jäätmed ÜP eelnõu ptk 5.2.10 kohaselt asuvad olemasolevad jäätmejaamad Värskas ja Obinitsas. Kuid KSH ptk 7.17 kohaselt on aastaringiselt võimalik taaskasutatavaid ja ohtlikke jäätmeid ära anda Värskas ja Mikitamäe jäätmejaamades. Obinitsa jäätmejaam on juba kavandamisel. Seega olemasolevad jäätmejaamad asuvad Värskas ja Mikitamäel ning Obinitsa jäätmejaam on kavandamisel. Palume ptk 5.2.10 jäätmejaamade osas korrigeerida.	14. Oleme arvestanud, et ÜP kehtestamise hetkeks on Obinitsa jaam juba valmis, mistõttu leidsime, et seda on ÜPs mõistlik käsitleda olemasolevana. KSH sõnastus ei lähe olukorraga vastuollu, vaid arvetsab juba ka muutuvate oludega. KSH sisuliseks täpsustamiseks vajadus puudub.

			15. Koostöö tabelis on märgitud kommentaar: „Selgituseks, et ÜP ja KSH koostamisel on arvestatud Võru maakonna omavalitsuste ühise jäätmekavaga 2020-2025, mis on koostatud lähtudes riigi jäätmekavast 2014-2020 ning kehtivatest jäätmemajandust reguleerivatest õigusaktidest. Seetõttu ei pea vajalikuks riigi vastavat arengukava, mis pealegi on kohe aegumas, eraldi käsitleda.“ Keskkonnaamet täpsustab, et riigi jäätmekava aastateks 2014-2020 kehtivus on pikendatud 2022. aasta lõpuni. Palume ettepanekuga siiski arvestada, lisainfo jäätmekava kohta asub siin.	15. Arvestatud. KSH aruande ptk 7.17 on vastavalt täiendatud.
			16. Müra ja välisõhk ÜP eelnõu ptk 6.4 tingimused: „Tootmistegevuse kavandamisel, mis võib tõenäoliselt põhjustada saasteaine õhukvaliteedi piir- või sihtväärtuse ületamist, tuleb heiteallikate asukoha valikul vältida alasid, kus ebasoodsate ilmastikutingimuste korral on välisõhku väljutatud saasteaine hajumine loodus- või tehisoludest tingitud põhjustel takistatud. Saasteallikad tuleb projekteerida selliselt, et saasteainete väljumiskõrgus tagab saasteainete nõutava hajumise maapinnalähedases õhukihis, et vältida välisõhu saastatuse taseme piirväärtuse ületamist.“ Keskkonnaamet lisab siinjuures, et lähtudes atmosfääriõhu kaitse seaduse § 79 lg 6 keskkonnanõu õhusaasteloa kohustusega paikse heiteallika käitaja peab enne vastava heiteallika ehitusloa taotlemist omama õhusaasteluba.	16. Täiendav lause (viide AÕKS-ile) on lisatud KSH aruande peatükki 9.1.10 vastava tingimuse (leeven-dusmeetme) juurde. Puudub vajadus ÜP seletuskirja täiendamiseks, sest ÜP-ga ei reguleerita tegevuslubade väljaandmise järjekorda.
	ESKIIS 11.11.2020 nr 6-5/20/16301-2		1. Vesi KSH aruande eelnõu peatükis 7.15.3 „Mõju veekasutusele“ tabeli 34 pealkiri on „Setomaa vallale kinnitatud põhjaveevaru, tegelik veevõtt ning kasutamises olev vaba põhjaveekogus. Allikas: Keskkonnaministeeriumi veebileht“, kuid tabel kajastab ainult kinnitatud põhjaveevaru. Tabelile järgnev järeldus: „Eeltoodust on näha, et Setomaa vallas ei ole piisavad põhjavee varud tagatud, ning see võib valla arenguperspektiivi muuta ebakindlaks“, on arusaamatu ja seda tuleb täpsustada.	1. Arvestame ettepanekuga ja täpsustame KSH aruande peatükki 7.15.3.
			2. Peatükis 7.5.2 on märgitud, et „Setomaa vallas ei ole põhjaveemaardlaid arvele võetud“. Täpsustame, et Keskkonnaministri 06.04.2006 käskkirjaga nr 401 on Setomaa vallas kinnitatud kuni 2027.aastani Värskas põhjaveemaardlas Värskas puurkaev nr 5 (400 m 3 /d) ja Värskas puurkaev nr 7 (140 m 3 /d) mineraalvee põhjaveevarud. Täpsustame, et joogiveevarusid ei ole Setomaa vallas kehtestatud.	2. Arvestame ettepanekuga ja täpsustame KSH aruande peatükki 7.5.2.
			3. Peatükis 7.15.3 „Mõju veevarustusele“ toodu ning Lisa 2 peatükk 5.3.1 „Veevarustus“ on sisuliselt dubleerivad, kuigi peatüki alguse andmed on erinevad (nt ühes dokumendis viidatakse, et Keskkonnaregistri andmete kohaselt on Setomaa valla territooriumil	3. Arvestame ettepanekuga ning täpsustame andmeid KSH aruande peatükis 7.15.3 ja lisa 2.

			registreeritud kokku 158 kaevu, sh 141 puurkaevu olmevee saamiseks; teises dokumendis, et keskkonnaregistri andmetel (seisuga oktoober 2019) on Setomaa valla territooriumil registreeritud kokku 151 puurkaevu, sh 136 puurkaevu olmevee saamiseks) jne. Keskkonnaamet palub andmed mõlema dokumendi ulatuses täpsustada.	Juhime tähelepanu, et lisa 2 infot kajastatakse vaid hetkeseisuga ning seda ei uuendata ÜP koostamise jooksul, kuna info on ajas pidevalt muutuv. Lisatud on märged, et ajakohane info kajastub riiklikes andmebaasides jm asjakohastes registrites.
			4. Lisaks täpsustame, et peatüki 7.15.3 esimeses lõigus loetletakse ja võrreldakse EELIS ja VEKA andmeid puurkaevude osas. Märgime, et VEKast on võimalik leida EELISes olevat veevaldkonna avalikku infot. Kõikide Setomaa vallas olevate puurkaevude üleslugemine KSH aruandes ei ole vajalik ning samasisulise info esitamine kahes üldplaneeringu dokumendis ei ole mõttekas.	4. Arvestame ettepanekuga ja täpsustame KSH aruannet vastavalt.
			5. Tabel 32 osas täpsustame, et Mikitamäe (10994) puurkaevust vee erikasutuse korras ühisveevärgi tarbeks enam vett ei võeta.	5. Arvestame ettepanekuga ja täpsustame KSH aruannet vastavalt.
			6. Peatükis 9.1.14 „Meetmed veevarustuse ja kanalisatsiooni arendamiseks“, teises alapunktis on ettenähtud meede „Setomaa vallale tuleks määrata ja kinnitada valla perspektiive arvestav põhjaveevaru“, Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et põhjaveevarude hindamine ja kinnitamine toimub ainult suuremahulise veevõtu (üle 500 m ³ /d) korral. Setomaa valla ühisveevärgi veehaarete veevõtt ei ole nii suur. Seega palume KSH aruandes täpselt analüüsida ja hinnata, kui suur on tegelik põhjavee kasutus ja vajalik perspektiive arvestav põhjaveevaru.	6. Arvestame ettepanekuga ja täiendame KSH aruannet vastavalt.
			7. Täpsustada tuleb ka millised on alasse jäävate veekogumite eesmärgid, sh keskkonnaeesmärgid ja meetmeprogrammis ettenähtud meetmed lähtudes veemajanduskavast 1? Kas veekogumite kasutus tagab eesmärkide täitmise ja nende säilimise?	7. Arvestame ettepanekuga ja täiendame KSH aruannet vastavalt.
			8. Juhime tähelepanu peatükis 7.6 „Mõju pinnaveele“ on peatüki teises lõigus nimetatud, millest tuleb lähtuda tegevuste kavandamisel „sh peamiselt Jõgeva maakonnaplaneeringust.“ Palume viide parandada.	8. Arvestame märkusega ja parandame viite.
			9. Välisõhk KSH aruande eelnõu peatükis 7.14.3. „Mõju välisõhu seisundile“ alalõigus „tootmisteggevuse mõju“ märgitakse: „Paljudele keskkonnahäiringutele laieneb ka talumiskohustus, nt lähtuvalt piirkonna eripärast“. Üldplaneeringu peatükkidest 3.8.2 „Äri maa-ala ja tootmise maa-ala“ ja	9. Arvestame ettepanekuga ja täiendame KSH aruande ptk 7.14.3 vastavalt.

			6.4 „Müra ja välisõhk“ tingimuste alt ei leia täpsustusi, milliseid keskkonnahäiringuid tuleb taluda nt tootmistegevuse kavandamisel või müratekitavate ja lõhnahäiringuid põhjustavate kavandatavate tegevuste korral. Seega tuleb täpsustada milliseid piirkonna eripärast lähtuvaid tootmistegevusest tulenevaid keskkonnahäiringuid on KSH aruandes mõeldud, millele laieneb talumiskohustus.	
			10.Maavarad Üldplaneeringu peatüki 3.8.9 „Mäetööstuse maa-ala“ tingimuste all märgitakse: „Uue karjääri rajamine ei ole soovituslik elamu-, puhke- ja ühiskondliku objekti ning potentsiaalse turismipiirkonna lähedusse“. KSH aruandes peatükis 7.7 „Mõju maavaradele ja maardlatele“ märgitakse ühe tingimusena: „Linnalise asustuse alal peab säilima kvaliteetne elukeskkond ka siis, kui kaevandatakse“. Palume KSH aruandes ning üldplaneeringus täpsustada, mida tähendab antud kontekstis tingimus „lähedusse“, palume keskkonnamõju analüüs ja hinnang lisada KSH aruandesse. Kuna Setomaa vallas ei asu palju maardlaid, siis palume lisada ka vastav analüüs, et milliste maardlate lähedusse tuleks eelnimetatud objektide rajamine potentsiaalselt kõne alla ja kui kaugele sel juhul peaks uus karjäär jääma, et tingimus „lähedus“ oleks tagatud. Laiemalt palume KSH aruandes lisaks analüüsida millised on realselt konfliktid alad ja need välja tuua, nt millised on maardlad, mis asuvad väärtuslikel põllumajandusmaadel, väärtuslikel maastikel ja rohelise võrgustiku aladel jne.	10.ÜP saab selles osas anda üldise soovitusliku ning täpsemalt lahendatakse teema konkreetsetes asukohas. Uue karjääri läheduse üle otsustatakse asukoha jm konkreetse kavandatava objekti tingimuste selgudes. Kaevandamise põhilisemateks eeldusteks ja tingimusteks seoses asustusega on müra, vibratsiooni ja välisõhu kvaliteedi normidest kinnipidamine ning joogiveevarustuse säilitamine/tagamine. Kaevandamisloa taotlemisel tuleb arendajal tõestada, et see on võimalik, ning otsustajal veenduda, et nõuetest kinnipidamine on tagatud.
			Müra 11.Peatükis 7.14.3. „Mõju välisõhu seisundile“ alalõigus „Tööstuse mõju“ märgitakse „Kohalikelt elanikelt on laekunud kaebusi Marinova dolokivi karjääride (asukohaga Marinova külas) kohta seoses lõhkamiste ja purustustöödega kaasneva müraga (karjääridele lähemad elamud asuvad nendest ca 150 m ja 350 m kaugusel).“ KSH aruandest aga ei selgu, kas kavandatavad müra normtasemed ² on saavutatavad Marinova külas ja mujal Setomaa vallas? Kui pole, kas on vaja maad reserveerida (nt müratõkketeks, müravalliks) eesmärkide saavutamiseks? KSH aruandes anda hinnang, kas üldplaneeringuga kavandatavad maakasutuse juhtotstarbed on müra mõttes sobilikud?	11. Arvestame ettepanekuga ja täiendame KSH aruande ptk 7.14.3 vastavalt.
			Looduskaitse 12.Lisa 2 lk 30 märgitakse: „Natura 2000 võrgustiku alad on kantud ka ÜP väärtuste ja piirangute joonisele“ ning lk 34: „kaitstavate loodusobjektide asukohad kantakse ÜP väärtuste ja piirangute joonisele“. Üldplaneeringu joonistele nimetatud alad kantud ei ole, jooniseid tuleb täpsustada. Üldplaneeringus palume kajastada loodusobjektide ajaline seis (EELIS-e väljavõtte aeg) ning märkida, et andmed võivad olla ajas-ruumis muutuvad. Üldplaneeringus arvestada konkreetsete objektide	12. Oleme leidnud, et kõige otstarbekam on ÜP pdf joonistel mitte kuvada riiklikest andmebaasidest infot, mis on ajas muutuv ning mida me ÜPga ei kehtesta. Tegu on informatiivse kihiga, mida ÜP koostamise ajal kajastame vaid rakenduses, kus on

			kaitse-eeskirjade ja neis seatud tingimustega (sh rahvusparkides, maastikukaitsealadel arvestada pärandkultuuriliste, maastikuliste jne väärtustega), kaitstavate loodusobjektide kattuvusega puhke- ja virgestusala-dega, külastustaristuga.	kõige mugavam erinevaid teemakihte koos vaadata. PDF jooniste loetavuse huvides kajastame vaid seda infot, mis on ÜP-ga kehtestatav lahendus või mis on vajalik lahenduse illustreerimiseks. Täpsustame selles osas ÜP ja selle lisa sõnastust ning viiteid joonistele. Palume täpsustada lõigu teise osa märkust, hetkel ei saa aru, mida sellega öelda soovitakse. Palume konkreetset välja tuua, mis vajab ÜPs muutmist, et see märkus oleks täidetud. Täpsustame, et ÜP täpsusaste on üldine ning kõik kehtivad õigusaktid kehtivad ÜP üleselt, seega me neile eraldi viiteid ÜPsse üldjuhul ei loo. Ka objektide kavandamine on üldine ning põhimõttelises asukohas, täpsamad lahendused antakse asukohapõhiselt ja vajalikke tingimusi arvesse võttes.
			13.I ja II kaitsekategooria liikide kujutamisel üldplaneeringus tuleb arvestada, et LKS § 53 lg 1 kohaselt on I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites keelatud, sama põhimõtet Keskkonnaamet rakendab ka planeeringute puhul. Seega on kaks võimalust: 1. Koostada planeeringust kaks versiooni – avalik versioon ja ametkondlikuks kasutuseks mõeldud versioon (esimeses I ja II kaitsekategooria liikide leiukohti ja püsielupaiku (PEP) planeeringujoonistel ei kujutata, teisel kujutatakse); 2. Või kujutada planeeringu avalikus versioonis I, II ja III kaitsekategooria liike ja PEP-e „tsenseeritult” – näiteks ühe tingmäärgiga „kaitstava liigi leiukoht/püsielupaik” eraldamata kaitsekategooriaid. Põhiprobleemiks on siin ringikujulised I kaitsekategooria liikide PEP-id.	13.Oleme selle asjaoluga arvestanud ning infot üldistanud.
			14.Lk 74 märgitakse: „pinnaveekogud ja nende kaitsevööndid kantakse ÜP väärtuste ja piirangute	14.Vt p 12 vastus.

			joonisele." Joonisele on märgitud ainult ehituskeeluvöönd, kuid puuduvad vee- kogude veekaitsevööndid ja piiranguvööndid, lisaks puuduvad joonistelt allikad ja nende kaitsevööndid, palume üldplaneeringu jooniseid andmetega täiendada.	
			15.Üldplaneeringu peatükis 4.17 „Kalda ehituskeeluvöönd“ sätestatakse tingimus: „Üldplaneeringuga määratud maakasutust teenindavad avalikult kasutatava tehnovõrgu ja – rajatise, silla, tee, pinnavee veehaarde ehitise kavandamine ehituskeeluvööndis on valla üldplaneeringuga lubatud. Täiendavat detailplaneeringut nende objektide kavan- damiseks üldjuhul koostama ei pea, kuid projekteerimistingimuste puhul tuleb rakendada avatud menetlust, et avalikkus oleks kavandatavate objektidega kur- sis ning neil oleks vajadusel võimalus arvamust avaldada. Vajadusel võib KOV määrata ka DP koostamise kohustuse, juhul kui kavandatava objekti asukoht või iseloom eeldab põhjalikumat kaalumist ning suuremat avalikkuse kaasamist.“ Keskkonnaamet palub täpsustada ja üldplaneeringus konkreetselt ära näidata, kuhu ja milliseid tehnovõrgu ja – rajatise, silla, tee, pinnavee veehaarde ehitisi on kavan- datud.	15. See tingimus on eemaldatud. Toome välja konkreetsed objektid ning täiendavalt asukohad, kus soo- vime EKVD vähendada. Ootame KKA seisukohta neile juba kooskõlasta- mise etapis.
			16.Palume kalda ehituskeeluvööndi peatükki lisaks täpsustada ehituskeeluvööndi metsamaa erisuse LKS § 38 lg 2 ning tiheasustusala erisuse LKS § 38 lg 1 p 3 osas. Metsamaa erisust planeeringu joonistel graafiliselt pigem mitte kujutada (ajaliselt liialt muutuv, küll aga on otstarbekas lisada see märkusena).	16.Täpsustatud seletuskirjas ja kaar- tidel.
			17.KSH aruande eelnõu seitsmendas peatükis antakse hinnangud kavandatava tegevusega kaasneva keskkonnamõju kohta, ehituskeeluvööndi vähendamine on kä- sitletud peatükis 7.6.1 „Ehituskeeluvööndi vähendamine“ peatükis märgitakse: „ÜP-ga kavandatakse ehituskeeluvööndi ulatuse muutmist mitmes asukohas sise- veekogudel, et ühtlustada ehituskeelujoont ning võimaldada ja elavdada nendes piir- kondades atraktiivse elu-, ettevõtlus- ja puhkekeskkonna loomist“. Peatükis on refe- reeritud ja viidatud õigusaktidele, kuid sisulist analüüsi ja keskkonnamõju hinnanguid ehituskeeluvööndi vähendamise osas esitatud ei ole. Palume üldplaneeringuga ka- vandatava ehituskeeluvööndi vähendamisega kaasneva Keskkonnamõju hinnangute ja analüüsidega peatükki täiendada.	17. Ettepanekuga ei arvesta. Kes- konnaamet on oma 14.10.2019 kirjas Muhu üldplaneeringule nr 6-5/19/46- 6 kirjutanud: <i>Arvestades, et ehitus- keeluvööndi vähendamine saab toi- muda vaid Keskkonnaameti nõusole- kul, siis Keskkonnaamet lähtub kaa- lutlusotsuse tegemisel muu hulgas ka ranna ja kalda kaitse-eesmärkidest. Seega ei ole Keskkonnaameti hinnangul KSH aruande ülesandeks hinnata kavandatud tegevuste vastavust ranna ja kalda kaitse-eesmärkidele lähtuvalt ehituskeeluvööndi regulat- sioonist. Lisaks võib Keskkonnaamet kaalutlusotsuse tegemisel pärast ÜP</i>

				<i>vastuvõtmist kaaludes kõiki asjaolusid jõuda võrreldes KSH aruandes tooduga erinevale tulemusele.</i> Eeltoodust lähtuvalt ei anta Setomaa ÜP KSH aruandes sisulist analüüsi ega hinnangut ehituskeeluvööndi vähendamisele.
			18.KSH aruande eelnõu peatükis 6 „Võimaliku mõju hindamine Natura 2000 võrgustiku aladele“ on kajastatud: „Mõju Lüübnitsa hoiualale- Lubjavaesel mullal liigirikkad niidud (6270*) Lüübnitsa külas kaob elupaigatüübiga kattuv alal elumumaa juhtotstarve, mille mõju on positiivne. Beresje külas kavandatakse elupaigatüübi alal väikesel pindalal ühiskondliku hoone maa-ala juhtotstarvet. Negatiivsete mõjude ja elupaigatüübi kao ära hoidmiseks tuleb vältida ehitamist elupaigatüübi alal. Elupaigatüübi alal ja naabruses puuduvad muud planeeringuga kavandatavad tegevused ning muutused maakasutuses.“ Keskkonnaamet täpsustab, et elupaigatüübile ehitamine ei ole lubatud tegevus.	18. Seisukohaga arvestatakse ning ÜP-d ja KSH aruannet täpsustatakse vastavalt. Eemaldame ühiskondlike ehitiste otstarbe Natura alalt. Arvestada tuleb siiski, et ÜP juhtotstarbed on antud üldistatuna ning täpsem asukoht pannakse paika kavandamise järgnevas etapis sh kaitsealadega seotud tingimusi arvestades.
			Sadamad 19.KSH aruande eelnõu peatükis 7.15.2. „Sadamad ja lautrikohad“ märgitakse: „Konkreetsed asukohti uute (väike)sadamate, lautrikotade ja slippide jaoks ÜP-ga planeeritud ei ole.“ Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 5.1.8 „Veeskamiskoht ja veeliiklusrajatis“ märgitakse: „Olemasolevad ja perspektiivsed väikesadamad, slipid ning lautrikohad on kajastatud kaardil näidatud asukohtades.“ Tehnilise taristu joonisel on eraldi välja toodud lautrikoha, slipi, perspektiivse väikesadama, väikesadama asukohad. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et KSH aruande eelnõu ei ole üldplaneeringuga kooskõlas ning KSH aruandes kavandatavate sadamate keskkonnamõju hinnangud esitada. Lisaks juhime tähelepanu, et sadamate planeerimisel on vajalik piisava detailsusega üldplaneering. Uute hoonete ja rajatiste (muul, kai, slipp jne) ehitamise keeld ei laiene kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud sadamaehitisele. Nimetatud erandi rakendamiseks peavad konkreetsed sadamaehitised olema üldplaneeringus (joonisel-skeemidel ja seletuskirjas) kajastatud täpsusastmes, mis võimaldaks hinnata kavandatava sadamaehitise iseloomu (mis tüüpi või mastaapi sadamaehitise on tegu), kasutukoormust ja keskkonnakoormust (sh mõju ranna ja kalda kaitse ees-	19.KSH ja ÜP ptk-e täpsustatud. Perspektiivse sadamana on märgitud vaid Beresje sadam, mis on ÜPsse märgitud detailplaneeringu alusel, seega täpsemat infot selle objekti kohta saab vaadata DPst.

			märkidele), nt muuli puhul orienteeruv pikkus, statsionaarse kai puhul orienteeruv silduvate aluste hulk jne. Kui üldplaneeringus sadamaehitisi piisava täpsusega ei käsitleta, on uute sadamaehitiste rajamiseks vajalik detailplaneering.	
			Mets 20.Üldplaneeringu peatükis 3.8.4. „Puhke ja looduslik maa-ala“ on määratud tingimus: „Tagada kõrghaljastuse või metsa säilimine võimalikult suures mahus“. Seda üldsõnalist tingimust tuleb täpsustada. Sellisel kujul tingimust ei ole kuidagi võimalik hiljem ellu rakendada.	20. Tingimust täpsustatud: <i>Looduslike kooslusi on oluline säilitada nende väärtuse tõttu maastiku mitmekesisuse, elurikkuse ning puhkeväärtuste hoidmisel. Raiete kavandamisel tagada alal puhkeväärtuse säilimine, tagades väärtusliku kõrghaljastuse või metsa säilimiseks vajalikud elutingimused.</i> Täpsema rakendamise tingimuste üle otsustatakse asukoha ja vajaduste põhisel.
			21.Üldplaneeringu joonistel eksplikatsiooni tingmärkide värvi järgi on keeruline aru saada millised alad kuuluvad puhke ja looduslike maa-alade alla (erinevat tooni rohelist on palju).	21.Täpsustame. Täiendavalt soovime infot vaadata ka rakendusest.
			22.Üldplaneeringu peatükis 4.18. „Mets“ on seatud tingimused Värskas aleviku puhkemetsadele: „Raieloa väljastamisel küsida täiendavalt kohaliku omavalitsuse arvamust. Metsa majandamise planeerimine toimub selles piirkonnas koostöös omavalitsusega metsamajandamise kava alusel, et tagada metsa säilimine ning kaitsefunktsiooni toimimine“. Üldplaneeringule lisatud joonistelt ei selgu millised täpselt on Värskas aleviku puhkemetsad, mis vajavad eelnevalt kohaliku omavalitsuse kooskõlastust. Juhime tähelepanu, et alad kus seatakse sellised tingimused, peavad olema selgelt kaardilt tuvastatavad ja need kaardid peavad olema digitaalsel kujul. Vastasel juhul ei ole neid tingimusi hiljem võimalik järgida.	22.Ala on lisatud kaardile.
			23.Samas, teine tingimus: „Metsamajandamise tegevuste läbi viimisel arvestada ning tagada selle piirkonna metsade kasutamine puhke-, marja- ja seenekorjamise tegevuste jaoks.“. Keskkonnaamet märgib, et tingimused, kuidas seda tagatakse, peavad olema täpselt ja selgelt sõnastatud.	23.Saame anda üldplaneeringus üldise põhimõtte, selles piirkonnas on oluline arvestada ja tagada need mainitud metsa kasutamise viisid. Täpsemad tingimused selguvad konkreetsetes asukohtades konkreetsete tegevuste elluviimisel ja neid koosmõjus vaadeldes. Oluline on koostöö KOViga, kuna sellist tüüpi tegevused

				on selles piirkonnas olulise ruumilise mõjuga.
			24.Üldplaneeringu peatükis 4.12. „Rohevõrgustik“ sätestatakse, et „Metsamaa raadamine rohevõrgustiku alal ei ole üldjuhul lubatud. Erandid on lubatud kaalutlusotsusena, nt tehnilise taristu objekti või karjääri kavandamisel, olemasolevate objektide (maaparandussüsteem, elektriliinid jm) hooldamisel, põllumaadel jm vajalikul juhul. Juhul kui kavandatakse uut objekti, mille rajamine eeldab raadamist ning maa sihtotstarbe muutmist, tuleb selle objekti kavandamiseks koostada detailplaneering või ehitusprojekt (va karjääri kavandamisel). Muudatuste kavandamisel tuleb täiendavalt koostada eksperthinnang koos leevendavate tingimuste määramisega, tagamaks rohe- võrgustiku sidususe säilimine“. Keskkonnaamet täpsustab, et raadamist on vaja teha maaparandussüsteemide ja teede hooldamisel või rekonstrueerimisel, samuti elektriliinide hooldamisel ja laiendamisel, ajutiselt kasutusest välja jäänud põllumaa taas põllumaana kasutusele võtmisel. Kui põllumaa on ajutiselt kasutusest väljas ja vahepeal on alale kasvanud metsa tunnustele vastav puittaimestik, siis selle likvideerimiseks tuleb metsa raadata. Juhime tähelepanu, et raadamiseks väljastab metsaseaduse alusel loa Keskkonnaamet ning sellisel kujul üldplaneeringu sõnastus tekitab arusaamatust, kes ja mis alusel kaalub raadamiseks loa väljastamist ning mida tuleb kaalumisel arvesse võtta.	24. Tingimus on eemaldatud, kuna RV väärtused on muude tingimustega kaitstud.
			Jäätmed 25.KSH aruande eelnõu peatükis 7.17 on märgitud, et puuduvad võimalused klaaspakendi kogumiseks. Täpsustame, et puuduvad võimalused klaaspakendi eraldi kogumiseks. Samas peatükis palume kajastada Setomaa vallas asuvaid suletud prügilaid, et ajalooline info nende kohta säiliks. Palume hinnata, milline on nende keskkonnamõju ning lisada need üldplaneeringu joonisele. Arvestada ka Värskas Sanatooriumi kasutatud ravimuda kompostimisvõimalustega ning hinnata keskkonnahäiringuid. Lisame, et üldplaneeringu koostamisel tuleb võtta arvesse riigi jäätmekavaga 2014-2020 seatud eesmärgid, dokumentidest see ei selgu, et oleks arvestatud.	25. KSH aruande ptk 7.17 sõnastust klaaspakendi osas täpsustame. Samuti on täiendatud ÜPd ja KSHd seoses suletud prügilate ja Värskas Sanatooriumi ravimuda teemaga. Selgituseks, et ÜP ja KSH koostamisel on arvestatud Võru maakonna omavalitsuste ühise jäätmekavaga 2020-2025, mis on koostatud lähtudes riigi jäätmekavast 2014-2020 ning kehtivatest jäätmemajandust reguleerivatest õigusaktidest. Seetõttu ei pea vajalikuks riigi vastavat arengukava, mis tänaseks on aegunud, eraldi käsitleda.

			26.Kokkuvõtteks märgime, et eeltoodu alusel tuleb üldplaneeringu seletuskiri, KSH aruande eelnõu, lisa 2 ning joonised omavahel kooskõlla viia. KSH aruande eelnõust leiab enamasti vaid viiteid õigusaktidele ja nende refereeringud, kui aga üldplaneeringuga tehakse põhimõtteline otsus (nt sadamate paiknemine, ehituskeeluvööndi vähendamine jne), tuleb olulised asjaolud välja selgitada. Seetõttu tuleb asjakohased sisulised hinnangud KSH aruandesse lisada, sh keskkonnamõju analüüsid ja hinnangud looduskeskkonnale, inimese tervisele ja heaolule. Üldplaneeringu seletuskirjas esitatud ebamääraseid tingimusi tuleb täpsustada, et neid oleks võimalik hiljem järgida looduskasutuse valdkonna, metsateatiste ja keskkonnalubade menetluses.	26. Materjalid on kooskõlla viidud, muid teemasid kajastame ÜP-le asjakohases täpsusastmes.
	LÄHTESEISUKOHAD – 23.01.2019 nr 6-5/19/4-2	1.LOODUSKAITSE Lähteseisukohtade punktis 3 märgitakse, et üldplaneeringu käigus koostatakse kaitseobjektide teemakaart. Palume teemakaardil käsitleda üldplaneeringu alal paiknevaid looduskaitseeaduse (edaspidi LKS) § 4 tähenduses kaitstavaid looduseobjektid, sh tuua välja üle-euroopaliselt kaitsealade võrgustikku Natura 2000 kuuluvad linnu- ja loodusladad. Käsitleda tuleb ka looduskaitseeaduse alusel kaitstavate liikide püsielupaikad ja kasvukohti, kusjuures juhime tähelepanu, et LKS § 53 tulevalt on I ja II kaitsekategooriasse kuuluva kaitstava liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites keelatud. Üldplaneeringu seletuskirja palume lisada kaitstavate loodusobjektide keskkonnamregistri väljavõtte aja, kuna andmed võivad olla ajas muutuvad. Kaitstavate loodusobjektide osas tuleb arvestada kehtestatud kaitse-eeskirjadega ja neis seatud tingimustega (sh arvestada kaitse-eesmärkide ja väärtustega), seejuures soovime seletuskirjas nimetada ka Vabariigi Valitsuse määruse, millega ala kaitsekord ja kaitse-eesmärk on kehtestatud, number ja vastuvõtmise kuupäev ning viited kaitsekorralduskavadele. Tuua välja kaitstavate loodusobjektide kattuvus puhke- ja virgestusaladega, külastustaristu ning arvestada projekteeritavate objektidega.	1.Kajastame nimetatud objekte üldplaneeringu täpsusastmes, tegu on vaid hetkeseisu informatiivse kihiga, viited kaitsekorrale jm tingimustele ei ole asjakohane, sest üldplaneering nii täpset infot ei kajasta. Tegu on vaid taustainfoga kitsenduste kohta, mida hiljem vaadatakse ajakohases Maa-ameti kaardirakenduses. Kattuvusi saab kaardirakenduses näha.	
		2. KSH VTK punkti 4.4 täiendamiseks märgime, et üldplaneeringu KSH Natura hindamisel (vähemalt Natura eelhindamisel) tuleb arvestada lisaks otsestele mõjudele ka kaudseid ja kumuleeruvaid mõjusid. Sõltuvalt mõjuallikast ja/või planeeringu täpsusastmest on vajalik teostada eelhindamine või asjakohane hindamine. Hindamise üheks väljundiks võiks olla teadaolevate objektide-juhtude määratlemine, mille puhul edaspidistes etappides on vajalik Natura asjakohane hindamine.	2. Seisukohaga arvestatakse KSH käigus Natura (eel)hindamise läbiviimisel.	
		3. I JA II KAITSEKATEGOORIASSE KUULUVATE LIIKIDE KÄSITLEMINE	3.Võtame teadmiseks ja käsitleme ÜP täpsusastmes.	

		LKS § 53 lõike 1 kohaselt on I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites keelatud. Kaitstavate liikide käsitlemiseks on järgnevad võimalused: 1) koostada planeeringust kaks versiooni – avalik versioon ja ametkondlikuks kasutuseks mõeldud versioon (esimeses I ja II kaitsekategooria liikide leiukohti ja püsielupaiku planeeringujoonistel ei kujutata, teisel kujutatakse); 2) kujutada planeeringu avalikus versioonis I, II ja III kaitsekategooria liike ja püsielupaiku „tsenseeritult” – näiteks ühe tingmäärgiga „kaitstava liigi leiukoht/püsielupaik”, eraldamata kaitsekategooriaid. Probleemiks on siin ringikujulised I kaitsekategooriasse kuuluvate liikide püsielupaigad, mille alusel on võimalik saada teavet liigi pesapuu paiknemise kohta ning seeläbi otseselt ohustada liigi elu (elutingimusi). Eelistatum on teine variant, mille puhul näidatakse üldplaneeringu joonistel (sõltuvalt vajadusest ja planeeritavast alast) kõiki (nt tiheasustusaladel) või siis maakasutuse planeerimisel olulist tähtsust omavaid kaitstavate liikide leiukohti/püsielupaiku ühe tingmäärgiga „kaitstava liigi leiukoht/püsielupaik”, kuid erandina ei kujutata I kaitsekategooria liigi ringikujulisi (liigi pesapuud ümbritsevad) ehk LKS § 50 lg 2 kohaseid püsielupaiku. Vastav märkus peab olema ka planeeringu seletuskirjas ja legendis kajastatud. Juhul, kui üldplaneeringuga kavandatakse olulisi maakasutusmuutusi kaitstavate liikide leiukohtades, oleks soovitatav planeeringu kitsenduste joonistel (juhul, kui sellise täpsusastmega vormistatakse, näiteks tiheasustusaladel) need alad ka vastavalt markeerida (nt alana, kus arendustegevustel tuleb arvestada liigikaitseliste tingimustega), teavitamaks et antud alade arendamisel on teatavad looduskaitsekitseused, mille sisuline pool selgub arenduse detailsetes etappides.	
		4.VEEKOGUDE KAITSEVÖÖNDID Lisaks lähteülesande punkti 2 tabelis märgitud Peipsi järve ehituskeeluvööndi vähendamisele ning punktis 3 nimetatud ehitusjoone määramisele, tuleb planeeringus käsitleda kalda piiranguvööndi (LKS § 37), ehituskeeluvööndi (edaspidi EKV; LKS § 38) ja veekaitsevööndi (VeeS § 29) ulatust, samuti EKV lähtejoone määramist. PlanS § 75 lg 1 p 9 kohaselt on üldplaneeringu ülesanne kõrgveepiiri märkimine suurte üleujutusalaadega siseveekogul. Vastavalt keskkonnaministri 28.05.2004 määrusele nr 58 "Suurte üleujutusalaadega siseveekogude nimistu ja	4. Kajastame vaid ehituskeeluvööndit, sest selle osas teema üldplaneeringuga täpsustusi. Teised vööndid on avalikust rakendusest leitavad. EKV määramisel lähtume KeA seisukohtadest lähtuvalt.

		nendel siseveekogudel kõrgveepiiri määramise kord" on EKV lähtejooneks alluviaalsed soomullad ehk lammi madalsoomullad. Tulenevalt mullakaardi ebatäpsustest soovitame üldplaneeringu koostamisel vajadusel kriitilistel aladel mullastiku andmeid täpsustada või kaaluda ka teiste üleujutuste esinemist peegeldavate kriteeriumitega arvestamist (nt veetasemete andmestik). EKV lähtejoone määramisel tuleb arvesse võtta ka täiendavad kohapõhised asjakohased andmed. Veekogude ehitus keeluvööndite ulatuses (LKS § 38) on vajalik käsitleda ka asjakohaseid erandeid, mis tulenevad LKS § 38 lg 4 ja 5, samuti kaldaastangu erisus LKS § 35 lg 5, korduva üleujutusega veekogude ranna või kalda piiranguvööndi erisus LKS § 35 lg 4 ning metsamaa erisus LKS § 38 lg 2 ja erisus tiheasustusalal LKS § 38 lg 1 p 3. Metsamaa erisust ei ole vajalik planeeringujoonistel graafiliselt kujutada seetõttu, et olukord on ajaliselt muutuv, kuid vajalik on lisada vastav märkus seletuskirja. Üldplaneeringu seletuskirjas ja joonistel määratleda üheselt olemasolevad, laiendatavad ja moodustatavad tiheasustusalad, kusjuures palume juhendada ka LKS §-st 41. Üldplaneeringu mastaapi arvestades tuua välja olulisemad LKS § 38 lg 4 ja 5 erisuste alla kuuluvad objektid, nt tiheasustusalal olemasolev ehitusjoon, supelrannad, planeeritavad avalikult kasutatavad teed (sh kergliiklusteed), planeeritavad tehnovõrgud ja rajatised, sadamate, sildumis-ja randumiskohtade võrgustik ning juurdepääsud neile. EKV vähendamine ja suurendamine (PlanS § 75 lg 1 p 12): Uue üldplaneeringu koostamisel kaotab senine sama territooriumi hõlmav üldplaneering kehtivuse, siis ei kehti ka sellele antud nõusolekud (kaasa arvatud planeeringus käsitletud EKV vähendamised). Kohalikud omavalitsused võivad viia uue üldplaneeringu koostamise raames läbi varasemate üldplaneeringutega antud EKV vähendamise kaardistamise, millega kehtestaksid varasemate EKV vähendamiste nõusolekud ja need kanduksid uude planeeringusse. Seega tuleb EKV vähendamise kaardistamisel (joonisel) ning seletuskirjas või lisas kujutada/loetleda varasemad EKV vähendamised. Üldplaneeringu tööprotsessi ja/või kooskõlastamise käigus annab Keskkonnaamet seisukoha, kas varasemad EKV vähendamised jäävad kehtima ja nendega võib uue ÜP puhul arvestada (kui olud on muutunud, siis võib erandjuhul olla vajalik uus EKV vähendamise kaalumine).	
--	--	---	--

			Juhul kui koostatava üldplaneeringu raames ei viida läbi EKV kaardistamist ja/või ei tooda välja veekogusid, kus eelmiste üldplaneeringutega on EKV-d vähendatud, siis automaatselt varasemad nõusolekud EKV vähendamiseks uude planeeringusse üle ei kandu.	
			5. KALLASRADA, selle sulgemine ja ümbersuunamine, sellele juurdepääsuvõimalused. Plans § 75 lg 1 p 11 kohaselt on üldplaneeringu ülesanne kallasrajale avaliku juurdepääsu tingimuste määramine. Keskkonnaseadustiku üldosa seadus § 39 lg 3 kohaselt otsustatakse kallasraja sulgemine üldplaneeringuga.	5. Täpseid asukohti ÜPs käsitleda ei olnud vaja.
			6. KLIIMAMUUTUSTEGA kohanemine, sh üleujutusalaad Lähteülesande punkti 2 tabelis on nimetatud vajadus määrata Piusa jõe luha üleujutusala piir. Lisaks tuleks üldplaneeringuga määratleda üleujutusohhtlikud alad (mis ei võrdu LKS § 35 lg 4 kohaste korduvate üleujutustega aladega ega piirdu vaid maandamiskava alusel määratud üleujutusohuga riskipiirkondadega) ning üleujutusohuga aladele ehitustingimused seada. Üldplaneeringu koostamisel tuleb arvestada kliimamuutuste ja üleujutusega. Palume üldplaneeringu koostamisel ja keskkonnamõju strateegilisel hindamisel arvestada haldusterritooriumil esineda võivate üleujutusohutudega ning kliimamuutustega kaasnevate võimalike riskidega (veetaseme tõusust ja sademete rohkest tingitud üleujutuste võimendumine, tormide tugevnemine ja sagenemine, ranna- ja kaldaerosiooni kiirenemine, maalihete esinemine ning linnaliste asumite soojussaarte efekt) ja nende maandamise võimalustega. Soovitame tutvuda Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud üleujutusega seotud riskide maandamiskava ja kliimamuutustega kohanemise arengukavaga.	6. Seisukohaga arvestatakse üldiselt ÜP koostamise ja KSH läbiviimise käigus.
			7. MÜRA Lähteseisukohtade punkti 2 tabelis märgitule tuleks lisaks müra normtasemete kategooriate määramisele ka tuvastada probleemsed piirkonnad, kus on võimalik, arvestades kavandatavaid arenguid, müra normtasemete ületamist. Samuti tuleks kontrollida, et kas kavandatavad maakasutuse juhtotstarbed on tekitatava müratasemete mõttes sobilikud?	7. Seisukohaga arvestatakse ÜP koostamise ja KSH läbiviimise käigus.
			8. VÄLISÕHK Üldplaneeringu koostamisel tuleks lähtuda Eesti Keskkonnastrateegiast aastani 2030 (http://www.envir.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/ks_loplil_riigi_kokku_pdf.pdf), milles on ühe probleemina välja toodud transpordist tulenev saaste. Lisaks tuleks üldplaneeringu koostamisel arvesse võtta, et tööstuspiirkonnad	8. Seisukohaga arvestatakse ÜP koostamise ja KSH läbiviimise käigus.

			tuleks planeerida tiheasustusest piisavalt eemale, sest ennekõike sellest tulenev lõhna- või mürahäiring tekitab hiljem probleeme, mida lahendada on väga raske. Näiteks puidu- ja mööblitööstus (müra, lõhn), ka värvimisega tegelevad remonditöökojad (kemikaalide lõhn), linnu- ja loomakasvatused (lõhn), igasuguste vedelproduktide (kütuste, kütusekomponentide) laadimine ning hoiustamine (lõhn, müra) aga ka tahkekütusel katlamajad (nn toss või suits, lõhn, müra), karjäärid (tolm, müra) tekitavad probleeme, kui need on elanikele lähedal. Samas tuleks teha vahet saastavamal tööstusel/tootmisel/tegevusel (vt eelpool näiteid) ja vähemsaastaval (nt erinev käsitöö, teatud väiksem toiduainetööstus), see ära defineerida ning kasutada vähemsaastava tööstuse ala nn puhveralana.	
			9. JÄÄTMED Lähteülesande peatüki 2 tabelis märgitakse, et määratakse kompostimise asukohad. Lisame, et jäätmekäitlusobjektid, sh kompostimisplatsid, tuleb planeerida selliselt, et need ei tekitaks keskkonnahäiringuid (müra, vibratsioon, tolmu, ebameeldiv lõhn jms) ja negatiivset mõju elanikkonnale, vältides sellega hilisemaid probleeme. Jäätmekäitluskohtadega seonduvat peab kavandama kohalik omavalitus. Kompostimisplatside rajamisel arvestada ka Värska Sanatooriumi kasutatud ravimuda kompostimisvõimalustega ning hinnata keskkonnahäiringuid. Üldplaneeringu koostamisel tuleb võtta arvesse riigi jäätmekavaga 2014-2020 seatud eesmärgid ja liitunud omavalitsuste jäätmekavadega seatud eesmärgid. Kindlasti tuleb kajastada Setomaa valla territooriumil asuvaid suletud prügilaid ja nende keskkonnamõju.	9. Seisukohaga arvestatakse ÜP koostamise ja KSH läbiviimise käigus.
			10. MAAVARAD Lähteülesande peatüki 2 tabelis märgitakse vajadus Marinova karjääri taastamiseks ning maakasutuse määramine maavara ammendumise järgselt. Täpsustame, et Marinova dolokivimaardlas on hetke seisuga 2 karjääri; Marinova I dolokivikarjäär ja Marinova II dolokivikarjäär. Lisaks on maardlas karjääridega piirneval alal geoloogilised uuringud Marinova III ja Marinova IV uuringuruumis. Varude selgumisel, võib ka neile aladele esitada kaevandamisloa taotlusi. Marinova ja Marinova II dolokivikarjääride kaevandamislubade kohaselt korrastatakse need tehisveekoguks (tehisveekogudeks). Tehisveekogu suurus selgub korrastamisprojekti koostamisel.	10. Seisukohaga arvestatakse ÜP koostamise ja KSH läbiviimise käigus. Maardlate tingimusi ja perspektiivseid maakasutusi saame käsitleda üldplaneeringu täpsustamises, arvestame mh maakonnaplaneeringust tulenevaid tingimusi. Üldplaneering kooskõlastatakse maardlate osas Maa-ametiga.

		Lisaks KSH VTK peatükis 4.5 märgitule tuleb üldplaneeringuga määrata maardlatega ja maavara kaevandamisega kaasnevad mõjud maakasutusele ning ehitiste ehitamisele. Lisaks tuleb käsitleda ala kaevandamisjärgset maakasutust. Olulised küsimused on nt järgnevad: Millised on mõjud ja millised kitsendused sellega kaasnevad? Millised tingimusi on otstarbekas seada üldplaneeringuga? Kuidas võiks kaevandamine aidata kaasa piirkonna arengule? Milline võiks olla maakasutus peale maavara ammendumist (nt lasketiir, tuulikupark, puhkeala, sõudekanal, mets)? Arvestades, et kaevandamislube andes määratakse loas ära kaevandatud maa korrastamise suund igale mäeeraldissele individuaalselt. Eelkõige lähtutakse senisest maakasutusest ning edasisest visioonist. Seega turbatootmisalad korrastatakse enamasti soodeks, liiva-ja kruusakarjäärid metsa-või rohumaadeks. Kaevandades allpool põhjaveetasel korrastatakse veekoguks. Enne kaevandamise lõppu antakse ettevõttele korrastamistingimused ja selle alusel tehakse korrastamisprojekt. Eestis on teatud piirkondades suur ehitusmaavarade nõudlus, mis survestab uute karjääride avamist, mis omakorda võib tekitada (tekitab) pingeid kogukondade ja arendajate vahel. Ühelt poolt tuleb kohalike kogukondade arvamust arvestada, kuid selge on ka see, et kusagilt peab ehitusmaavarasid kaevandama. Seega on vajalik leida võimalusi nende vastandlike huvide tasakaalustamiseks. Ühelt poolt tuleks planeerimisel konfliktide ennetamiseks vältida asustuse ja muude maa kasutusviiside, mida võiks kaevandamine häirida, kavandamist kasutuses aga ka veel avamata maardlate vahetusse lähedusse ning samuti potentsiaalsete maardlate lähedusse (nt asi on uuringu faasis). Samas peaks planeeringu koostamisel aga arvestama kindlasti sellega, et maavara on vajalik kaevandada ja kuskil peab seda tegema, et tagada varustuskindlus. Tegemist on teemaga, mis on aina rohkem päevakohane. Igal juhul tuleb üldplaneeringu koostamisel lähtuda sellest, et maardlatega ja potentsiaalsete maardlatega tuleb arvestada, ei saa võtta seisukohta, et kaevandamine ei ole lubatud. Samuti mitte kanda planeeringusse kohustus, et maavara kaevandamise loa taotluse menetlemisel tuleb teha keskkonnamõju hindamine. Tuleb analüüsida, missugused on konfliktid alad. Üldplaneeringu koostamisel tuleb arvestada maapõueseaduse § 15 lg 7, mis sätestab, kui planeeritaval maa-alal asub maardla või selle osa, kooskõlastatakse üldplaneering, detailplaneering ja kohaliku omavalitsuse eriplaneering PlanS-is sätestatud korras Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusega.	
--	--	---	--

			11.VESI KSH VTK peatükis 4.2 märgitakse, et hinnatakse mõju veekogudele ja põhjaveele. Lisame, et veevaldkonnas peaksid olema käsitletud hüdrogeoloogia, põhjavee kaitstus, veealade (veekogude) üldised kasutamise- ja ehitamistingimused, põhiliste tehnovõrkude trasside, joogiveeallikate (sh sanitaarkaitsealad), reoveepuhastite (sh kujade), maaparandussüsteemide asukoha määramine, veekogude ranna ja kalda ulatus ja ehituskeeluvöönd, kallasrajad, vajadusel maasoojus(puurkaevud). KSH-s peaks olema käsitletud põhjavesi, pinnavesi, sadevesi, üleujutuspiirkonnad, jääkreostus ja neile arendusest tulenev mõju. Võtta arvesse Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavas aastateks 2015-2021 ja meetmeprogrammis olevaid suuniseid ja piiranguid. Üldplaneeringu koostamisel tuleb arvestada veemajanduskavaga seatud eesmärgid ja meetmeid. Kuna veekogud võivad läbida mitmeid omavalitsusi, siis võib ühes omavalitsuses kavandatu mõjutada terve veekogu seisundit, sh ka teises maakonnas. Seetõttu tuleb veekogu hea seisundi säilitamiseks või saavutamiseks teha koostööd ka teiste kohalike omavalitsustega, mida veekogu läbib. Arvestada ja käsitleda põhjaveemaardlate kinnitatud põhjaveevarusid (06.04.2006 käskkiri nr 405), veekaitseliste kitsendustega alasid (sh kaitsmata põhjaveega alad) ja üleujutusega seonduvate riske (üleujutusohuga seotud riskide maandamiskavad). Tuua välja tehnovõrkude ja -rajatiste üldised asukohad, seonduvad kitsendused ja probleemkohad.	11. Seisukohaga arvestatakse ÜP täpsusastmes. Avalike ja olulisemate tehnovõrkude üldised asukohad kajastatakse ÜPs vastavalt selle täpsusastmele. Kitsendused kajastuvad Maa-ameti kaardil.
	Maa-amet	PÕHILAHENDUS 15.07.2021 nr 6-3/21/7174-5	1. Kirjaga 05.07.2021 nr 7-5/881-14 edastatud koostöötabelis on märgitud, et lisa 2 juurde on lisatud eraldi teemakaart - maardlad, kus on vastav teema kajastatud. Selgitame, et maardlad on joonisele Maardlad korrektselt kantud, kuid mäeeraldiste osas on taotletavad ja aktiivsed mäeeraldised läinud kohati vahetusse. Näiteks on Miiakse liivakarjääri (loa nr KL-511754; loa omaja OÜ Relsiit Haldus) ja Marinova II dolokivikarjääri (loa nr L.MK/326117; loa omaja OÜ Aigren) puhul tegu kehtiva loaga (aktiivsete) mäeeraldistega ning Marinova III dolokivikarjääri puhul on tegu taotletava mäeeraldisega. Jooniselt puudub kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldis Värskas ravimudakarjäär (loa nr KL-510008; loa omaja aktiivselt VÄRSKA SANATOORIUM) ja selle teenindusmaa. Palume joonist täpsustada ning märkida ka andmete seisu kuupäev. Lisaks märgime, et lisa 2 on peatükis 13. Maardlad ja mäeeraldised märgitud, et maardlate asukohad kantakse ÜP väärtuste ja piirangute joonisele. Palume üldplaneeringu materjalid viia omavahel kooskõlla ning kanda maardlad	1.Joonise andmeid täpsustatud vastavalt esitatud märkustele. Info kuupäevale viidatud. Lisa 2 ptk 13 täpsustatud ning infot uuendatud, viide lisa 2 joonisele lisatud. Maardlate infot kaardil kajastame ÜP lisana, kuna tegu on riikliku registri kohase infoga, mis ajas muutub. ÜP raames me seda ei kehtesta ning ÜP põhikaartidel seda seetõttu ei kajasta. Kajastame vaid ÜP koostamise aegset seisu ÜP lisade hulgas.

			ning mäeeraldised joonisele Väärtused ja piirangud, kuna nende puhul on tegu piiranguid põhjustavate objektidega.	
			2.Kirjaga 05.07.2021 nr 7-5/881-14 edastatud koostöötabelis on märgitud, et täpsustused on tehtud seletuskirja peatükis 3.6.9 ning KSH aruande peatükkides 7.7 ja 9.1.4. Selgitame, et KSH aruannet on täpsustatud, kuid üldplaneeringu seletuskirjas on jätkuvalt Maa-ameti kirjas 11.05.2021 nr 6-3/21/7174-2 märgitud tingimus muutmata kujul alles. Lisandunud on pikem tingimus (tsiteerin): „Karjääri ammendumisel tuleb koostada korrastamisprojekt ning see ette nähtud aja jooksul ellu viia. Kaevandatud maa korrastamisel tuleb tagada, et maa sobiks ümbritsevasse maastikku ega kujutaks oma iseärasuste tõttu ohtu seal liikuvatele inimestele või loomadele. Võimalusel tuleb eelistada ammendatud maardlate aladele puhkeotstarbelise veekogu rajamist. Kohalik omavalitsus saab anda arvamuse kaevandatud ala korrastamise suuna suhtes kaevandamisloa andmisele arvamuse esitamise osana ning ka korrastamistingimuste kohta.” Maa-amet nõustub viimati nimetatud tingimusega. Palume eemaldada seletuskirjast tingimus (tsiteerin): „Karjääri ammendumisel tuleb koostada korrastamisprojekt, see kooskõlastada kohaliku omavalitsuse ja Keskkonnametiga ning projekt ette nähtud aja jooksul ellu viia. Kaevandatud maa korrastamisel tuleb tagada, et maa sobiks ümbritsevasse maastikku ega kujuta oma iseärasuste tõttu ohtu seal liikuvatele inimestele või loomadele.” Viimase lause palume eemaldada põhjusel, et see on topelt ehk on olemas juba eespool.	2.ÜP seletuskirjas ptk Mäetööstuse maa-ala on tingimus sõnastatud järgnevalt: <i>Kasutusele võetud maardlates tuleb varud maksimaalselt ammendada ning alad majandustegevuse lõppemisel korrastada, et võimaldada maade edasist kasutamist. Võimalusel eelistada ammendatud maardlate aladele puhkeotstarbelise veekogu rajamist. Kaevandatud maa korrastamisel tuleb tagada, et maa sobiks ümbritsevasse maastikku ega kujuta oma iseärasuste tõttu ohtu seal liikuvatele inimestele või loomadele.</i> Selgituseks, et oleme säilitanud need tingimused, mis ÜPs on vajalik välja tuua, nõustume Teiega ning jätame välja need tingimused, mis kirjeldavad menetluslikku ning korralduslikku protsessi.
			3.Vastuseks olete 05.07.2021 kirjaga nr 7-5/881-14 edastatud koostöötabelis märkinud (tsiteerin): „Meie hinnangul ei ole tegu asjatult koormava tingimusega, kuna rohevõrgustik on oluline ja seda ka riiklikul tasandil. Rohevõrgustiku vähendamise olukorras on mõistlik koostada vastav eksperthinnang, mis annab sisendi vajalikele otsustajatele edasiste sammude kavandamiseks.” Jätkuvalt on üldplaneeringu seletuskirjas lõik: „Erandkorras tugialadel asustuse laienemisel või maakasutuse olulisel muutmisel tuleb kaasata vastava ala ekspert, et hinnata selle mõju keskkonnale ja rohevõrgustiku toimimisele (uuring, eksperthinnang või -arvamus). Selgitame, et kui üldplaneeringu sõnastus annab võimaluse tõlgendada, et üldplaneeringus kirjeldatud „uuring, eksperthinnang või -arvamus” võib tähendada pii-	3. Nimetatud tingimust ÜP seletuskirjas ptk Rohevõrgustik täpsustatud: <i>Uue tiheasustusega ala kavandamine rohevõrgustiku tugialale ei ole lubatud.</i> Tingimus tulenes maakonnaplaneeringust, kuid ÜP raames on selle sisu ning konteksti täpsustatud vastavalt tänasele olukorrale, KOV vajadusele ning võttes arvesse teiste osapoolte seisukohti.

		ramatu sisuga pikaajaliste uuringute või mahukate inventuuride läbi viimist muuhulgas ka väga väikeste karjäärade avamise puhul, siis on see ebaproportsionaalne kulu (samadel asjaoludel võib Keskkonnaamet hinnata, et olulist keskkonnamõju ei esine). Kuna võimalike nõutavate uuringute sisu ei ole kuidagi piiritletud ei mahuliselt ega ajaliselt, võib üldplaneeringu „uuringu, eksperthinnangu või –arvamuse“ nõue kujuneda maavarale juurdepääsu piiravaks asjaoluks igal juhtumil, kus „uuringu, eksperthinnangu või –arvamuse“ nõuet rakendatakse. Üldplaneeringu praeguse sõnastuse korral rakendub nõue tugialal iga kord, ilma kaalutusotsuseta. Maa-amet ei nõustu üldplaneeringu sõnastusega, mis halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise ja maavarale juurdepääsu osas olemasolevat olukorda, kuna sellisel juhul on üldplaneering vastuolus MaaPS §-ga 14. Üldplaneeringu seletuskirjas on rohevõrgustikus maardlate kasutusele võtmise asjaolusid juba käsitletud peatükis 3.6.9. Mäetööstuse maa-ala punktides: „Maardlate kasutuselevõtul maavara väljamiseks tuleb võimalusel vältida alasid, mis asuvad väärtuslikel põllumajandusmaadel, väärtuslikel maastikel ja rohevõrgustikus. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb eelnevalt hinnata kavandatava tegevuse mõju väärtuslikele maastikukomponentidele ning võimalusel säilitada ala väärtused maksimaalselt. Maavaravaru kaevandamise lõppedes tuleb ala korrastada selliselt, et korrastatud ala sobituks väärtusliku piirkonnaga.“ ning „Väärtusliku põllumajandusmaa, väärtusliku maastiku ja roheline võrgustiku toimimise tagamisega tuleb arvestada kaevandamisloale tingimuste seadmisel, korrastamistingimuste andmisel ja nende alusel korrastamisprojekti koostamisel. Vajadusel tuleb lisada kaevandamisloale tingimused leevendavate meetmete rakendamiseks.“ Nende seletuskirja punktidega on Maa-amet nõustunud. Detailse rohevõrgustiku olukorra analüüsi viib igakordselt läbi kaevandamisloa andja, kes kaalutusotsuse tulemusena vajadusel kaasab eksperdi ja määrab uuringute sisu ja mahu või algatab keskkonnamõju hindamise, mis on samuti avalik menetlus nagu ka kaevandamisloa taotluse menetlus. Kohalikul omavalitsusel on igakordse kaalutusotsuse tulemusena võimalus teha Keskkonnaametile ettepanekuid uuringute, eksperthinnangute või –arvamuste koostamiseks. Palume üldplaneeringu sõnastust muuta, jättes maardlale kaevandamisloa andmise välja maakasutuse olulise muutmise juhtudest, mille korral on tugialal nõutud uuring, eksperthinnang või –arvamus. Maa-amet nõustub täiendusega,	
--	--	---	--

			mis viitab, et rohelise võrgustiku toimimist hinnatakse maardlale kaevandamisloa andmise menetluse korral keskkonnamõju eelhinnangu koostamise osana või keskkonnamõju hindamise raames.	
		PÕHILAHEN- DUS 03.12.2020 nr 6-3/20/16896- 2 11.05.2021 nr 6-3/21/7174-2	1. Üldplaneeringu joonistele ei ole märgitud maardlaid. Kaardirakenduses on need kujutatud. Selgitame, et lähtuvalt planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 75 lõike 1 punktist 15 on üldplaneeringu ülesanne maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramine. Palume joonisele „Väärtused ja piirangud“ kanda keskkonnaregistri maardlate nimistus arvel olevate maardlate piirid, kuna ilma maardlate piirideta ei selgu, millistel aladel on maardlast tulenevad piirangud. Jooniste koostamisel palume kasutada keskkonnaregistris arvel olevate maardlate piire. Keskkonnaregistri seaduse § 6 kohaselt peab planeeringute koostamisel kasutama üksnes keskkonnaregistrisse kantud keskkonnaandmeid. Palume maardlate piiride kujutamisel ja juhtotstarvete määramisel lähtuda Maa-ametist saadud maardlate, mäeeraldiste ja nende teenindusmaade ajakohastest piiridest. Planeering on dokument, mis peale kehtestamist seab paljudele isikutele mitmesuguseid kohustusi teistele annab mitmesuguseid õigusi. Õiguste ja kohustuste üle tekib erinevatel osapooltel sageli vaidlusi, mis teatud juhtudel võtavad ka kohtuvaidluse vormi. Planeeringust tulenevaid tingimusi on sel juhul tarvis tõendina esitada kohtule, sellesse olukorda võib sattuda ka kohalik omavalitsus, mitte ainult kooskõlastajad või eraisikud. Kaardirakenduse kasutaja poolt valitud sisuga (soovi korral osalise sisuga) kaardirakenduse teemakaardi väljatrükk ei asenda üldplaneeringu lõppversiooni fikseeritud dokumenti, mis on arhiivieeskirja nõuete kohaselt arhiveeritav, hiljem mittemuudetav ja mille alusel on üheselt mõistetav, millise lahendusega on kooskõlastajad nõustunud ja millise täieliku sisuga üldplaneering kehtestati. Palume üldplaneeringu lõpliku lahenduse joonisele märkida maardlad ja mitte jätta seda infot ainult kaardirakendusse.	1. Lisa 2 juurde on lisatud eraldi teemakaart - maardlad, kus on vastav teema kajastatud.
			2. Seletuskirja tabelis 1 on mäetööstuse maa-alale ärimaa, tootmismaa, riigikaitse maa, ühiskondlike ehitiste maa ja üldkasutatava maa kavandatava sihtotstarbe selgitustes viide nr-le 18. Viite 18 selgituseks on toodud (tsiteerin): „Erisused on lubatud suure liikluskõrvaldusega riigimaanteega piirnevatele kinnistutele ja traditsioonilise seto kindlustalu korral“. Elamumaa sihtotstarbe selgituse juurde on lisatud aga viide nr 13, milleks on (tsiteerin): „Õigusakti kohane ajutine ehitus on lubatud erandjuhtudel kaalutlusotsusena“. Viide nr 13 tundub nimetatud sihtotstarvete puhul loogilisem. Palume tabelit täpsustada.	2. Viidet on täpsustatud.

		3. Seletuskirja peatükis 3.6.9. Mäetööstuse maa-ala on tingimusena toodud (tsiteerin): „Karjääri ammandumisel tuleb koostada korrastamisprojekt, see kooskõlastada kohaliku omavalitsuse ja Keskkonnaametiga ning projekt ette nähtud aja jooksul ellu viia. Kaevandatud maa korrastamisel tuleb tagada, et maa sobiks ümbritsevasse maastikku ega kujuta oma iseärasuste tõttu ohtu seal liikuvatele inimestele või loomadele.“ Sarnase mõtte leiab ka KSH aruande peatükkidest 7.7. Mõju maavaradele ja maardlatele ja 9.1.4. Meetmed maardlate kasutuselevõtuks. Selgitame, et kohalik omavalitsus saab anda arvamuse kaevandatud ala korrastamise suuna suhtes kaevandamisloa andmisele arvamuse esitamise osana. Korrastamine toimub vastavalt korrastamistingimustele koostatud korrastamisprojektile, ka korrastamistingimuste kohta küsib loa andja kohaliku omavalitsuse arvamust. Nõusoleku korrastamisprojekti rakendamiseks annab Keskkonnaamet. Korrastamisprojekti kooskõlastamist kohaliku omavalitsusega ei toimu. Palume seletuskirjas ja KSH aruandes täpsustada, et võimalusel tuleb eelistada ammandatud maardlate aladele puhkeotstarbelise veekogu rajamist.	3. Arvestatud ja täpsustus tehtud ÜP seletuskirja ptk 3.6.9 ning KSH aruande ptk 7.7 ja 9.1.4.
		4. Kordab eelmist punkti.	4.-
		5. Joonise Väärtused ja piirangud ning kaardirakenduse kohaselt asuvad maardlad rohevõrgustikul ja väärtuslikul põllumajandusmaal. Seletuskirja peatükis 4.11. Rohevõrgustik on üldiste tingimuste seas toodud (tsiteerin): „Rohevõrgustiku tugevdamiseks säilitada põllumaade vahel paiknevad metsaga kaetud alad, kuna metsaalad on olulise tähtsusega ökoloogilistes protsessides ja inimese kultuurilises taustas ning elulaadis“. Seletuskirja peatükis 4.14. Väärtuslik põllumajandusmaa on tingimuste seas märgitud (tsiteerin): „Väärtuslikul põllumajandusmaal on oluline säilitada põldude läheduses olev looduslik taimkate, samuti üksikud puud ja puude grupid põldudel, hekid, metsaribad. Sellised loodusliku taimestikuga kaetud alad võimaldavad suurendada põllumajanduspiirkondade bioloogilist mitmekesisust ja moodustavad kohaliku tasandi rohevõrgustiku“. Sarnase mõtte leiab ka KSH aruande peatükkidest 7.9. Mõju väärtuslikule põllumajandusmaale ja 9.1.5. Meetmed väärtuslike põllumajandusmaade kaitseks. Palume seletuskirjas ja KSH aruande eelnõus selgitada, et põllumaade vahel paikneva metsaga kaetud alade, põldude läheduses oleva loodusliku taimkatte, üksikute puude ja puude gruppide, hekkide, metsaribade säilitamise nõue ei kehti, kui vastavale alale on väljastatud kaevandamiseks luba, mis eeldab taimestiku eemaldamist. Lauseline taimestiku säilitamise nõue vastavatel aladel halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise ja maavarale juurdepääsu osas olemasolevat olukorda ning on vastuolus maapõueseadus (edaspidi MaaPS) §-ga 14.	5.Ptk 4.11 nimetatud tingimus rohevõrgustikule on eemaldatud, kuna see tekitab liialt palju segadust. Väärtuslike põllumaade osas on seatud seletuskirja täiendavad erandid: <i>Tingimus ei rakendu, kui kavandatakse sellist maakasutuse muudatust, millel puudub maatulunduslik kasutus.</i>

		6. Joonise Väärtused ja piirangud ning kaardirakenduse kohaselt asuvad maardlad rohevõrgustikul. Seletuskirja peatükis 4.11. Rohevõrgustik on tugialal kehtivate tingimuste seas toodud (tsiteerin): „Erandkorras tugialadel asustuse laienemisel või maakasutuse olulisel muutmisel tuleb kaasata vastava ala ekspert, et hinnata selle mõju keskkonnale ja rohevõrgustiku toimimisele (uuring, eksperthinnang või -arvamus)”. Maa-amet viitas sarnasele seletuskirja nõudele ka oma kirjas 03.12.2020 nr 6-3/20/16896-2, kus palusime seletuskirja täpsustada nii, et rohevõrgustikus asuvatel maardlatega kattuvatel aladel kaevandamise kavandamisel oleks seatud erand eksperthinnangu koostamisele, kuna rohevõrgustiku toimimise säilimist hindab Keskkonnaamet loa menetluse käigus ja vajadusel algatab keskkonnamõju hindamise. Muudatuste kavandamisel igakordne eksperthinnangu koostamise nõue rohevõrgustikule jäävatel maardlate aladel on dubleeriv ja võib olla asjatult koormav ning seetõttu on nõue vastuolus MaaPS §-ga 14. Vastuseks Maa-ameti ettepanekule olete koostöötabelis vastanud, et olete eemaldanud maakasutuse otstarbe muutmise ja metsamaa raadamise keelu tingimused, kuna rohevõrgustik on muude tingimustega kaitstud. Lisasite (tsiteerin): „Hinnangu annab KOV või teised rohevõrgustiku säilimise eest vastutavad osapooled oma arvamuse käigus. Vajadusel tellitakse eksperthinnang, kuid see pole igakordselt kohustuslik”. Palume lähtuvalt koostöötabelis olevast selgitusest ka seletuskirjas märkida, et eksperdi kaasamine, uuring, eksperthinnang või -arvamus on maakasutuse muutmisel vajalik vaid kaalutusotsuse tulemusena, mitte igakordselt.	6.Meie hinnangul ei ole tegu asjatult koormava tingimusega, kuna rohevõrgustik on oluline ja seda ka riiklikul tasandil. Rohevõrgustiku vähendamise olukorras on mõistlik koostada vastav eksperthinnang, mis annab si- sendi vajalikele otsustajatele eda- siste sammude kavandamiseks.
		7. Joonise Väärtused ja piirangud ning kaardirakenduse kohaselt asuvad maardlad väärtuslikul maastikul. Seletuskirja peatükis 4.12. Väärtuslik maastik on tingimuste seas märgitud (tsiteerin): „Ehitiste rajamisel jm maastikupilti mõjutavate tegevuste kavandamisel tuleb arvestada olemasolevate väärtuste säilitamisega aladel, kus traditsiooniline asustusstruktuur või maastikumuster on säilinud ja/või tajutav. Traditsiooniline maastikumuster koosneb erinevatest osadest: hoonete ja asustuse paiknemine, kõlvikute jaotus, paiknemine ja suurus, külade struktuur, hoonete arhitektuur, teedevõrgustik ja maastikulised väikevormid” ja „Uute objektide ja maakasutuse kavandamisel tuleb tagada sobivus olemasoleva maastikuga ning et ei rikutaks pöördumatult neid väärtusi, mille pärast maastik välja valiti. Maavaravaru kaevandamise soovi korral väärtusliku maastiku alal tuleb lähtuda ptk-is 3.8.9 tingimustest” ning „Maastikulised väikevormid: kiviaiad, tarad, üksikud puud ja silmapaistvad puudegrupid, alleed, kivihunnikud, endised talukohad jm sarnased maastikku kujundavad elemendid, tuleb säilitada. Erand kehtib mäetööstuse maa-alal, mille tingimused on toodud ptk 3.8.9”. Selgitame, et üldplaneeringus ei ole peatükki 3.8.9. Mäetööstuse maa-ala tingimused on kirjeldatud peatükis 3.6.9. Mäetööstuse maa-ala. Palume seletuskirja täpsustada.	7.Ptk numbraid on täpsustatud.

			8. Seletuskirja peatükis 4.13. Väärtuslik puhkeala on kirjeldatud (tsiteerin): „Väärtuslikud puhkealad ei ole eraldi kaardil kajastatud, kuna nad sisalduvad erinevate teemade all (puhke ja looduslik maa-ala, supelranna maa-ala, rohevõrgustik, kaitstav loodusobjekt või Natura ala, väärtuslik maastik, matka- ja terviserada jm)“. Seejuures on tingimuste all märgitud (tsiteerin): „Alasid tuleb kasutada ja majandada eesmärgipäraselt, nii et nende puhke- ja turismiväärtus ei kahaneks. Olemasolev maa otstarbekohane kasutamine võib jätkuda, uute otstarvete kaalumisel lähtuda puhkealade väärtuste säilitamise vajadusest“. Kuna jooniste kohaselt kattuvad maardlad nii rohevõrgustiku, väärtusliku maastiku kui ka matka- ja terviseradadega, siis palume seletuskirja lisada, et väärtuslikel puhkealadel kehtivad tingimused ei kehti maavara kaevandamiseks saadud keskkonnaloaga määratud aladel.	8.Täpsustus lisatud.
			9. Joonise Väärtused ja piirangud ning kaardirakenduse kohaselt asuvad maardlad väärtuslikul põllumajandusmaal. KSH aruande peatükis 9.1.5. Meetmed väärtuslike põllumajandusmaade kaitseks on ühe punktina toodud (tsiteerin): „Muude tegevuste kavandamine väärtuslikule põllumajandusmaale peab olema põhjendatud ja hoolikalt läbi kaalutud, vajadusel tuleb hinnata kaasnevaid mõjusid. Eelistada tuleb tegevusi, mis ei põhjusta väärtuslike põllumajandusmaade olulist vähenemist, massiivi killustamist ega kahjusta selle sihtotstarbelist kasutamist tulevikus“. Palume KSH aruandes „eelistada tuleb“ asemel kasutada väljendit „eelistada võimalusel“, kuna näiteks maavara kaevandamiseks antud keskkonnaloaga aladel ei ole väärtuslike põllumajandusmaade säilitamine ja sihtotstarbeline kasutamine enam võimalik.	9.Täpsustatud.
			Maa-amet nõustub 22.04.2021 kirjaga nr 7-5/881 edastatud Setomaa valla üldplaneeringu lahendusega tingimusel, et täiendatakse ja täpsustatakse planeeringu materjale vastavalt eeltoodud märkustele. Märkustega arvestamata jätmise korral on planeering vastuolus MaaPS § 14 lõikega 2. Palume hoida Maa-ametit kursis planeeringu edasise menetlemisega. Palume esitada üldplaneering enne selle vastuvõtmist kooskõlastamiseks Maa-ametile.	-
	ESKIIS 03.12.2020 nr 6-3/20/16896- 2		1.Seletuskirja peatükis 3.3. Detailplaneeringu koostamise kohustus on detailplaneeringu koostamise kohustuse juhuna märgitud uue äri- või tootmistegevuse kavandamine alale, kus sellist tegevust ette pole nähtud. Lisaks sellele kaasneb tegevusega eeldatavalt oluline ruumimõju, mis ulatub kavandatavast kinnistust väljapoole. Eelhinnangu käigus tuleb anda hinnang olulisele ruumilisele mõjule. Täpsustavalt on märgitud, et vastavad juhud kehtivad kogu valla territooriumile ning oluline ruumiline mõju on mõju, millest tingitult muutuvad eelkõige transpordivood, saasteainete hulk, külastajate hulk, visuaalne mõju, lõhn, müra, tooraine või tööjõu vajadus ehitise kavandatavas asukohas senisega võrreldes oluliselt. Kuna kirjeldatu vastab ka maavara kaevandamisele, siis palume seletuskirjas täpsustada, et MaaPS alusel saadud kaevandamisloa olemasolul detailplaneeringu	1.Lisatud täpsustus: <i>Tootmistegevuste hulgas ei ole maavara kaevandamine, kuna see on eraldiseisev juhtotstarve – mäetööstuse maa-ala.</i>

			koostamise kohustus eelpool kirjeldatud juhul puudub. Vastasel juhul on üldplaneering vastuolus MaaPS §-ga 14.	
			2.Joonise Tehniline taristu järgi jäävad matka- ja terviserajad osaliselt ka maardlatele. Seletuskirja peatüki 4.11. Matka- ja terviserada kohaselt on matka- ja terviserajad mõeldud jalutamiseks, sportlikeks tegevusteks jm vabaaja veetmiseks. Samas peatükis on tingimusena toodud, et raja ehitised peavad sobituma ümbritsevasse keskkonda. Palume seletuskirjas täpsustada, et maardlatele jäävatele matka- ja terviseradadele on lubatud ehitusseadustiku mõistes püsivaid ehitisi rajada vaid juhul, kui maavara on antud alal ammendatud või on maardla alale ehitise ehitamisele saadud MaaPS alusel luba.	2.Ptk 5 alguses on täpsustus: <i>Üldplaneeringus on tehnilise taristu lahendused (sh matka- ja terviserajad) antud põhimõttelisena ning need täpsustuvad detailplaneeringu või ehitusprojekti staadiumis.</i> Tingimus lisatud täpsustatud sõnastuses: <i>Maardla alale jäävale matka- ja terviserajale on lubatud ehitusseadustiku mõistes püsivaid ehitisi rajada vaid juhul, kui maavara on antud alal ammendatud või maardla alale ehitise ehitamisele on saadud õiguse sakti kohane luba.</i>
			3. Joonise Väärtused ja piirangud kohaselt kattuvad maardlad rohevõrgustiku aladega. Seletuskirja peatükis 4.12. Rohevõrgustik on üldiste tingimuste all toodud (tsiteerin): „Rohevõrgustikus paiknevat maakasutuse otstarvet ja üldplaneeringu kohast otstarvet ei ole soovitatav muuta. Juhul kui on vajadus otstarvet muuta, peab kavandatav tegevus sobituma rohevõrgustikku ning selle toimimist mitte kahjustama“ ning „Metsamaa raadamine rohevõrgustiku alal ei ole üldjuhul lubatud. Erandid on lubatud kaalutusotsusena, nt tehnilise taristu objekti või karjääri kavandamisel, olemasolevate objektide (maaparandussüsteem, elektriliinid jm) hooldamisel, põllumaadel jm vajalikul juhul. Juhul kui kavandatakse uut objekti, mille rajamine eeldab raadamist ning maa sihtotstarbe muutmist, tuleb selle objekti kavandamiseks koostada detailplaneering või ehitusprojekt (va karjääri kavandamisel). Muudatuste kavandamisel tuleb täiendavalt koostada eksperthinnang koos leevendavate tingimuste määramisega, tagamaks rohevõrgustiku sidususe säilimine“. Lisaks on seletuskirja peatükis 3.8.9. Mäetööstuse maa-ala ühe tingimusena toodud, et maardlate kasutuselevõtul maavara väljamiseks tuleb võimalusel vältida alasid, mis asuvad väärtuslikel põllumajandusmaadel, väärtuslikel maastikel ja rohevõrgustikus. Juhul, kui nimetatud	3.Maakasutuse otstarbe muutmise ja metsamaa raadamise keelu tingimused RVs on eemaldatud, kuna RV on muude tingimustega kaitstud. Ptk 3.6.9 tingimus on sõnastatud: <i>Maardlate kasutuselevõtul maavara väljamiseks tuleb võimalusel vältida alasid, mis asuvad väärtuslikel põllumajandusmaadel, väärtuslikel maastikel ja rohevõrgustikus. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb eelnevalt hinnata kavandatava tegevuse mõju väärtuslikele maastikukomponentidele ning võimalusel säilitada ala väärtused maksimaalselt. Maavara-aru kaevandamise lõppedes tuleb ala korrastada selliselt, et korrastatud ala sobituks väärtusliku piirkonnaga.</i> Hinnangu annab KOV või teised

			aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb eelnevalt hinnata kavandatava tegevuse mõju väärtuslikele maastikukomponentidele ning võimalusel säilitada ala väärtused maksimaalselt. Maavaravaru kaevandamise lõppedes tuleb ala korrastada selliselt, et korrastatud ala sobituks väärtusliku piirkonnaga. Palume seletuskirja täpsustada nii, et rohevõrgustikus asuvatel maardlatega kattuvatel aladel kaevandamise kavandamisel oleks sarnaselt metsa raadamise ja detailplaneeringu koostamise kohustuse erandile seatud erand ka eksperthinnangu koostamisele, kuna rohevõrgustiku toimimise säilimist hindab Keskkonnaamet loa menetluse käigus ja vajadusel algatab keskkonnamõju hindamise. Muudatuste kavandamisel igakordne eksperthinnangu koostamise nõue rohevõrgustikule jäävatel maardlate aladel on dubleeriv ja võib olla asjatult koormav ning seetõttu on nõue vastuolus MaaPS §-ga 14.	rohevõrgustiku säilimise eest vastutavad osapooled oma arvamuse käigus. Vajadusel tellitakse eksperthinnang, kuid see pole igakordselt kohustuslik.
			4. Joonise Väärtused ja piirangud kohaselt asuvad maardlad väärtuslikel maastikel. Seletuskirja peatükis 4.13. Väärtuslik maastik on tingimuste all märgitud (tsiteerin): „Ehitiste rajamisel jm maastikupilti mõjutavate tegevuste kavandamisel tuleb arvestada olemasolevate väärtuste säilitamisega aladel, kus traditsiooniline asustusstruktuur või maastikumuster on säilinud ja/või tajutav. Traditsiooniline maastikumuster koosneb erinevatest osadest: hoonete ja asustuse paiknemine, kõlvikute jaotus, paiknemine ja suurus, külade struktuur, hoonete arhitektuur, teedevõrgustik ja maastikulised väikevormid“ ning „Uute objektide ja maakasutuse kavandamisel tuleb tagada sobivus olemasoleva maastikuga ning et ei rikutaks pöördumatult neid väärtusi, mille pärast maastik välja valiti. Maavaravaru kaevandamise soovi korral väärtusliku maastiku alal tuleb lähtuda ptk-is 3.8.9 tingimustest.“ Seletuskirja peatükis 3.8.9. Mäetööstuse maa-ala on ühe tingimusena toodud, et maardlate kasutuselevõtul maavara väljamiseks tuleb võimalusel vältida alasid, mis asuvad väärtuslikel põllumajandusmaadel, väärtuslikel maastikel ja rohevõrgustikus. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb eelnevalt hinnata kavandatava tegevuse mõju väärtuslikele maastikukomponentidele ning võimalusel säilitada ala väärtused maksimaalselt. Maavaravaru kaevandamise lõppedes tuleb ala korrastada selliselt, et korrastatud ala sobituks väärtusliku piirkonnaga. Maa-amet nõustub eelpool kirjeldatuga.	-
			5. Joonise Väärtused ja piirangud kohaselt jäävad maardlad väärtuslikele põllumajandusmaadele. Seletuskirja peatükis 4.15. Väärtuslik põllumajandusmaa on kirjeldatud, et väärtusliku põllumajandusmaa määratlemise ja kasutustingimuste	-

			seadmise üldine eesmärk on tagada nende säilimine võimalikult suures ulatuses ja kasutada neid sihipäraselt põllumajanduslikuks tegevuseks. Sama peatüki tingimuste all on märgitud (tsiteerin): „Laiulatuslikul väärtuslikul põllumajandusmaal on oluline säilitada põldude läheduses olev looduslik taimkate, samuti üksikud puud ja puude grupid põldudel, hekid, metsaribad. Sellised loodusliku taimestikuga kaetud alad võimaldavad suurendada põllumajanduspiirkondade bioloogilist mitmekesisust ja moodustavad kohaliku tasandi rohevõrgustiku" ning „Maardlate kasutuselevõtul vältida võimalusel alasid, mis asuvad väärtuslikel põllumajandusmaadel. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb kaevandamisloa taotluse raames anda hinnang väärtusliku põllumajandusmaa hävinemise olulisusele, hinnata kaasnevaid mõjusid ning maakasutuse muudatust põhjendada" ja „Väärtusliku põllumajandusmaa võimalikult suures ulatuses säilitamise vajadusega tuleb arvestada kaevandamisloale tingimuste seadmisel, korrastamistingimuste andmisel ja nende alusel korrastamisprojekti koostamisel. Vajadusel tuleb lisada kaevandamisloale tingimused leevendavate meetmete rakendamiseks." Maa-amet nõustub eelpool kirjeldatuga.	
			6. KSH aruande eelnõu peatükis 7.7. Mõju maavaradele ja maardlatele on märgitud, et Setomaa vallas on arvele võetud kohaliku tähtsusega lubjakivi-, dolokivi-, järvemuda-, liiva-, turba- ja savimaardlad. Täpsustame, et 01.01.2017 kehtima hakanud MaaPS alusel ei jaotata maardlaid enam kohaliku ja üleriigilise tähtsusega maardlateks. Lisaks on samas peatükis märgitud, et kokku kaevandatakse neljal mäeeraldisel dolokivi, liiva või ravimuda (Marinova dolokivikarjäär, Marinova II dolokivikarjäär, Ulitina liivakarjäär, Värska ravimudakarjäär) ning viidatud on Maa-ameti maardlate kaardirakenduse seisule 10.08.2020. Täpsustame, et Värska ravimudakarjääri maavara kaevandamise luba aegus 29.12.2019, kuid menetluses on loa pikendamise taotlus. Lisa Lisa 2. Ülevaade vallast peatükis 13. Maardlad ja mäeeraldised puudub Setomaa vallas esinevate maavarade nimekirjast lubjakivi. Palume KSH aruannet ja lisa Lisa 2. Ülevaade vallast täpsustada.	6.Täpsustame, et maardlate infot kajastatakse Lisa 2s seisuga august 2020. Vastav info on pidevas muutuses ning ajakohast infot tuleb vaadata kehtivatest registritest, ÜP lisa 2 on selles osas vaid informatiivse tähendusega. Enne ÜP kehtestamist fikseeritakse kehtestamise eelne seis, kuid vahepealse aja jooksul seda infot ei uuendata.
	LS 25.11.2019 nr 6-3/19/17158- 2		1. Reformimata riigimaade ja Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate maaüksuste, mille volitatud asutus on Maa-amet, osas annab üldplaneeringule seisukoha Keskkonnaministeerium. Keskkonnaminister on oma 05.03.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/198 andnud Maa-ametile volituse koostöölastada üldplaneeringuid PlanS sätestatud korras, kui planeeritav maa-ala asub keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osal. 2. Palume planeeringu koostamisel maardlate aladel arvestada MaaPS-s sätestatuga. 3. Seisuga 20.11.2019 asuvad Setumaa valla üldplaneeringu territooriumil osaliselt	1.Teadmiseks võetud. 2.Arvestame vastavalt üldplaneeringu täpsusastmele ning

			või täielikult 15 keskkonnaregistri maardlate nimistus arvel olevat maardlat ja 4 kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldist. Keskkonnaregistri seaduse § 6 kohaselt palume üldplaneeringu koostamisel kasutada üksnes keskkonnaregistrisse kantud keskkonnaandmeid. Üldplaneeringu joonistel palume kajastada keskkonnaregistris Setumaa vallas arvel olevate maardlate piire. 4. Lisaks palume üldplaneeringus anda mäetööstusmaa juhtotstarve kehtivate lubadega mäeeraldiste ja nende teenindusmaade aladele ning reserveeritava mäetööstusmaa juhtotstarbe anda nendele aladele, kus on menetluses maavara kaevandamise loa taotlus. Vajadusel võib mäetööstusmaa juhtotstarbest eraldada turbatööstusmaa juhtotstarbe. 5. Palume hoida Maa-ametit kursis planeeringu edasise menetlusega ning edastada planeeringulahendus enne vastuvõtmist Maa-ametile kooskõlastamiseks. Maa-amet aktsepteerib planeeringumaterjalide ja menetlus-dokumentide edastamist nii digitaalselt aadressile maaamet@maaamet.ee kui ka materjalide allalaadimist vastavalt veebiaadressilt.	vajadustele. 3. Arvestame vastavalt üldplaneeringu täpsusastmele ning vajadustele. 4. Arvestame vastavalt üldplaneeringu täpsusastmele ning vajadustele. 5. Teadmiseks võetud.
Transpordiamet (end Maanteeamet)	PÕHILAHENDUS 20.05.2021 nr 7.1-2/21/9989-2		1. Võttes aluseks planeerimisseaduse ning Transpordiameti põhimääruse, kooskõlastame Skepast&Puhkim OÜ koostatud Setomaa valla üldplaneeringu (töö nr 2019-0057, versioon 19.04.2021) tingimusel, et planeeringu joonisele „Tehniline taristu“ kantakse vastavalt endise Veeteede Ameti poolt 09.11.2020 kirjas nr 6-3-1/2502 nimetatud navigatsioonimärgid P35 ja P36. Nimetatud objektid on olemas üldplaneeringu käigus koostatud veebipõhises ArcGis rakenduses.	1. Navigatsioonimärgid tehnilise taristu pdf joonisele lisatud.
	ESKIIS 17.11.2020 nr 15-2/18/49802-8		1. Palume käsitleda üleujutusala mõju riigiteedele, vajadusel täpsustada aruande vastavaid ptk - 7.18. Üleujutusala ning 9.1.20. Meetmed üleujutustega arvestamiseks. Kui üleujutusala puudub mõju riigiteedele, palume seda kajastada ka aruande eelnõus.	1. Ettepanekuga arvestatakse ja KSH aruannet täpsustatakse vastavalt.
			2. Pt 7.7. Mõju maavaradele ja maardlatele ei ole käsitletud mineraalvett, mis on samuti maavara.	2. Ettepanekuga arvestatakse ja KSH aruande ptk 7.7 täiendatakse.
			3. Aruande eelnõus puuduvad ettepanekud järvemuda (ravimuda) ning mineraalvee kaitsmiseks.	3. Tegu ei ole ÜP ülesandega, teema on KKA haldusalas.
			4. Aruande eelnõu pt 7.15.2. Sadamad ja lautrikohad on kirjas, et Konkreetseid asukohti uute (väike)sadamate, lautrikohade ja silpide jaoks ÜP-ga planeeritud ei ole. Samas üldplaneeringu joonisel nr 3 Tehniline taristu on joonise leppemärkide loetelus leppemärk perspektiivne väikesadam ning planeeringu kaardil on kajastatud	4. Sadamate jt veeliiklusega seotud rajatiste teemat on täpsustatud.

			vähemalt üks perspektiivne väikesadam Beresje külas.	
			5. Planeeringu joonistel Miljööväärtuslikud alad võiks iga joonise all leppemärkide loetelus välja tuua vaid konkreetselt sellel joonisel kasutatud leppemärgid, vastasel juhul tekib joonise vaatamisel küsimus: kui leppemärkide loetelus on välja toodud tingmärk (nt kohustuslik ehitusjoon), aga seda joonisel ei ole, siis kas seda ei peagi seal olema või on joonis poolik / kaardil on unustatud kujutada vastava leppemärgiga elementi.	5. Tegu on tehnilise teemaga, mis lahendatakse ÜP kehtestamisele minevaid materjale vormistades, mitte koostamise käigus, kuna tegu on automaatse vormistuse tõttu tekkiva olukorraga.
			6.Planeeringu joonistel Miljööväärtuslikud alad võiks üle vaadata erinevate leppemärkide kasutuse – nt riigitee ja ilusa vaatega teelõik leppemärgid võiks jooniste loetavuse huvides olla kujutatud üksteise kõrval, mitte üksteise peal; samuti esineb jooniseid, kus nimetatud leppemärgid vahelduva eduga kas kattuvad või kulgevad suvaliselt ühel või teisel pool teed.	6. Tegu on tehnilise teemaga, mis lahendatakse ÜP kehtestamisele minevaid materjale vormistades, mitte koostamise käigus, kuna tegu on automaatse vormistuse tõttu tekkiva olukorraga.
			7.Planeeringu joonistel Miljööväärtuslikud alad on leppemärkide loetelus leppemärk ilus vaatekoridor kujutatud liiga suure mõõtkavaga - legendi ja kaardi võrdluses ei ole see hästi loetav.	7. Arvestatud.
			8.Planeeringu joonisel nr 3 Tehniline taristu on joonisel ilmselt kujutatud riigitee teekaitsevöönd – must kriipsjoon riigitee mõlemas servas? Joonise leppemärkide loetelust puudub vastava leppemärgi selgitus. Samuti ei ole antud joonisel riigitee ning selle kaitsevööndi leppemärgid üksteisest piisavalt hästi eristatavad, st tumehall riigitee tingmärk ning sellega paralleelselt kulgevad teekaitsevööndi tingmärgid kipuvad kohati kokku sulanduma. Kohtades, kus riigitee kulgeb paralleelselt jõega, on jõe tingmärk riigitee tingmärgi kohal / liialt lähedal, ning jääb mulje, et teekaitsevöönd on jõel, mitte riigiteel. Võimalusel palun korrigeerida joonise tingmärkide kasutust.	8. Leppemärgi selgitus lisatud, tingmärke pole täiendavalt muudetud, kuna tegu on tehnilise teemaga, vajadusel lahendame selle kehtestamisele minevaid materjale vormistades.
			9.Setomaa valla üldplaneeringu koostamise ettepanekute raames riigiteede teekaitsevööndite suurendamise osas (vt ettepanekud p 2.2.1.-2.2.3.) tegime vastavad ettepanekud riigitee lõikudes, kus meie hinnangul piirkonna edasine areng võib mõjutada olulisel määral riigitee kasutamist (liiklussageduse tõus) ning liikluskorraldust (uued ristumiskohad). Teelõikude valikul hindasime lisaks olemasolevat olukorda võttes aluseks väljakujunenud hoonestusjoone, lubatud sõidukiiruse ning reaalselt maastikul olemasolevad orientiirid (nt ristmik, kiiruspiiranguala algus/lõpp, asula piir), mille alusel on teekaitsevööndite ulatust kaardil ja/või maastikul võimalik hõlpsalt jälgida. Oma igapäevases menetluspraktikas ei käsitle me riigitee kaitsevööndit vaikimisi ehituskeelualana, vaid näeme oma rolli eelkõige kohaliku omavalitsuse partnerina, kellele pakkuda pädevat tuge ruumiliste otsuste tegemisel. Selgitame, millistel kaalutlustel tegime oma ettepanekute p 2.2.1.-2.2.3	9. Nõustume ja arvestame, vastavad täiendused seletuskirja lisatud.

			järgnevad ettepanekud riigiteede kaitsevööndite suurendamiseks:	
			9.1.Oma ettepanekute p 2.2.1. küsisime riigitee kaitsevööndi suurendamist 30 m mõlemal pool riigitee äärmise sõiduraja servast riigitee nr 18179 Värskas sanatooriumi tee km 0,15-1,05 (Kalda tn ja P. Haavaoksa tn ristmikust asula piirini). Antud lõigus puudub tee ääres väljakujunenud hoonestusjoon, riigitee katte laius on 5 m (NB: kitsas tee!), alevikust väljasõidul puudub kiiruspiirang (on lubatud sõita 90 km/h) ning alevisse sisenemisel kehtib osaliselt kiiruspiirang 70 km/h ning osaliselt kiiruspiirang puudub. Kavandatava planeerigu alusel on teega külgneva ala maa juhtotstarbeks puhke- ja looduslik maa-ala, mille servas kulgeb ka jalg- ja jalgrattatee (edaspidi JJT). Riigiteega piirneb kinnistuid, millele puudub juurdepääs. Võib eeldada, et tulevikus suureneb antud asukohas riigiteel liiklussagedus (kinnistute hoonestamine) ning osutub vajalikuks liikluskorralduse muutmine (uued ristumiskohad / juurdepääsud kinnistutele). Teekaitsevööndi suurendamise kaudu soovime olla kaasatud piirkonna ruumilise arengu korraldamisse.	9.1. Nõustume ja arvestame.
			9.2.Oma ettepanekute p 2.2.2. küsisime riigitee kaitsevööndi suurendamist 30 m mõlemal pool riigitee äärmise sõiduraja servast riigitee nr 18197 Värskas – Podmotsa km 0,6-2,24 (P. Haavaoksa tn ristmikust asula piirini). Antud lõigus puudub tee ääres väljakujunenud hoonestusjoon, riigitee katte laius on 7 m, alevikust väljasõidul puudub kiiruspiirang (on lubatud sõita 90 km/h) ning alevisse sisenemisel puudub valdavas osas kiiruspiirang ning osaliselt kehtib kiiruspiirang 70 km/h. Kavandatava planeerigu alusel on teega külgneva ala maa juhtotstarbeks puhke- ja looduslik maa-ala. Riigiteega piirneb kinnistuid, millele puudub juurdepääs. Võib eeldada, et tulevikus suureneb antud asukohas riigiteel liiklussagedus (kinnistute hoonestamine) ning osutub vajalikuks liikluskorralduse muutmine (uued ristumiskohad / juurdepääsud kinnistutele). Teekaitsevööndi suurendamise kaudu soovime olla kaasatud piirkonna ruumilise arengu korraldamisse.	9.2. Nõustume ja arvestame.
			9.3.Oma ettepanekute p 2.2.3. küsisime riigitee kaitsevööndi suurendamist 30 m mõlemal pool riigitee äärmise sõiduraja servast riigitee nr 18178 Värskas – Ulitina km 0,5-2,58 (Kooli tn ristmikust asula piirini). Antud lõigus puudub tee ääres väljakujunenud hoonestusjoon, riigitee katte laius on 6 m (NB: kitsas tee!), kehtib kiiruspiirang 50 km/h, kuid teed ümbritsev keskkond ei toeta	9.3. Nõustume ja arvestame.

			kiiruspiirangut. Kavandatava planeerigu alusel on teega külgneva ala maa juhtotstarbeks ühiskondlike hoonete maa; äri, tootmise ja elamu maa-ala; osaliselt kulgeb riigitee servas JJT. Riigiteega piirneb kinnistuid, millele puudub juurdepääs. Võib eeldada, et tulevikus suureneb antud asukohas riigiteel liiklussagedus (kinnistute hoonestamine) ning osutub vajalikuks liikluskorralduse muutmine (uued ristumiskohad / juurdepääsud kinnistutele). Teekaitsevööndi suurendamise kaudu soovime olla kaasatud piirkonna ruumilise arengu korraldamisse.	
			9.4.Palun täpsustada planeeringu seletuskirjas p 5.1.2. „Sõiduteed“ lauset Sademevee lahenduse kavandamisel tuleb arvestada, et üldjuhul ei juhita neid riigiteede kraavidesse. Erisused on võimalikud koostööna Maanteeametiga. järgmiselt: Sademevee kogumise ning ärajuhtimise kavandamisel tuleb arvestada, et sademevett ei ole lubatud juhtida riigitee alusele maaüksusele ega riigitee kraavidesse. Erisused on võimalikud vaid koostöös Maanteeametiga.	9.4.Täpsustatud.
	LS 06.02.2019 nr 15- 2/18/49802-4	1.Teedevõrgustiku, sealhulgas riigiteede ja kohalike teede üldise asukoha määramine: 1.1. Integreerida planeeringusse maakonnaplaneeringut täpsustava teemaplaneeringuga „Võrumaa kergliiklusteed ja loodusrajad“ kavandatud teedevõrgustik, sealhulgas seatud tingimused. 1.2. Integreerida planeeringusse maakonnaplaneeringuga kavandatud teedevõrgustik, - so riigiteede perspektiivsed trassid sh ristumiskohad, kogujateed jms. 1.3. Analüüsida kohaliku teedevõrgustiku piisavust juurdepääsude tagamisel ning määrata perspektiivsete kohalike teede (sealhulgas jalgratta- ja jalgteede) üldised asukohad. 1.4. Määrata olemasolevate ja kavandatud teede funktsioonid: näiteks kohalik tee, avaliku kasutusega eratee. Riigiteedeks määramine ja riigiteede kohalikeks teedeks määramine toimub koostöös Maanteeametiga.	1.1.Kajastame UP täpsustamises ja vajadustest lähtuvalt. 1.2. Kajastame UP täpsustamises ja vajadustest lähtuvalt. 1.3.Arvestame üldplaneeringu täpsustamises. 1.4. Arvestame üldplaneeringu täpsustamises ja selle vajadustest lähtuvalt. Riigiteede osas teeme Teiega koostööd.	
		2. Riigiteest tekkivate kitsenduste määramine, sealhulgas tänava kaitsevööndi laiendamine, riigitee kaitsevööndi vähendamine: 2.1. Riigitee kaitsevööndi laiuse käsitlemisel lähtuda Ehs § 71 lõikest 2 ja tänava puhul sama paragrahvi lõikest 3.	2. Teede kaitsevööndite puhul lähtume määrusest ning täpsustame vööndeid koostöös Teiega ÜP käigus.	

		2.2. Värskas alevikku läbivad riigiteed on Ehs § 92 lg 3 mõistes tänavad. Ehs § 71 lg 3 alusel oleme hinnanud alevikku läbivate riigiteede kaitsevööndite ulatust. Linna- lise liikluskeskkonna puudumise tõttu ja tee funktsioonist lähtuvalt, teeme ettepaneku määrata alljärgnevatel riigiteedel kaitsevööndi laiuseks 30 m äärmise sõiduraja välimi- sest servast: 2.2.1. riigitee nr 18179 Värskas sanatooriumi tee km 0,15-1,05; 2.2.2. riigitee nr 18197 Värskas – Podmotsa km 0,6-2,24; 2.2.3. riigitee nr 18178 Värskas – Ulitina km 0,5-2,58. 2.3. Juhul kui olemasolev hoonestusjoon jätkub väljaspool alevikku, kaalub Maanteeamet kohaliku omavalitsuse põhjenduste alusel Ehs § 71 lõikest 2 tuleneva kaitsevööndi laiuse vähendamist. 2.4. Riigiteede kaitsevööndid vormistada suletud joone kujul ning digitaalne kiht lisada planeeringu koostöölastamise taotlusele GIS või CAD formaadis.	
		3. Planeeringuala üldiste kasutus- ja ehitustingimuste määramine: 3.1. Määrata tingimus, et riigitee kaitsevööndisse üldjuhul hooneid ei kavandata. Ju- hul, kui hoonete kavandamine on põhjendatud väljakujunenud hoonestusjoonega, määrata tingimus, et arendaja peab arvestama liiklusest tulenevate häiringute (müra, saaste, vibratsioon) kahjuliku mõjuga. Normidele vastavuse tagamine, lee- vendavate meetmete kasutusele võtmine ja finantseerimine on arendaja kohustus. 3.2. Soovitame müratundlikke alasid/objekte riigiteede mõjupiirkonda mitte planee- rida. 3.3. Juurdepääsu tagamiseks riigiteele, määrata tingimus mitut kinnistut teenin- dava eratee avalikult kasutatavaks määramiseks, vajadusel transpordimaa kavanda- miseks ja vastavalt Ehs-le teeregistrisse kandmiseks. 3.4. Juurdepääsu tagamiseks riigiteele määrata tingimus, et kinnistute maakor- ralduslikul jagamisel tuleb juurdepääs tagada seni kinnistut teenindanud juurdepääsu kaudu ühiselt ning uut moodustatavatel katastriüksustel puudub õigus igaühel eraldi juurdepääsu saamiseks riigiteelt. 3.5. Määrata tingimus, et riigiteega külgneva ehitustegevuse kavandamisel detailpla- neeringu koostamise kohustuseta alal, tuleb reeglina kasutada juurdepääsuks ko- halikke teid ja olemasolevaid ristumisi riigiteega. 3.6. Terviklike ruumilahenduste saavutamiseks riigiteedelt juurdepääsude kavan- damisel selgitada välja avalik huvi, määrata kohustus detailplaneeringu koostamiseks	3. Kaalume ettepanekutega arvestamist ÜP koostamise käigus, arvestades kohalikke vajadusi ning teeme selleks mh koostööd Maanteeametiga. 3.1. Üldise põhimõttena saame käsitleda, erandid peavad olema võimalikud. 3.2. Võimalusel arvestame. 3.3. Üldist põhimõtet ei saa anda, sõltub asukohast ja vajadustest. Arendused realiseeruvad tihti erinevatel aegadel. 3.4. Üldist põhimõtet ei saa anda, sõltub asukohast ja vajadustest. Arendused realiseeruvad tihti erinevatel aegadel. 3.5. Üldist põhimõtet ei saa anda, sõltub asukohast ja vajadustest. Arendused realiseeruvad tihti erinevatel aegadel.

		juhul kui arendusalale puudub olemasolev juurdepääs ja / või on vajalik juurdepääsude tagamine / säilitamine avalikult kasutatavalt teelt ala lähinaabritele. 3.7. Jalgratta- ja jalgteed tuleb üldjuhul kavandada väljapoole riigitee transpordimaad. Juhul kui üldplaneering ei täpsusta ruumivõimalusi kergliiklustee rajamiseks eramaadel, määrata tingimus, et projekteerimistingimused kergliiklustee rajamiseks antakse läbi avatud menetluse. 3.8. Määrata tingimus, et põhjendatud juhul tuleb suurendada kaevandatavatele aladele juurdepääsuteede, kaasa arvatud riigiteede, kandevõimet või viia neid muul moel liikluskoormusega vastavusse. 3.9. Määrata rajatise asukoha kooskõlastamise vajadus riigitee omanikuga juhul, kui rajatise kõrgus (tuulikute puhul lisada labade pikkus) on suurem kui kaugus äärmise sõiduraja välimisest servast. 3.10. Riigiteedele määrata 20 m laiune tehnoloogiline vöönd äärmise sõiduraja välimisest servast tee ohutuse tagamiseks, perspektiivseks teede õgvendusteks ja laiendusteks, koguja- ja kergliiklusteede välja ehitamiseks, avalikes huvides vajalike tehnovõrkude- ja rajatiste paigutamiseks ning teede püsivust tagava veerežiimi parandamiseks. Kuni 10 m teekaitsevööndi puhul lugeda tehnoloogilise vööndi laiuks kuni 10 m. Tehnoloogilises vööndis tuleb ehitustegevuse planeerimisel tee ohutuse tagamiseks kaasata Maanteeamet. 3.11. Uute arendus- ja elamualade kavandamisel analüüsida olemasoleva teedevõrgu võimekust ja vastavust. Tingimuste määramisel lähtuda asjaolust, et Maanteeamet ei võta arendustegevuse vajadustest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust. Tingimuste määramisel tagada ühistranspordiga ligipääsetavus. 3.12. Tingimuste määramisel lähtuda asjaolust, et riigitee kui rajatise püsivuse ja toimimise tagamiseks üldjuhul ei juhita arendusalade sademevett riigitee kraavidesse. 3.13. Tehnovõrkude kavandamist riigitee transpordimaale tuleb vältida kuna transpordimaa on vajalik eelkõige tee ja selle koosseisu kuuluvate rajatiste paigutamiseks. 3.14. Planeeringut koostades tuleb soodustada ühissõidukite eeliskasutamist, vähendades sellega transpordi negatiivset mõju keskkonnale ja sellest põhjustatud tervisekahjustusi ning aidates kaasa liiklusõnnetuste ja liiklusummikute ärahoidmisele;	3.6.Kaalume täiendavalt ÜP käigus, üldist tingimust v-o keeruline anda ÜP täpsusastmes. 3.7.Kaalume ettepanekut ÜP koostamise käigus. Avalikust huvist lähtuvad rajatised (nagu seda on kergliiklustee) puhul ei saa eristada omandivormi. 3.8.Kaalume. 3.9. Kaalume. 3.10.Kaalume. 3.11.Kaalume. 3.12.Keskkonnaministeerium on rõhutanud, et sademeevõrgusteed tuleb kavandada terviklikult valgalapõhiselt (nii tehniliste lahenduste kui ka hooldamise osas), seega ei saa selle tingimusega tingimata arvestada.
--	--	---	---

				3.13.Kaalume, kuid selline põhimõte võib minna vastuollu terviklike keskkonna seisukohast jätkusuutlike süsteemide rajamisel. 3.14.Arvestame üldplaneeringu täpsusastmes.
			4.Liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine: 4.1. Lähtuda riigitee funktsioonist teenindada eelkõige läbivat liiklust ja arvestada, et kohalikku liiklust teenindab eelkõige kohalik tee. Planeeringulahendusega vältida kohaliku liikluse suunamist transiitliiklusega teele. 4.2. Arendusalade juurdepääsud lahendada läbi kogujateede, mis on ühendatud riigiteega ühise ristumiskoha kaudu. Määrata perspektiivse ja olemasoleva suletava juurdepääsu asukoht avalikult kasutatavale teele. 4.3. Pendelliikluse vältimiseks on soovitatav kavandada piirkonna liiklussagedust suurendavad arendused keskustesse. 4.4. Vältida planeeringulahendust, mis tingib vajaduse hajaasustusega piirkonnas riigitee pidevaks ületamiseks. 4.5. Põhimaanteedele uusi samatasandilisi ristumiskohti mitte kavandada. Kohalike teede liitumine põhimaanteedega toimub ainult üldplaneeringuga kavandatud eritasandiliste ristumiskohtade (sõlmede) kaudu. Arvestada, et olemasolevad üksikute kinnistute ristumiskohad säilivad senise maakasutuse tarbeks ega jää pikas perspektiivis kasutusele. 4.6. Liiklejate ohutuse tagamiseks ja riigitee korrakohaseks kasutamiseks ei ole parkimine riigiteel lubatud. Arendusalade, sh avaliku kasutusega alade, planeerimisel (puhkealad, supluskohad jm) kavandada lahendus, kus parkimine toimub väljaspool riigiteed ja alaga samal teepool.	4. Tingimused võetakse teadmiseks, põhimõtteid kaalutakse planeeringu koostamisel. ÜP kavandav ja suunab maa- ja ruumikasutust valla ruumilise arengu põhimõtetest ja vajadustest lähtuvalt. ÜP määratakse ühendus- ja juurdepääsuteede vajadus ja põhimõttelised asukohad, jalgratta- ja jalgteede vajadus ja põhimõttelised asukohad, et tagada sidus teedevõrk, ohutumad ja mugavamad liikumisvõimalused. ÜPga tuleb määrata optimaalne ruumikasutus, mille üheks komponendiks on transpordivõrk, sh riigiteed ja kohalikud teed. Transpordivõrgustik ja liikuvus on omavahel seotud. Piirkondlikest eripäradest tulenevalt ei pruugi välja toodud põhimõtete kohaldamine olla üheselt võimalik.
			5.Palume planeeringus kasutada riikliku teeregistri põhiseid teede nimetusi ja numbreid (vt link allpool). Planeering kooskõlastada Maanteeametiga. Kooskõlastamisel palume esitada meie kirjale vastava ülesehitusega ülevaade (näiteks tabelina) Maanteeameti ettepanekute arvestamise kohta planeeringulahenduse väljatöötamisel. Oleme valmis koostööks planeeringu koostamisel ning vajadusel selgitama ja täpsustama käesoleva kirjaga esitatud ettepanekuid.	5.Arvestame.
		Algatamine 13.11.2018 nr	Palume kaasata Maanteeamet üldplaneeringu ja KSH koostamisse PlanS § 76 lg 1 ja 2 alusel.	Arvestatud

		15-2/18/49802-2	Planeeringuga seotud teated ja taotlused edastada Maanteeametile e-posti aadressil maantee@mnt.ee.	
4.	Põllumajandus- ja Toiduamet Endine Põllumajandusamet	11.08.2021 7-5/881-16	1. Kaardirakenduses on Tehnovõrkude all võimalik sisse-välja lülitada maaparandusvõrku (õige väljend on maaparandussüsteemi reguleeriv võrk) ja eesvoolu. Seal peaks samuti eristama eesvoolu ja riigi poolt korras hoitavat ühiseesvoolu.	1. Täpsustasime rakenduses kuvata- vate infokihtide nimetusi ning nende erinevate eesvoolude eristamise võimalust.
			2. Riigieesvool, mida kasutatakse kaardi Tehniline taristu tingmärkides, pole päris õige väljend. Õige on riigi poolt korras hoitav ühiseesvool.	2. Täpsustus tehtud.
			3. Mõistete all kirjutada lahti mõisted maaparandussüsteemi reguleeriv võrk, maaparanduse eesvool ja riigi poolt korras hoitav ühiseesvool.	3. Mõisted lisatud.
			4. Eesvooludel on erinevad kaitsevööndi ulatused. Kas nende kajastamine üldplaneeringus oleks seaduse/määruse ümber kopeerimine?	4. Kaitsevööndid tulenevad õigusaktidest ning nende infot kuvatakse riiklikes registrites.
			5. Kaardimaterjalil kasutada eesvoolu ja riigi poolt korrashoitava ühiseesvoolu eristamiseks erinevaid värve.	5. Arvestatud.
			6. Kas üldplaneeringus on plaanis välja tuua ka kasutatud materjal, st seadused, määrused, juhendid?	6. Ei ole, kuna neile on viidatud üldiselt (vt sissejuhatuse ptk) ning olulisematele allikatele on lisatud viited läbivalt otse teksti.
		PÕHILAHENDUS 24.05.2021 reg nr 6.2-1/4058-1	1. Lisaks üldplaneeringuga kavandatavatele tegevustele peab üldplaneering kajastama ka olemasolevat olukorda, eriti seda, mis seavad kitsendusi ehitamiseks või muudeks tegevusteks. Üldplaneeringuga ei nähta küll ette uute maaparandussüsteemide asukohti, kuid nagu igasugusel planeerimisel, on oluline esmalt kaardistada olemasolev olukord, et mistahes edasisel planeerimisel saaks sellest lähtuda. Juhime tähelepanu, et maaparandusseadusest (edaspidi ka MaaParS) tulenevalt kehtib maaparandussüsteemide reguleeriva võrgu maa-alal ja maaparandussüsteemide eesvoolu kaitsevööndis mitmeid piiranguid, millega tuleb maakasutajal oma tegevuste kavandamise varajases staadiumis arvestada. Olemasoleva olukorra kirjel-	1. Soovime omalt poolt välja tuua, et üldplaneering on eelkõige kohaliku omavalitsuse arengudokument, mis peab andma sisendi kohalikust kontekstist tulenevatele väärtustele ja piirangutele. Seetõttu on ÜP läbivaks põhimõtteks, et riiklikest registritest tulenevale infole ja tingimustele (valdavalt õigusaktid) me vaid viitame üldiselt ning seda infot kopeerima ei hakka. Vastasel juhul kaoks ÜP kohaspetsiifilisus ning kohalik tasand. Kõik õigu-

		damine on vajalik eelkõige kohalikele elanikele ja teistele isikutele, kes planeeringu alal tegevusi kavandavad, kui ka planeeringu korraldajale ehk kohalikule omavalitsusele. Maaparandusseadusest ei tulene mitte ainult ehitusõiguse andmisega seotud nõuded. Maaparandusseadus on kehtestatud maaparandussüsteemide kaitseks. Kõik tegevused, mis võiksid kahjustada maaparandussüsteemi toimimist, on vaja eelnevalt kooskõlastada PTA-ga. Ka selliste ehitiste kavandamine, milleks ehitusluba ei anta ja ehitusteatist ei esitada, tuleb maaparandussüsteemi reguleeriva võrgu maa-alal ja eesvoolu kaitsevööndis kooskõlastada PTA-ga. Need tegevused on vaja kajastada üldplaneeringu seletuskirjas. PTA on seisukohal, et üldplaneering peab kajastama olemasolevate maaparandussüsteemide toimimist tagavaid meetmeid, sealhulgas maaparandussüsteemide terviklikkuse säilitamine ning ruumilise planeerimise põhimõtted maaparandussüsteemide aladel, kus kavandatakse maakasutuse muutmist ja ehitusõiguse laiendamist. Maaparandussüsteemidega hõlmatud maa-alal tuleb arvestada maaparandusseadusest tulenevalt maaparandussüsteemide toimimist tagavate meetmetega ning eesvoolude puhul maaparandusseadusest tuleneva maaparandussüsteemi eesvoolu kaitsevööndile kehtivate piirangutega ning looduskaitse- ja veeseadusest tulenevate veekogudele kehtivate piirangutega. Maaparandust puudutav seadusandlus võib küll üldplaneeringu kehtivuse ajal muutuda, kuid põhimõtted, millest tuleb lähtuda maaparandussüsteemi maa-alale tegevuste planeerimisel, ei muutu. Põllumajandus- ja Toidumeti hinnangul ei ole esitatud dokumentides arvestatud varasemalt esitatud Märkustega, maaparandusseadusest tulenevate piirangutega ning maaparandusega kui põllumajandusmaa väärtust mõjutava teguriga. Tuginedes eeltoodule ja planeerimisseaduse § 85 lõikele 2 keeldub PTA Setomaa valla üldplaneeringu põhilahenduse ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamisest ning esitab alljärgnevad ettepanekud üldplaneeringu põhilahenduse täiendamiseks selliselt, et see vastaks planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punktides 28 ja 31 sätestatud üldplaneeringu ülesandele ning maaparandussüsteemi reguleeriv võrk ja maaparandussüsteemi eesvoolud oleks kantud joonis(t)ele, samuti seletuskirjas oleks kajastatud maaparandussüsteemidest tulenevaid nõudeid piisavalt ja proportsionaalselt.	saktid ja riiklikud andmebaasid kehtivad ÜPst sõltumatult ja sellega paralleelselt. ÜP mõte on kehtivat riiklikku infot kohaliku info ja tingimustega täiendada, seega keskenduda nendele tingimustele, mida mujal ei ole ehk siis kohalikust kontekstist tulev info. Tehnilise taristu kaardil on infokihina maaparandussüsteemid kajastatud, mis annab ülevaate olemasolevast olukorrast. 1.Tingimused lisatud täpsustatud sõnastuses.
--	--	--	---

			1. Peatükis 4. Väärtuslikud alad ja piirangud alapeatükis 4.14. Väärtuslik põllumajandusmaa täiendada tingimuse loetelu järgnevalt: • Väärtuslikel põllumajandusmaadel paiknevad maaparandussüsteemid tuleb hoida korras ja tagada nende terviklikkus. • Väärtuslikule põllumajandusmaale taastuenergia tootmisalade kavandamisel tuleb arvestada maa-alal paiknevate maaparandussüsteemi rajatistega, sealhulgas drenaažiga.	
			2. Alapeatükkides 4.15. Veeala ja 4.16. Kalda ehituskeeluvöönd tuleb üldistes tingimustes viidata ka maaparandusseadusest tulenevatele piirangutele. Kui vee-koogu on ühtlasi maaparandussüsteemi eesvool või riigi poolt korraldatav ühiseesvool, siis rakenduvad veekogule ka maaparandusseadusest ning selle rakendusaktidest tulenevad kitsendused (MaaParS § 47 - § 50, § 53).	2. ÜP on üles ehitatud selliselt, et iga teema kajastub vaid ühes peatükis, kuna info kordamine ei ole otstarbekas. Kogu ÜP info on omavahel läbipõimunud ning sellisel juhul tekiks väga palju korduseid. Seega oleme iga teema jaoks leidnud ühe konkreetse ptk, kus seda kajastame. Näiteks ptk-is 3 on antud kohalikust kontekstist tulenevad üldised reeglid maakasutusele ja ehitustegevusele. Kuid laiemapõhjaline teemavaldkond, nagu maaparandussüsteemid on kajastatud tehnovõrkude teema all, kus on esitatud sellest konkreetsest valdkonnast tulenevad piirangud. Muja ptk selle teema kordamise vajadust ei näe, va väärtuslikud põllumajandusmaad, kuhu soovisite seada täiendavad lisatingimused.
			3. Peatüki 5. Tehniline taristu alapeatükis 5.1.2. Tee tuleb viidata ka maaparandusseadusest tulenevatele piirangutele (MaaParS § 47 - § 50, § 53). Lisaks tuleb tingimuste loetelus täiendada sademevee kogumise ja ära juhtimise kavandamise punkti järgnevalt: • Koondatud sademete juhtimine maaparandussüsteemi rajatistesse on lubatud vaid Põllumajandus- ja Toiduameti loal või kooskõlastusel.	3. Maaparandussüsteemiga seotud piirangutele viitame vaid ühes ptk, milleks on 5.2.4, mujal ei ole see asjakohane. Nimetatud tingimus on lisatud ptk 5.2.3.
			4. Alapeatükis 5.2.3. Sademevesi märkida, et maaparandussüsteemi maa-alale hoonestuse planeerimisel tuleb leida sademevee ära juhtimiseks muu lahendus, kui immutamine. Seda seetõttu, et maaparandussüsteemid on rajatud endistele loodusli-	4. Esimene tingimus on täpsustatud sõnastuses lisatud. Teine tingimus on integreeritud ptk 5.2.3 viimasena esitatud tingimuse juurde.

			kult liigniisketele aladele, kust vesi ära ei imbunud ega valgunud ja maaviljeluseks sobiva niiskusrežiimi saavutamiseks tuli liigvesi maaparandussüsteemi rajatistega eemale juhtida. Samuti tuleb arvestada, et väljaspool maaparandussüsteemi kogutud sademevee maaparandussüsteemi juhtimisel tuleb taotleda MaaParS § 53 lg 1 kohane luba ja arvestada MaaParS § 53 lg 8 kohase võimaliku eelneva maaparandussüsteemi rekonstrueerimise vajadusega.	
			5.Alapeatükis 5.2.4 Maaparandussüsteem kajastada, milliste tegevuste kavandamiseks on vaja maaparandusseadusest tulenevat luba või kooskõlastust. Need tegevused on maaparandussüsteemi reguleeriva võrgu maa-alal või maaparandussüsteemi eesvoolu kaitsevööndis ehitamine, kaeve-, lõhkamis- ja puurimistöö tegemine, maaparandussüsteemi või selle eesvoolu kaitseõigu veetaseme reguleerimine, istanduse rajamine, maaparandussüsteemi maa-alale heitvee immutamine ja maaparandussüsteemi eesvoolu, kuivenduskraavi või kuivendusvõrgu maa-alusesse torustikku lisavee juhtimine. Lisavesi on väljastpoolt maaparandussüsteemi koondatud vesi, mis juhitakse maaparandussüsteemi eesvoolu või kuivenduskraavi või kuivendusvõrgu maa-alusesse torustikku.	5.Tingimus lisatud. Mõiste on lisatud mõistete ptk.
			6.Alapeatükis 5.2.9.2. Päikeseenergeetika tuleb viidata ka maaparandusseadusest tulenevatele piirangutele. Päikesepeakide kavandamisel tuleb arvestada maa-alal paiknevate maaparandussüsteemi rajatistega, sealhulgas drenaažiga (MaaParS § 47 - § 50).	6.Tingimus kajastub maaparandussüsteemide ptk all, täiendava teema alla lisamine ei lähe kokku ÜP loogikaga.
			7.Tulenevalt planeerimiseseaduse § 75 lõike 1 punktist 28 tuleb üldplaneeringu joonistele kanda maaparandussüsteemi maa-alad, nende eesvoolud ja riigi poolt korrashoitavad ühiseesvoolud, mis seavad maakasutusele ja ehitustegevusele olulisi piiranguid. Käesoleval hetkel on maaparandust kajastatud ainult üldplaneeringu avalikus kaardirakenduses Tehnovõrgud osas. Juhime tähelepanu, et maaparandussüsteemi kaardikihid „eesvool“ ja „maaparandusvõrk“ on kaardirakenduses küll olemas, kuid pole tehtud vahet eesvooludel ja riigi poolt korrashoitavatel eesvooludel. Maaparandusvõrgu, eesvoolude ja riigi poolt korrashoitavate eesvoolude kihtide märkimisel võiks kasutada eristavaid värve. Palume peale Setomaa valla üldplaneeringu, selle jooniste ja/või lisade täiendamist esitada üldplaneeringu põhilahendus ja KSH aruande eelnõu uuesti kooskõlastamiseks vastavalt planeerimiseseaduse § 85 lõikele 1.	7.Alad on lisatud tehnilise taristu joonisele. Väljapakutud jaotuse alusel on objektid joonisel kajastatud.

		ESKIIS 03.11.2020 nr 14.5-1/1746-1	1. Juhime Teie tähelepanu, et maaparandussüsteemi maa-ala maaparandusseaduse tähenduses on maatulundusmaa, millel paikneb niiskusrežiimi reguleeriv võrk. Maaparandussüsteem võib paikneda ka muu sihtotstarbega maal. Maakasutuses on oluline, et maaparandussüsteemi maa-alale ei oleks määratud muud otstarvet kui põllumajandusmaa (põllukuivendus) või metsamaa (metsakuivendus). Muul maal paiknev maaparandussüsteem või selle osa peab säilitama vee läbilaskmisvõime.	1. Teadmiseks võetud, kuid juhime Teie tähelepanu, et MPS infokihi järgi asuvad mitmed MPS objektid katastri järgi tootmis-, elamute vm otstarbega maa-aladel. Seega ei saa ka ÜPs anda MPS alasid tingimata sellise määratlusega, vaid peab säilima üldistusvõimalus ning paindlikkus, sh võimalus arengumuudatusi ette näha. ÜP on pikaajaline strateegiline dokument. Üldiste tingimuste all on nende aspektidega arvestatud.
			2. Maaparandussüsteemi maa-alal ja eesvoolu kaitsevööndis sihtotstarbe või kasutusotstarbe muutmine, muu ehitise ehitamine, mis ei ole maaparandussüsteemi osa, liisavee juhtimine maaparandussüsteemi väljastpoolt maaparandussüsteemi maa-ala, heit-, sade- või muu vee juhtimine drenaaži maa-alale ning lõhkamis-, puurimis-, kaeve ja muu selline töö pinnases tuleb omavalitsuse poolt saata kooskõlastamiseks PMA-le. Avatud eesvoolu kaitsevöönd, mille valgala pindala on kümme ruutkilomeetrit või rohkem, ulatub eesvoolu mõlemal kaldal 15 meetri kaugusele. Avatud eesvoolu kaitsevöönd, mille valgala pindala on alla kümne ruutkilomeetri, ulatub eesvoolu mõlemal kaldal 12 meetri kaugusele. Kollektoreesvoolu kaitsevöönd ulatub kollektori telgjoonest mõlemale poole kümne meetri. Tiheasustusega alal ulatub avatud eesvoolu kaitsevöönd mõlemal kaldal seitsme meetri kaugusele. Sealjuures tuleb arvestada, et kui eelnimetatud tegevused maaparandussüsteemi maa-alal on vältimatud ja antud tegevusega ei ole võimalik säilitada maaparandussüsteemi sihipärane toimimine, tuleb olemasolev maaparandussüsteem ümber ehitada.	2. Teadmiseks võetud, kuna põhimõte tuleneb õigusaktist, siis seda eraldi ei ole välja toodud, kuna õigusaktiga tuleb niiehknaa arvestada.
			3. Setomaa valla üldplaneeringu eskiislahenduse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kaartidel „Väärtused ja piirangud“ ning „Maakasutus“ puudub maaparanduse hoiuala tähistus. Ilma maaparandussüsteemide maa-ala määranguta üldplaneeringus ja kaartidel ei teki maaomanikul arusaamist piirangutest muu ehitise rajamisel maaparandussüsteemide alale. PMA soovib, et Setomaa valla üldplaneeringus võetaks arvesse ja kajastatakse ülaltoodut.	3. Kõik piirangud on UP koostamise ajal nähtavad UP rakenduses, kus saab erinevaid teemakihte korraga vaadelda. PDF joonistel pole tehnilistel põhjustel võimalik kõiki infokihte kuvada, oleme teinud valiku, et kajastame vaid kihte, mida UPga kehtestame v mis omavad olulist illustreerivat mõju. Hiljem, kui UP on kehtestatud, saab vastavaid kihte Maa-ameti vm

				avalikus rakenduses ajakohastena vaadelda.
		Algatamine 19.11.2018 nr 14.5-1/1678-1	1. Üldplaneeringu lähteseisukohtades peaks põhieesmärkidena arvestatud olema Põllumajandusameti tegevusvaldkonda jäävate teemadega (liigvee ära juhtimine maatulundusmaalt, väärtuslike põllumaade säilitamine). Põllumajandusameti jaoks on oluline, et üldplaneeringu koostamise ülesannetena ja lähteseisukohana oleks nimetatud olemasolevate maaparandussüsteemide toimimist tagavate meetmete määramine (süsteemide tervilikkuse säilitamine). Kui planeeritavale maa-alale jääb maaparandussüsteeme, siis peab ka planeeringus olema nende tähelepanu pööratud – maaparandussüsteemid peavad olema kajastatud nii joonistel kui ka seletuskirjas.	1. Vajalikud valdkonnad kajastuvad ülesannete tabelis. ÜP põhieesmärk on maakasutus ja ehitustingimuste määramine, Põllumajandusameti valdkonnad on täiendavad teemad, mida ÜPs käsitletakse vastavalt ÜP täpsusastmele.
			2. Üldplaneering peaks kajastama järgmistest nõuetest tulenevat: Maa sihtotstarbe muutmine (ka kinnisasja ümber kruntimine, jagamine, ühendamise, liitmine või eraldamine) Vastavalt maaparandusseaduse § 48 lg 1 (uues maaparandusseaduses § 51 lg 1) tuleb maaparandussüsteemide maa-alal sihtotstarbe muutmine kooskõlastada PMA-ga. Muu ehitise ehitamine maaparandussüsteemile Vastavalt maaparandusseaduse § 47 lg 1 (uues maaparandusseaduses § 50 lg 1) tuleb maaparandussüsteemide maa-alale muu ehitise ehitamine kooskõlastada PMA-ga. Lisavee juhtimine maaparandussüsteemi Tulenevalt maaparandusseaduse § 47 lg 1 (uues maaparandusseaduses § 53) ja Vabariigi Valitsuse 29.11.2012 määruse nr 99 „Reovee puhastamise ning heit- ja sademevee suublasse juhtimise kohta esitatavad nõuded, heit- ja sademevee reostusnäitajate piirmäärad ning nende nõuete täitmise kontrollimise meetmed“ § 5 lg 8 on lisavee (nt heit- või sadevee) juhtimiseks maaparandussüsteemi või selle koosseisu kuuluvasse vooluveekogusse vajalik saada kooskõlastus Põllumajandusametilt. Maaparandushoid Tulenevalt maaparandusseaduse § 45 lg 2 ja 3 (uues maaparandusseaduses § 44 lg 2) ei tohi maaparandussüsteemi omanik maaparandushoiutöid tehes takistada veevoolu maaparandussüsteemis ega kahjustada keskkonnaseisundit, maaparandussüsteemi või selle toimimist. Maaparandushoiutöödele esitatavad nõuded on kehtestatud põllumajandusministri 25.07.2003 määrusega nr 75 „Maaparandushoiutöödele esitatavad nõuded“. Maaparandussüsteemi (ehitamine ja) rekonstrueerimine	2. ÜP ei tsiteeri seadusi, kuna need on ÜPst sõltumatult kohustuslikud ja täitmiseks kõigile kõikide tegevuste läbiviimisel. Samuti võivad seadused ÜP kehtimise jooksul muutuda. Seega käsitleb ÜP neid teemasid üldiselt, viidates üldiselt seadusele, mitte selle punktidele. Vajalike kitsendusi ja piiranguid kajastame ÜP joonistel vastavalt vajadusele. Arvestada tuleb, et ÜP lahendus (maakasutus) läheb kehtestamise järgselt Maa-ameti kaardile ning seal saab ajakohaseid kitsendusi koos lahendusega vaadata. ÜP kajastab kitsenduste osas vaid koostamise hetkeseisu ning see on taustainfoks. Seaduse muudatused võtame teadmiseks.

		Vastavalt maaparandusseaduse § 7 lg 1 (uues maaparandusseaduses § 12 lg 1) tuleb enne maaparandussüsteemi ehitusprojekti koostamist esitada Põllumajandusametile maaparandussüsteemi projekteerimistingimuste taotlus. Vastavalt maaparandusseaduse § 5 lg 1 (uues maaparandusseaduses § 8 lg 1) loetakse ka maaparandussüsteemi rekonstrueerimine ehitamiseks. Looduskaitseadusest tulenevad piiranguvööndid (põhikaardile kantud vee- kogu piirist arvates) Viited seaduse punktidele Veeseadusest tulenev veekaitsevöönd Viited seadusele. Eesvoolu kaitsevöönd Uus maaparandusseadus hakkab kehtima 1. jaanuarist 2019. Uue maaparandusseadusega kehtestatakse eesvooludele kaitsevöönd, mille ulatus määratakse määrusega. Määrusega kehtestatakse maaparandussüsteemi eesvoolude ja nendel paiknevate maaparandussüsteemi keskkonnarajatiste kaitsevööndi ulatus tulenevalt eesvoolu tüübist ja valgala suurusest ning kehtestatakse kaitsevööndis tegutsemise kord. Määrus on alles koostamisel ja väga tõenäoliselt valmib see enne planeeringu vastuvõtmist. Viited seadusele.	
		3. Väärtuslik põllumajandusmaa Väärtusliku põllumajandusmaa määramiseks ja kaitseks on juba aastaid koostatud seaduse eelnõu. Üldplaneeringu koostamine ja menetlemine on pikk ning aeganõudev protsess. Kuigi kavandatav seadusemuudatus veel ei kehti, oleks hea teada, kus asuvad väärtuslike põllumajandusmaade massiivid (VPMM) ning millised kaitse- ja kasutustingimused neile kehtima hakkavad. Kõik põllumajandusmassiivid (PMM) pindalaga alates 2,0 ha kaardistatakse ja kantakse loodavasse põllumajandusmassiivide registrisse. Neile määratakse boniteet, mille põhjal arvutatakse ka maakonna ja Eesti kaalutud keskmine boniteet. Kõik PMM pindalaga alates 2,0 ha, mille boniteet ületab Eesti (või mõningal juhul maakonna) kaalutud keskmist boniteeti on automaatselt riikliku tähtsusega väärtuslikud põllumajandusmaa massiivid (RVPM) ja	3.Väärtuslike põllumaj.-maade puhul võetakse ÜP käigus VPM maakonnaplaneeringust tulnud kiht ja tingimused aluseks ning seda täpsustatakse vastavalt kohalikele vajadustele. Väärtuslike põllumajandusmaid tuleb vaadata piirkondlikus kontekstis ning konkureerivaid maakasutusi ja huve silmas pidades. Vastavad otsused langetab kohalik omavalitsus.

			nendele ehitamine ning maa sihtotstarbe muutmine on keelatud (on ka mõned erisused). Neid maid ei või ka metsastada. Seda kõike hakkab jälgima Põllumajandusamet. KOV võib ülejäänud põllumajandusmassiivide kaardile kantud põllumajandusmaa massiividest (mis ei ole riikliku tähtsusega väärtuslikud põllumajandusmaa massiivid) omal äranägemisel veel omakorda määrata kohaliku tähtsusega põllumajandusmaa massiivid (KVPMM). Need määratakse üldplaneeringuga ja nendele ehitamist ning metsastamist hakkab jälgima KOV. RVPMM ja KVPMM kokku moodustavad väärtusliku põllumajandusmaa massiivid (VPMM), mis kantakse vastavasse registrisse. Registrit hakkab pidama Põllumajandusamet. Seaduse järgi määrab põllumajandusmaa massiivid PMA (sh riikliku tähtsusega väärtuslikud põllumajandusmaa massiivid), kuid praktilise töö teeb PMK.	
			4. Koostatavate piirangut põhjustavate objektide kaartidele lisada maaparandussüsteemi rajatiste asukohad, mis selgitaksid kitsenduste asukohta. Üldplaneeringu koostamisel pakkuda välja, millised on ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused maaparandushoiualadel, eelkõige nendel aladel, kus kavandatakse maakasutuse ning ehitusõiguse muutmist.	4. Käsitletakse ÜP täpsusastmes.
			5. Palun hoida Põllumajandusametit kursis üldplaneeringu menetlemise erinevate etappidega ja edastada planeeringu koostamisega seotud teave Põllumajandusameti Võru keskuse e-posti aadressil voru@pma.agri.ee.	5.Arvestame.
		LS 08.02.2019 nr 14.5-1/14-1	01.01.2019 hakkas kehtima uus maaparandusseadus, millest tulenevalt muutusid eelmiste nõuete aluseks olnud paragrahvid. Palume üldplaneeringu koostamisel ja keskkonnamõju strateegilise hindamisel arvestada ka eelmises kirjas väljatoodud looduskaitseadusest tulenevate piiranguvõõndite, veeseadusest tuleneva veekaitsevõõndiga ning väärtusliku põllumajandusmaa määramiseks ja kaitsmiseks koostatud seaduse eelnõuga.	Kitsendustega arvestame ÜP vajadustest lähtuvalt.
5.	Tervi-seamet	PÕHILAHENDUS 17.05.2021 nr 9.3-4/21/5431-2	Amet on tutvunud Setomaa valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH aruande eelnõu materjalidega elektrooniliselt valla https://setomaa.kovtp.ee/uldplaneering ja koostöötabelis olevate muudatustega. Amet kooskõlastab üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise	Täiendavaid tingimusi kirjas esitatud ei ole, seega loeme lahenduse kooskõlastatuks.

			aruande eelnõu tingimustega ning ei esita täiendavaid ettepanekuid või vastuväiteid.	
		ESKIIS 16.10.2020 nr 9.3-4/20/8574-2	Amet tutvus Setomaa valla veebilehel: https://setomaa.kovtp.ee/uldplaneering välja pandud dokumentidega ning ei esita antud etapil täiendavaid ettepanekuid ega märkusi.	-
		LS 10.12.2019 nr 9.3-4/19/6628-2	1.Joogivee kvaliteet Setomaa valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni võrgustiku rajamisel ja rekonstrueerimisel soovitame tugineda Meremäe, Mikitamäe, Värskä ja Misso valdade ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kavadele. Arendamise kavad annavad põhjaliku ülevaate olemasolevast olukorrast, erinevatest arendusprojektidest ja nende teostamise hinnangulisest maksumusest. ÜVK arendamise eesmärgiks on tagada liitunud klientidele kvaliteetne joogivesi ja efektiivne reovee puhastamine, kindlustamaks looduskeskkonna (sh põhja- ja pinnavee) kaitset. Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni kättesaadavuse tagamine võimalikult paljudele elanikele peaks toimuma läbi järgmiste tegevuste: - amortiseerunud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni torustike rekonstrueerimine; - amortiseerunud reoveepuhastite rekonstrueerimine; - amortiseerunud puurkaevpumpade rekonstrueerimine; vajadusel ÜVK süsteemide laiendamine. Valla hajaasustusaladel, kus elanikkonna vähesuse ja suhteliselt hajali paiknemise tõttu ei ole ühisveevärgi ja kanalisatsiooni rajamine otstarbekas, soovitame kaasata elanikke võimalikult palju hajaasustuse programmi, et tagada joogivee kättesaadavus ja kvaliteedi parandamine ning reoveepuhastussüsteemide rajamine või kaasajastamine. 2.Supluskohad Supelrand on selleks üldplaneeringuga määratud ala veekogu ääres, mille põhiülesanne on inimestele puhkuse võimaldamine. Supluskoht on veekogu või selle osa, mida kasutatakse suplemiseks ning sellega piirnev maismaa osa, mis on tähistatud üldsusele arusaadavalt. Terviseameti andmetel ei ole Setomaa vallas ühtegi veekogu, mille vee kvaliteeti oleks hinnatud lähtuvalt sotsiaalministri 03.10.2019 määruses nr 63 „Nõuded suplusveele ja suplerannale 1 .” esitatud nõuetest. Supelranna ala ja arendustingimuste määramisel tuleb lähtuda määruse nr 63 § 3 lg 2-4 esitatud nõetest. Maakasutuse kavandamisel tuleb arvestada, et tegevuste planeerimisel ei halvendata seisu- ja vooluveekogude seisundit. 3.Liiklusrüü Välisõhus levivat müra reguleerib atmosfääriõhu kaitse seadus (edaspidi AÕKS) ja müra	1.Võtame teadmiseks ja vajadusel arvestame ÜP koostamise käigus vastavalt vajadusele. 2. Arvestame UP koostamisel. 3. Seisukohaga arvestatakse ÜP koostamise ja KSH läbiviimise käigus.

		normtasemeid sama seaduse § 56 lg 4 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016. a määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid”, mis jõustus 01.02.2017. Setomaa valla territooriumil ei asu keskkonna- ja tervisemõjude seisukohalt kriitiliselt suure liikluskoormusega maanteid ega tööstusettevõtteid. Soovitame määrata Setomaa valla maa-alal AÕKSi § 57 järgsed mürakategooriad vastavalt maakasutuse juhtotstarbele, et tagada liiklus ja tööstusmüra siht- ning piirväärtused. 4. Müra- ja saatetundlikud objektid Amet ei soovita müra- ja saatetundlike objektide (elamud, mänguväljakud, lasteasutused, koolid, hooldekodud) planeerimist teede lähedusse. Uute teede projekteerimisel tuleb arvestada liiklusest tulenevate negatiivsete mõjudega ning et oleksid tagatud kehtivad müra-, õhusaaste ja vibratsiooni normid. Uute sotsiaalobjektide (haridusasutused, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande asutused) planeerimisel tuleb hinnata, millised piirkonnad ja keskkonnatingimused sobivad nende rajamiseks. Võimalusel märkida sobivad piirkonnad üldplaneeringu joonistele. 5. Tootmistegevuse negatiivsed mõjud Ameti varasemale kogemusele tuginedes juhime tähelepanu, et ka keskkonnasõbraliku tootmise puhul võivad tegevused, mida tehakse tootmisettevõtte territooriumil (kauba või toorme toomine, ladustamine, suuremõduliste detailide kokkupanek või töötlemine, jäätmete ja valmistoodangu laadimine, väljavedu, karjäärid jm) osutada müra ning õhusaastet põhjustavateks. Tootmistegevuse müra on reeglina kaootiline ja keeruline hinnata. Juhuslikud mürasündmused ja müra muutlik iseloom võivad lähipiirkonna elanikele põhjustada häiringuid isegi siis, kui tööstusmüra vastab normtasemetele. Soovitame uutel maa-aladel mainitud olukordade teket ennetada ning vältida tootmisalade ja müratundlike alade (eeskätt elamualade) kõrvuti planeerimist ka siis, kui tegemist on keskkonnasõbraliku tootmistegevusega. Amet on seisukohal, et müratundliku ala ja tööstusala vahele tuleks planeerida piisav puhverala, mis leevendaks tootmisest põhjustatud negatiivseid (ka visuaalseid) mõjusid ning tagaks müratundlikul alal (elamuala) normeeritud müra- ja välisõhu saastatuse tasemed. Õhusaaste puhul peab arvestama mitmest saasteallikast tuleneva võimaliku koosmõjuga. Puhverala võib olla kõrghaljastusega haljasala, äri- või muu müra suhtes mittetundlike hoonete ala.	4. Seisukohaga arvestatakse ÜP koostamise ja KSH läbiviimise käigus. 5. Uute ettevõtete kavandamine on Setomaa valla jaoks väga oluline, sest see loob töökohti ning võimaldab ka elanikele paremaid tingimusi (lisanduvad teenused, võimalused jm). Ettevõtted on väga erineva iseloomu ja mõjuga ning üldplaneeringus ei käsitleta neid sellises täpsustatult, seega kui on vajadus, siis planeeritakse tootmis- ja tundlikud alad kõrvuti. Neile määratakse üldised põhimõtted negatiivsete mõjude leevendamiseks ja vältimiseks. Vajadusel, kui täpsustub kavandatava tootmisettevõtte iseloom, tuleb edaspidi igakordselt kaaluda keskkonnamõju hindamise (KMH) vajadust. 6. Seisukohaga arvestatakse ÜP koostamise ja KSH läbiviimise käigus lähtudes ÜP üldistusastmest, st antakse üldised põhimõtted valgusreostuse vältimiseks. Konkreetsed valgustuslahendused antakse projekti tasandil. 7. Võimalusel arvestame, kuid juhime tähelepanu, et teatud olukordades on
--	--	--	--

			6.Valgusreostus Uute kergliiklusteede planeerimisel, kui need kavandatakse tiheasustusalade piirkonda, tuleb arvestada võimaliku valgusreostusega ja vajadusel kavandada leevendavaid meetmeid. Samuti võib tootmisterritooriumi turvakaalutlustel valgustatud alad põhjustada häiringut. 7.Kaitsevööndid Tervist toetava ja parendava elukeskkonna loomisel soovitame lähtuda põhimõttest, et kaitsevöönditesse (riigimaanteed, kohalikud teed, elektriliinid jne) ei planeeritaks uusi elamuid ega sotsiaalobjekte.	tee kaitsevööndisse elu- ja ühiskondlike hoonete kavandamine põhjendatud (nt linnaehituslikult). Teest tulevat negat. mõju on võimalik ehituslike jm meetmetega leevendada.
6.	Tarbija- kaitse ja Tehnilise Järele- valve Amet	PÕHILAHEN- DUS 12.05.2021 nr 16-6/21- 05436-002	TTJA kooskõlastab Setomaa valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu oma tegevusvaldkonna piires.	-
		LS 31.01.2019 nr 16-6/18-2855- 004	1. Palume Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametit ka edaspidi Setomaa valla territooriumi üldplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise menetluses kaasata kui asjaomast asutust. Kontaktiks menetluses on info@ttja.ee	1.Kaasame.
			2.Palume raudtee ääres asuvate lasteasutuste, välispordirajatiste (staadion) ja elamute kruntide raudteepoolse külje piiramist aia või sobiva taimestikuga, et vältida laste ja elamupiirkonnas ka loomade ootamatut sattumist raudteemaale.	2.Kaalume vajadust ÜP käigus.

			3. Haljastuse osas palume mitte planeerida kõrghaljastust (puid sh viljapuid) rööbasteele lähemale kui 10 m äärmisest rööpast, põhjusteks on nii tuleohutuse kui ka nähtavuse tagamise vajadus raudteel.	3. Kaalume otstarbekust ÜP käigus.
7.	Päästeamet	PÕHILAHENDUS 11.06.2021 7-5/881-11	Päästeameti poolt osales Setomaa valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise protsessis Värskas päästekomando pealik Raivo Kunst. Raivo Kunsti hinnangul kaasati teda piisavalt ja Päästeameti poolt esitatud ettepanekutega on arvestatud. Kooskõlastan Päästeameti esindajana Setomaa valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande esitust.	-
		ESKIIS 24.11.2020 e-kiri	Päästeametil ei ole ettepanekuid Setomaa valla üldplaneeringu esialgse lahenduse ja mõjude hindamise täiendamise osas.	-
		04.02.2019 7-5/2017-22	1. Meile teadaolevalt ei asu Setomaa valla territooriumil ühtegi suurõnnetuse ohuga ega ohtlikku ettevõtet. Juhul, kui valla territooriumil tulevikus asuvad suurõnnetuse ohuga või ohtlikud ettevõtted tuleb maakasutuse planeerimisel ja ehitise projekteerimisel lähtuda kemikaaliseaduses § 32 nõuetest ning aluseks võtta metoodika „Kemikaaliseaduse kohase planeeringute ja ehitusprojektide kooskõlastamise otsuse tegemine“. Metoodika on leitav Päästeameti kodulehelt: https://www.rescue.ee/et/kemikaaliseaduse-32-juhendid Üldplaneeringust ja muudest planeeringu juurde käivatest materjalidest peab selguma: 2. Olemas olevad riskiallikad (käitised ja nende ohualad, ülejutusohhtlikud alad, ohtlikud teelõigud ning raudteed ja muud sõlmed, kiirgusohhtlikud objektid ja ohustatud alad) ja nende mõju hinnang olemasolevale ning sellega arvestamise põhjendus; 3. Planeeritavad riskiallikad ja nende mõju hinnang planeeritavale ning kaitsemeetmed, mida rakendatakse. 4. Olemas olevad tuletõrje veevõtu võimalused: kus on hüdrantivõrgustik, kus on tehise- või looduslikust veekogust tagatud tuletõrje veevõtu võimalus. 5. Piirkonnad kus ei ole tagatud tuletõrje veevarustus ning kus tuleb planeerimise/ehitamise käigus see lahendada. Lisaks on võimalik üldplaneeringus paika panna täiendavad objektid, mille puhul on vajalik koostada detailplaneering:	1. Kajastame infot vastavalt Maa-ameti avalikule registri infole. 2-8. Käsitleme ÜPle sobivas täpsustamises üldiselt ning vastavalt UP vajadusele.

			6. Suurõnnetuse ohuga või ohtlikkus ettevõttes muudatuste tegemine, mis ei nõua detailplaneeringut; 7. Suurõnnetuse ohuga või ohtlikku ettevõtte või nende ohualasse planeerimine, kui tegemist ei ole tiheasutusaladega. 8. Kuna Setomaa vallal puudub riskianalüüs, siis arvestada üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamisel Lõuna-Eesti päästeala hädaolukordade riskianalüüside regionaalse kokkuvõttega (heaks kiidetud Lõuna-Eesti regionaalse kriisikomisjoni 13.11.2014 istungil). Samas soovitame teil koostada Päästeameti Lõuna päästeskuse metoodika alusel detailsem Setomaa valla riskianalüüs.	
		LS 12.11.2018 nr 7.2-1/18046-1 04.02.2019	1. Päästeamet selgitab, et üldplaneeringus tuleb kindlasti ette näha tuletõrje veevarustus, see on oluline tagamaks kohaliku elukeskkonna turvalisust. Siseministri määruse nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded ja nõuded tuletõrje veevarustusele” § 54 lg 1, 2, 3 alusel on oluline määrata üldplaneeringu seletuskirjas ja joonistel tuletõrje veevõtukohtade asukohad, -juurdepääsud, -tüübid, -kitsendused ja tingimused rajamise kohustuse kohta.	1. Veevõtukohti saame üldplaneeringus käsitleda üldiselt vastavalt ÜP täpsusastmele. Ootame Päästeametilt sisendit soovitude osas, kuidas ÜPs veevõtukohtade asukohti, juurdepääse jm vajalikku määrata. Milliste põhimõtete alusel, arvestades et tegu on üldisema planeeringuga, kus hooneid ei kavandata, vaid üldised maakaustuslikud alad.
8.	Muinsuskaitseamet	PÕHILAHEN-DUS 13.08.2021	MKA poolt edastatud arheoloogiatundlike alade kaardikiht.	1. Kaardiinfo koos vastavate alade raikenduvate tingimustega on ÜP juurde lisatud.
		PÕHILAHEN-DUS 24.05.2021 nr 1.1-7/2307-5	Komisjon, tuginedes muinsuskaitseseadusele, otsustas: täiendada üldplaneeringut järgnevate kommentaaride ja ettepanekute alusel: 1. palume täiendada ptk 4 väärtused ja piirangud ning lisada: olemasolevad hooned hoida võimalusel kasutuses või kasutusest väljas olevatele leida (uus) sobiv kasutusotstarve.	1. Ptk 4 alguses kajastub juba ÜP kontekstis sobivam tingimus: Võimalusel säilitada väärtuslik objekt või ala olemasoleval kujul või taastada selle algne kuju ning leida sobilik kasutusviis.
			2a. palume täiendada ptk 4.1 kultuurimälestised ja lisada: Kultuurimälestised näitavad piirkonna ja kultuurimaastiku ajaloolist mitmekesisust, seetõttu tuleb edasises tegevuses (detailplaneeringu koostamisel, projekteerimistingimuste andmisel) lähtuda mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestada avaliku huviga. 2b. Kinnismälestise kaitseks on kehtestatud kaitsevöönd, mille mõte on tagada mälestiste säilimine ajalooliselt väljakujunenud maastikustruktuuris ja mälestist	2a. Lisatud. 2b. Lisatud.

			väärivas keskkonnas. Kui kinnismälestisele või kaitsevööndisse soovitakse ehitada või rajada teid, liine, trasse vm, tuleb kavandata tegevus kooskõlastada Muinsuskaitseametiga. 2c.Kultuurimälestistena kaitse all olevad hooned hoida võimalusel kasutuses või kasutusest väljas olevatele leida (uus) sobiv kasutusotstarve. Hoonete algne välisilme säilitada/taastada. Tagada ümbruse heakord ja vaadeldavus.	2c.Tingimus kajastub ÜP jaoks sobivas sõnastuses ptk 4 alguses üldiste tingimuste all, mis kehtib kõikidele väärtuslikele objektidele. Heakord ei ole ÜP teema, vaid tuleneb valla heakorra eeskirjast. Vaadeldavuse kohta on ptk 4 alguses toodud vajalik tingimus.
			3.eristada seletuskirjas selgemalt riikliku kaitse all olevaid kultuurimälestisi ja muud (kultuuri)pärandit. Praegu on need omavahel läbisegi - nt lk 26 on toodud üldised tingimused kultuuripärandile.	3.Kõik ptk 4 alguses olevad tingimused kultuuripärandile on sobilikud kõikidele väärtuslikele kultuuripärandi objektidele hoolimata selle kaitsest, seetõttu on need toodud ptk alguses. Riikliku kaitse all olevad objektid on toodud ptk 4.1 ja kõik muud järgnevate ptk-de all. Tingimused, mis on spetsiifilised vaid konkreetset tüüpi objektile, on toodud vastava ptk all, näitkes miljööväärtusliku ala tingimused. Meie hinnangul on ptk lähimõeldud ning loogiliselt struktureeritud.
			4.soovitame lisada ptk 4 väärtused ja piirangud lause: XX sajandi arhitektuuri nimekirja kuuluvate objektide lammutamise soovi korral teha koostööd Muinsuskaitseametiga eesmärgiga anda ametile võimalus kaaluda objekti mälestiseks tunnistamise menetluse algatamise vajadust või kaasata amet juba mälestiseks tunnistamise ettepaneku saanud objekti edasisse saatusesse.	4.Tingimus lisatud.
			5. palume lisada kultuuriväärtuslike üksikobjektide hulka Beresje vanausuliste kalmistu Beresje külas, KÜ 46501:002:0094.	5.Lisatud.
			6.soovitame täiendada üldplaneeringu seletuskirja Lisas 2 väljatoodud kultuuripärandi liikide alusel, milles on eraldi välja toodud muistised (teadaolevad arheoloogiaobjektid, mis ei ole kaitse all) ja pärimuspaigad.	6.Kajastame objektide nimekirja selisel kujul nagu see registrist on saada. Kui MKA soovib info esitamist muul kujul, palume meile täpne valmiskujul nimekiri edastada.

		7. Muinsuskaitseamet on alustanud prognoosiva meetodina võimalike arheoloogiatundlike alade analüüsimist, välja selgitamist ning kaardile kandmist, millega tuleb arvestada ehitustegevuse planeerimisel (nii KMH-d või detailplaneeringut nõudvate projektide kui ka 500 m² suuremate ehitiste kavandamisel). Arheoloogiatundlike alade prognoos on aeganõudev ning ei pruugi valmida enne üldplaneeringu kehtestamist. Sellele vaatamata tuleb allpool välja toodud leevendavad meetmed mitte kaitse all oleva arheoloogiapärandi säilimiseks juba ennetavalt keskkonnamõju hindamise aruandesse ja üldplaneeringusse kanda. Üldplaneeringu lk 26 teksti täienduseks: Tuginedes nii varasemalt teada olevale infole mitte kaitse alustest objektidest ning asjaolule, et arheoloogide, hobiotsijate ja koduloo huviliste inimeste tegevus toob igal aastal juurde uut infot arheoloogiliste paikade kohta, mida ei jõuta kaitse alla võtta, tuleb riigil ja kohalikul omavalitsusel arheoloogiapärandi hävimise vältimiseks tagada meetmed selle kaitseks (MuKS § 76 lg 1). Muinsuskaitseamet on prognoosiva meetodina alustanud võimalike arheoloogiatundlike alade analüüsimist, välja selgitamist ning kaardile kandmist, mille abil on võimalik vähendada arheoloogiapärandi hävimise riski ehitustegevust kavandatavates kohtades. Arheoloogiatundlikud alad esitatakse üldplaneeringu kaartidel ning seletuskiri üldplaneeringu lisana. Kuna nimetatud info on ajas täienev, siis edaspidi on kavas arheoloogiatundlike alade asjakohast infot kajastada loodavas Muinsuskaitseameti veebirakenduses. Leevendavad meetmed mitte kaitse all oleva arheoloogiapärandi säilimiseks: KMH kohustusega tegevuste kavandamisel (kogu valla territooriumil, ka juhul kui KMH nõudest loobutakse) alati eelnevalt Muinsuskaitseametiga kooskõlastada arheoloogilise uuringu läbiviimise vajadus (MuKS § 31 lg 3); • prognoositud arheoloogiatundlikel aladel tuleb kohalikul omavalitsusel küsida planeeringu või ehitise kavandamisel Muinsuskaitseameti arvamust arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta, kui: algatatakse detailplaneeringut; kaevanduse või ehitiste alla jääva kaevatava ala pindala on enam kui 500 m². • Tagada nii üldplaneeringus esitatud arheoloogiatundlikel aladel kui ka mujal arheoloogiapärandi avastamisel arheoloogiapärandi kaitseks muinsuskaitseaduses ette nähtud tegevused (vt § 31). Muinsuskaitseamet teeb ettepaneku kohtuda Setomaa valla üldplaneeringu koostamise korraldaja, koostajate ja Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna esindajaga, eesmärgiga selgitada omapoolseid sisunõudeid ja teha sisulist koostööd üldplaneeringu koostamise raames.	7. Alad ning tingimus on lisatud ÜPsse.
--	--	---	--

		8. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõus on planeeringu mõju kultuuripärandile küll käsitletud, kuid mitte riikliku kultuuripärandi osas. Ptk „Mõju kultuuripärandile” ja selle alapeatükk „Mõju kultuurimälestistele” dubleerib kultuurimälestiste koosseisu osas üldplaneeringu Lisa 2, kus on kirjeldatud kultuurimälestisi ja nendega seotud piiranguid ja tingimusi. Selline ülevaade aga ei vasta KSH aruande sisule. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 40 lg 6 kohaselt peab strateegilise hindamise aruanne sisaldama hinnangut eeldatavalt olulise vahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise, soodsa ja ebasoodsa mõju kohta keskkonnale, /.../ kultuuripärandile ja maastikele, /.../ ning mõju prognoosimise meetodite kirjeldust. Üldplaneeringu lahendusel on mitmes teemavaldkonnas otsene puutumus riiklike kultuurimälestistega. Nt on kavandatud uus kergliiklustee, mis läbib Obinita kalmistut ja kääbastega kaetud ala. Samuti läbib Meremäe-Kuksina kergliiklusteele asulakohta reg-nr 13529. Meremäe-Vinski kergliiklustee suunale jääb kalmistu reg-nr 13593. Selleks, et täpsustada kohti, kus seni teadmata arheoloogiapärandi esinemise tõenäosus on suurem ja et neis piirkondades oleks võimalik kaeve- ja ehitustöödel ennetavaid meetmeid kavandada arheoloogilisele kultuurikihile sattumiseks, on Muinsuskaitseamet prognoosiva meetodina alustanud võimalike arheoloogiatundlike alade analüüsimist, välja selgitamist ning kaardile kandmist, millega tuleb arvestada ehitustegevuse planeerimisel (nii KMH-d või detailplaneeringut nõudvate projektide kui ka 500 m² suuremate ehitiste kavandamisel). Kuna arheoloogiatundlike alade prognoos on aeganõudev ning ei pruugi valmida enne üldplaneeringu kehtestamist. Leevendavad meetmed mitte kaitse all oleva arheoloogiapärandi säilimiseks kantakse üldplaneeringusse ning üldplaneeringu kaardil esitatakse arheoloogiatundlikud alad 2021. aasta seisuga, kuhu planeeringu või ehitise kavandamisel tuleb kohalikul omavalitsusel küsida Muinsuskaitseameti arvamust arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta. Komisjon, tuginedes muinsuskaitseadusele ja planeerimisseadusele, otsustas: tagastada Setomaa valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne täienduste tegemiseks, analüüsida üldplaneeringu lahenduse mõju riikliku kultuuripärandi objektidele.	8. Kõik teed ja tehnovõrgud on ÜPs antud üldises täpsusastmes ning nende asukoht ei ole sellises täpsusastmes paigas, et hinnata nende asukohta kultuuripärandi suhtes ja sellega seoses ka mõju neile. Täpsemad asukohad selguvad projekteerimise etapis. Palume arvestada, et ÜP jalg- ja jalgrattateede asukohad on põhimõttelised ning tõenäoliselt läbi mälestiste neid ei kavandata või kui seda tehakse, siis arvestatakse sellega, et mälestise väärtus säiliks.
		9. täiendada ja muuta lk 77 teksti: Setomaa valla territooriumil on registreeritud kokku 222 kinnismälestist (vt täpsemalt ÜP lisa 2): 92 - 19 ajaloomälestist; - 185 arheoloogiamälestist (valdavas enamuses kääpad, kuid ka asulakohad, kalmistud jm); - 6 ajaloolist looduslikku pühapaika (mälestise liigi lisamise menetlus pooleli); 2 ehitismälestist (Värska ja Saatse	9. Lisatud ja täpsustatud, kuid pühapaigad on siit loetelust jäetud välja, kuna sisalduvad teiste mälestise liikide all. Sellist kinnismälestise kategooriat nagu looduslik pühapaik ei

			õigeusu kirikud); - 16 kunstimälestist kinnismälestisena (ristid hauatähistena, ausammas, lae -ja seinamaalid Saatse kirikus). Riikliku kaitse alla olevaid muinsuskaitsealasid, arheoloogilisi leiukohti, tehnikamälestisi, tööstusmälestisi ja UNESCO maailmapärandi objekte ning veealuseid mälestisi valla territooriumil registreeritud ei ole.	eksisteeri, pigem on need objektid arheoloogiamälestistena või kaitstava looduse üksikobjektina kaitse all. Looduslikke pühapaiku on eraldi käsitletud Lisa 2 ptk 8.7.
			10. soovitame lisada Muinsuskaitseameti poolt koostatud looduslike pühapaikade nimekirja Lisa 2 koosseisu. Juhul kui peatükis "Muistised ja pärimuspaigad" nimekirjas on lautsipuid, mis pole nimekirjas esindatud, lisada ka need looduslike pühapaikade nimekirja.	10.Tabeleid on täpsustatud.
		ESKIIS	Olles tutvunud avalikul väljapanekul oleva Setomaa valla üldplaneeringu eskiislahenduse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandega, on MKA järeltulel, et varasemalt saadatud ettepanekutest hoolimata pole ÜP eskiislahenduses ja KSH hindamise aruandes mälestisi ja kultuuripärandit laiemalt ning piisavas mahus käsitletud. Vajalik on eraldi „Muinsuskaitse“ peatüki lisamine, kuhu MKA juhendist lähtuvad analüüsid ja väljundid koondatakse.	Oleme muinsuskaitse teemasid käsitlenud, kuid ÜP jaoks vajalikus täpsustamises ehk üldistatuna nii nagu omavalitsuse hinnangul see Setomaa ÜP raames vajalik on. Juhime MKA tähelepanu, et ÜP raames teostavad tegevused on suuresti paika pandud ÜP hanke raames ning juhul kui MKA-l on täiendavate ülesannete läbiviimiseks vajadus, siis tuleb MKA endal need tegevused läbi viia ning vajalik sisend õigeaegselt edastada. Juhime tähelepanu, et ÜP koostamine on olnud pikemat aega teada ning täna on protsess juba poole peal, läbi viiakse avalikustamisi ning koostööd, mistõttu ei saa uue olulise info lisamisega lõputult oodata. Vajalik sisend tuleb MKA-l anda lähikuudel.
			Ettepanekud ÜP eskiislahendusele 1. ÜP seletuskirja peatükis 4 (Väärtuslikud alad ja piirangud) välja toodud üldisi tingimusi kultuuripärandile tuleb täiendada. Peatükis 4.1. (Kultuurimälestis) välja toodud napsõnaline viide mälestiste kaitset reguleerivatele seadustele ja kultuurimälestiste registrile ei ole MKA hinnangul piisav. Lisaks korrigeerida alapeatüki nime, õigesti on „Kultuurimälestised“.	1. Täiendavad tingimused, mis on eraldi ÜPga määratud, on käsitletud ptk-is 4 ning on meie hinnangul ÜP vajadusi ja täpsustatet arvestades piisavad. Riikliku kaitse all olevad objektid on riiklikult kaitstud, ÜPga neile täiendavad tingimusi ei seata ning täpsem

				käsitlemine pole vajalik, kuna ÜP annab selles osas üldised suunised. Täpsemalt lahendatakse iga objektiga seotud teemad asukoha ja kontekstipõhiselt. Kehtivatele õigusaktidele me viitame üldiselt, eraldi punkte me välja ei too, kuna seadused kehtivad ülimuslikult ja nendega tuleb arvestada ka siis kui neid ÜPs kajastatud pole. Kõik alad ja objektid, mida pealkirjas tähistatakse on toodud ainsuses, see on üldine seletuskirja vormistuslik lähenemine.
			2.Mälestised näitavad piirkonna kultuurmaastiku ajalist mitmekihilisust, mistõttu tuleb planeerimisel lähtuda mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestada nende kui avaliku väärtusega (MuKS § 3 lg 7). MKA juhendis https://www.muinsuskaitseamet.ee/sites/default/files/content-editors/Arhitektuur/uldplaneeringu_koostamise_juhend_muinsuskaitseamet_03.02.20.pdf on suuniseid ja ettepanekud, kuidas planeerimisel kultuuripärandit käsitleda ning selle erinevate osadega ruumi kasutamisel ja kujundamisel arvestada.	2.Üldise põhimõttena oleme ÜPs sellega arvestanud ning seda ka välja toonud ptk 4. MKA viidatud juhise on ÜP kontekstis liialt detailne. Oleme ÜPs strateegiliselt kultuuripärandiga arvestanud ning andnud üldised tingimused kuidas edaspidi ruumi kujundamisel selle valdkonnaga arvestada. ÜP iseloomust tulenevalt ei ole mõistlik selle teemaga MKA juhise täpsustamises tegeleda, sest ÜP on strateegiline ning pikalt ette vaatav planeering ehk ta peab andma üldised suunad.
			3.Muuhulgas on juhendis (Lisa 1, lk 14) kirjas soovitus käsitleda kultuurimälestisi tabeli vormis või nimekirjana, kus oleks märgitud mälestise seisund, kasutusfunktsioon, leevendused, kavandatavad tegevused, kusjuures mälestisi võib ka liigiti grupeerida. Sellise analüüsi abil on võimalik hinnata planeeringuga kavandatavate maakasutuse sihtotstarvete võimalikku mõju pärandile ning näha ette leevendavad meetmed negatiivse mõju ära hoidmiseks. Tabeli koostamisel on vajalik teha koostööd MKA maakonnanõunikega.	3.Soovitust ei ole ÜPs asjakohane, sest ÜP on üldisem ning strateegiline, andes paindlikud tingimused. ÜP ülesanne ei ole olemasolevat olukorda jäädvustada, vaid anda ettevaatavad ning üldised põhimõtted edaspidiseks arenguks.
			4.Mälestistel ja nende kaitsevööndites majandamisel tuleb paratamatult lähtuda muinsuskaitseadusest, kuid tabel (kuhu on kantud tegevused ja leevendusmeetmed) on abivahend, mida järgides saab paremini planeerida tegevusi,	4.ÜP koostamise tööplaani hulka selise täpsustamega töö ei kuulu. Vajadusel on MKA-l endal võimalik see

			nii et mälestiste säilimine maastiku ajalise mitmekihilisuse näitajana ning arheoloogiamälestiste puhul arheoloogilise kultuurikihi teabemahukus ajalooallikana on kõige paremini tagatud.	materjal kokku panna ning anda selles osas oma panus kui on soov selle teemaga täpsemalt tegeleda.
			5.Arheoloogiamälestiste puhul on lisaks riigi kaitse all olevatele arheoloogiamälestistele maastikul palju juba avastatud või eeldatavat arheoloogiapärandit, mis pole riikliku kaitse all, kuid mida tuleb samuti ruumilisel planeerimisel silmas pidada, et kultuurmaastiku ajalise mitmekihilisuse säilimine oleks tagatud ka edaspidi. ÜP seletuskirjas (lk 23) on toodud välja alad, kus arheoloogiamälestiste kontsentratsioon on tihe ning seetõttu on ka arheoloogiliste leidude ilmsikstulemise tõenäosus suurem. Nende aladega arvestamine on vajalik, kuid selliseid alasid võib välja tuua veelgi (näiteks Miikse küla, põhjendus viidatud allpool).	5.Võtame teadmiseks.
			6.Lisaks kaitse all olevatele mälestistele on Setomaa vallas kultuurimälestiste registris arvel 36 muistist (suurem osa nendest on asulakohad). Teada on teateid 258 erinevast arheoloogiaobjektist, mis pole kaitse alla jõudnud. On teada konkreetsetele objektidele pärimuslikke teateid võimalikest muististest, mida pole jõutud maastikul kontrollida, looduslikke pühapaiku ning hobiotsijate poolt avastatud uusi võimalikke muistiseid. Mitte kaitse all olevad looduslikud pühapaigad edastab MKA eraldi kirjaga.	6.Meie saame ÜPs kajastada vaid seda infot, mis on ametlik ning avalikes andmebaasides kajastuv (mh peab kaardil kujutamiseks olema info ruumiandmete kujul). Kõik täiendavad valdkonnad, mida MKA soovib infona ÜPs kajastada, tuleb anda meile ÜP jaoks vajalikul kujul, mis peavad sisaldama ruumiandmeid. Juhime tähelepanu, et vastav info tuleb esitada meile hiljemalt kooskõlastamise etapi jooksul, et jõuaksime selle lahendusse sisse viia enne vastu võtmist.
			7.ÜP koostamise käigus tuleb teadaolevate ja võimalike arheoloogiliselt väärtuslike alade määratlemiseks analüüsida arhiivandmeid, leiuteateid ja muid ajalooallikaid (kohanimed, ajaloolised kaardid, geoloogiline andmestik jms). Analüüsi eesmärk on märgilistele muististele säilimistingimuste määratlemine ja alade piiritlemine, kus kaevetööde eel (ehitamine, kaevandamine jms) tuleb läbi viia arheoloogilised uuringud maastikul. Arvestades asjaolu, et arheoloogiapärandi paiknemist sellisel moel on analüüsitud vaid üksikutes ÜP-des, siis annab Muinsuskaitseamet sel korral Setomaa valla ÜP jaoks esmase sisendi ise. Selles osas palun võtta ühendust MKA arheoloogiaõunikuga. Ajaliselt ei ole MKA-l võimalik arheoloogiapärandi prognoosi lähikuude jooksul koostada. Kuna prognoos võib valmida pärast ÜP Rahandusministeeriumile heakskiitmiseks esitamist, siis palume planeeringusse lisada järgmised viited, mis tagavad arheoloogiapärandiga arvestamise:	7.Saame info lisamist ÜPsse kaaluda, kui see meieni õigeaegselt toimetatakse. Info peab meieni jõudma kooskõlastamise faasi jooksul. Juhime tähelepanu, et me ei saa ÜPsse lisada Teie polt välja toodud tingimusi kui meil ei ole teada vastavad alad. Tingimuste lisamist ja nende täpset sõnastust saame kaaluda pärast alade esitamist.

			Tuginedes arheoloogiapärandi analüüsile ja lähtudes asjaolust, et arheoloogide, hobiotsijate ja koduloohuviliste inimeste tegevus toob igal aastal uut infot arheoloogiliste paikade kohta juurde, tuleb: 1) KMH kohustusega tegevuste kavandamisel (ka juhul kui KMH nõudest loobutakse) alati eelnevalt Muinsuskaitseametiga kooskõlastada arheoloogilise uuringu läbiviimise vajadus (MuKSi § 31 lg 3); 2) prognoositud tõenäolistel arheoloogiapärandirikastel aladel küsida eelnevalt Muinsuskaitseameti seisukohta arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta kõigil juhtudel, kus üldplaneering näeb ette detailplaneeringu koostamist.	
			8.MKA tuleb kaasata mh kaevandusloa menetlusse ka sellisel juhul, kui ala vahetus läheduses on palju kultuurimälestisi, mille säilimist tegevus võib mõjutada. Näiteks Miikse külas rajatakse liivakarjäär vahetult mälestiste rohke ala kõrvale, mis mõjutab mälestiste väljakujunenud keskkonna säilimist. Samuti võib mõnel puhul kaevandamine kaasa tuua veerežiimi muutused, mis võivad kahjustada veesidusaid mälestisi (nt ohvriallikad). Seetõttu tuleb mälestiste läheduses kavandatavate suuri maastikku muutvate projektide puhul MKA-d teavitada.	8. Kaevandamisloa taotlemise menetluses on otsustajaks Keskkonnaamet, mitte KOV ega ÜPst tulenevad reeglid. Seega Kui MKA soovib olla kaasatud kaevandamisloa menetlusse, tuleb MKA-l pöörduda loa väljastaja poole, et vajalik koostöö ja teavitamine omavahel kokku leppida. KOV ei ole kaevandamisloa menetluse vastutav isik.
			9. ÜP kaartidel „Piirkondlikud ehitustingimused“ ja „Maakasutus“ pole kujutatud kultuurimälestisi ja pärandkultuuri objekte. Lisada need kihid.	9.ÜP pdf kaartidel me vastavat infot ei kuva, sest tegu ei ole infokihtidega, mida me ÜP raames kehtestame. Need infokihi hakkavad ajas muutuma ning me ei soovi neid ÜP lahenduses kajastada. Vastavat infot saab ÜP koostamise käigus vaadata rakenduses, kus saab vajalikke kihte sisse ja välja lülitada ning kõiki teemasid üheaegselt kaardil kuvada. ÜP kehtestamise järgselt saab ajakohast infot avalikest andmebaasidest vaadata.
			10.Ettepanekud KSH aruandele KSH aruandes mõju kultuuripärandile päris pikalt kirjeldatud. Lk 17 tuleb arheoloogia osa täiendada samaga, mis ÜP puhul välja toodud: Lisaks kaitse all olevatele mälestistele on Setomaa vallas kultuurimälestiste registris arvel 36 muistist (suurem osa nendest on asulakohad). Teada on teateid 258 erinevast arheoloogiaobjektist, mis pole kaitse alla jõudnud. On teada konkreetsetele	10.Vt p 6 vastus.

			objektidele pärimuslikke teateid võimalikest muististest, mida pole jõutud maastikul kontrollida, looduslikke pühapaiku ning hobitsijate poolt avastatud uusi võimalikke muistiseid. Mitte kaitse all olevad looduslikud pühapaigad edastab MKA eraldi kirjaga.	
	LS 23.11.2018 nr 1.1-7/2376-1		1. Setomaa valla üldplaneeringu koostamisel tuleb lähtuda riikliku kaitse all olevatest kultuurimälestistest ja nende kaitsevöönditest. Mälestised näitavad piirkonna ning kultuurimaastiku ajaloolist mitmekihilisust, mistõttu tuleb planeerimisel lähtuda mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestada avalike huvidega. Mälestisi ümbritseva kaitsevööndi mõte on tagada mälestise säilimine ajalooliselt väljakujunenud maastikustruktuuris ja mälestist vääristavas keskkonnas, vältida mälestist ja ümbritsevat keskkonda kahjustavaid tegevusi. Õuealadest väljapoole jäävate mälestiste puhul tuleb tagada igaühe vaba juurdepääs mälestisele päikesetõusust loojanguni (muinsuskaitseadus § 26 lg 2).	1. Arvestame ÜP täpsusastmes.
			2. Mälestiste nimekiri on kättesaadav Kultuurimälestiste riiklikus registris, millel on olemas riskasutus Maa-ameti põhikaardiga (vt register.muinas.ee). Vastavalt muinsuskaitseaduse § 25 lg 3 on kinnismälestiste kaitsevöönd 50 meetri laiune maa-ala mälestise väliskontuurist juhul, kui ei ole määratud teisiti. Mälestisel ja mälestise kaitsevööndis kehtivad muinsuskaitseadusest (§ 24 ja § 25) tulenevad kitsendused. Muuhulgas on Muinsuskaitseameti ning linna- ja vallavalitsuse loata kinnismälestisel keelatud kinnistute piiride muutmine ja kruntimine, maakasutuse sihtotstarbe muutmine, teede rajamine ja remontimine, kaitsevööndis teede, kraavide ja trasside rajamine ning muud mulla- ja ehitustööd.	2. Võtame teadmiseks ja arvestame ÜP täpsusastmes.
			3. Planeeringualale jäävate maa-alaliste arheoloogiamälestiste (asulakohad, maa-alused kalmistud, kalmed, muistsed põllud jms) väliskontuurid on nähtaval Maa-ameti põhikaardil kultuurimälestiste kihil. Küsimuste korral palume ühendust võtta Muinsuskaitseameti kartograafia nõunikuga (kalle.lange@muinsuskaitseamet.ee).	3. Võtame teadmiseks ja arvestame ÜP täpsusastmes.
			4. Kultuurimälestiste riikliku registri andmetel jääb Setomaa valla territooriumile 687 mälestist, neist 185 arheoloogia- ja 481 kunstimälestist. Ehitismälestistest asuvad Setomaa vallas Värska õigeusu kirik ja Saatse õigeusu kirik.	4. Võtame teadmiseks ja arvestame ÜP täpsusastmes.
			5. Kultuuripärandi käsitlemisel lähtuda 2018. a Rahandusministeeriumi koostatud juhises „Nõuandeid üldplaneeringu koostamiseks“ ptk 4.7. https://planeerimine.ee/static/sites/2/uldplaneeringu_juhis_final.pdf Juhime tähelepanu, et mälestiste kasutuses hoidmine ja kasutuseeta mälestistele uue funktsiooni leidmine peaks olema üldplaneeringus käsitletav teema.	5. Võtame teadmiseks ja arvestame ÜP täpsusastmes. ÜP annab aladele väga üldised ja paindlikud maakasutuse otstarbed, liiga täpseid funktsioone pole mõtet määratleda.

		6. Kultuuripärand ei ole vaid Muinsuskaitseaduse alusel kultuurimälestiseks tunnistatud objektid ja alad vaid kultuuriväärtuslik keskkond laiemalt. Vt Ülemaailmse kultuuri- ja looduspärandi kaitse konventsioon Artikkel 1 (RT II 1995, 10, 53), Euroopa arhitektuuripärandi kaitse konventsioon Artikkel 1 (RT II 1996, 36, 133) ja Arheoloogiapärandi kaitse Euroopa konventsioon Artikkel 1 p 3 (RT II 1996, 36, 134). Oluline on kultuuripärandi säilimise ja kättesaadavuse (juurdepääsu) tagamine. Korrastatud ja hoitud kultuuriväärtused loovad paremat ja atraktiivsemat elukeskkonda, mis omakorda aitab kaasa üldisele elukvaliteedi tõusule, loob töökohti, elavdab majandust ja kasvatab piirkonna konkurentsivõimet. Oluline on planeeringutega tagada ka soodsad eeldused ja võimalused kultuuripärandi säilimiseks.	6. Arvestame lähtuvalt kohalikest vajadustest ning käsitleme vajadusel ÜP täpsusastmes.
		7. Üldplaneeringu ülesanded on vastavalt Planeerimisseaduse § 75 lg 1 p 16 ka miljööväärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide määramine ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine. Pakume Teile miljööväärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide määramisel alusmaterjaliks Muinsuskaitseameti poolt viimastel aastatel tellitud valdkondade inventeerimisi ja analüüse. Kõik need on saadaval Muinsuskaitseameti arhiivis Pikk tn 2 Tallinnas ja valdav enamus digitaalselt Muinsuskaitseameti kodulehelt ja registritest, sh: Maaehituspärandi andmekogu https://register.muinas.ee/public.php?menuID=rehemaja&action=list Matmispaikade register - https://register.muinas.ee/public.php?menuID=burialplace Muistised ja pärimuspaigad - https://register.muinas.ee/public.php?menuID=placeinfo Militaarpärand - https://register.muinas.ee/public.php?menuID=militaryheritage 20. sajandi väärtuslik arhitektuur - https://register.muinas.ee/admin.php?menuID=architecture	7. Arvestame lähtuvalt kohalikest vajadustest ning käsitleme vajadusel ÜP täpsusastmes. Konkreetsemad arhiivimaterjalid, mida meil võiks olla kasulik teada, palume meile edastada digitaalselt.
		8. 2007-2012 aastal viidi läbi Kultuuriministeeriumi ja Muinsuskaitseameti eestvõttel Eesti 20. sajandi väärtusliku arhitektuuri kaardistamise ja analüüsi projekt eesmärgiga kaardistada ning korraldada arhitektuuripärandi kaitset. Inventeerimise aruandes juhitakse tähelepanu ehitistele, mis vajavad riikliku kaitse alla võtmist, Muinsuskaitseameti poolt arvele võtmist või omavalitsuste poolset kaitset. Võrumaa 20.sajandi arhitektuuri inventeerimise tööga on võimalik tutvuda: https://register.muinas.ee/ftp/XX_saj._arhitektuur/maakondlikud%20ylevaated/voruma/voruma.pdf . Inventeerimise ajal asus osa praegusest Setomaa vallast haldusterritoriaalselt Põlvamaal, sellele osale annab selgust Põlvamaa 20.sajandi	8. Kaalume ÜP koostamise käigus.

		arhitektuuri inventeerimine https://register.muinas.ee/ftp/XX_saj._arhitektuur/maakondlikud%20ylevaated/polva_maa/Polvamaa_ehitusparand.pdf. Setomaa valla territooriumil asuvad järgmised väärtuslikud 20.sajandi arhitektuuri inventeerimisel kaardistatud hooned: Obinita külas Kalju talu, Võmmorski külas Piusa piirivalvekordon, Meremäe külas Meremäe vallamaja, Napi külas Luhamaa rahvamaja. Lisaks hoonetele on väärtuslikuks 20.sajandi ehitiseks Obinita paisjärve ülejooks. Soovitame säilitada ja hoida nende arhitektuurset väärtust läbi üldplaneeringus miljööväärtuslikuks alaks või väärtuslikuks üksikobjektiks tunnistamise.	
		9. Enamus maakondades on mõni aeg tagasi tehtud ka väärtuslike maastike teemaplaneeringud, mis peaksid olema üldplaneeringute üheks sisendiks – need eeldavad edaspidistes planeeringutes piiride täpsustamist ja kasutuskorra seadmist. Paljud väärtuslikud maastikud on näiteks põlised külad ja mõnes maakonnas on mõisasüdamed väärtuslike maastike hulka loetud.	9.Võtame aluseks ja vajadusel täpsustame ning käsitleme ÜP-s.
		10. Muinsuskaitseamet juhib tähelepanu järgmistele analüüsimist vajavatele teemadele ja vajadusele hinnata planeeringu elluviimisega kaasneva võiva mõjusid: - erinevate ajaperioodide kultuurpärandi kihistused ja nende väärtus. Väärtust võiks omistada ajaloosündmustega või kohapeal tuntud muistenditega seotud paikadele, kultuuritegelaste elu ja tegevusega seotud paikadele, kohalikele inimeste eneseteadvustamise ja samastumise kohtadele; - võimalikud arheoloogiliselt väärtuslikud alad. Piirkondi, kus arheoloogiamälestiste kontsentratsioon on eriti suur, tuleb arvestada mälestistele sobiliku keskkonna säilitamisega ning asjaoluga, et muinas- ja keskaegsete asustuskeskuste läheduses võib olla veel leidmata kultuuriväärtusi (asulakohti, kalmeid, rauasulatuskohti jms). Mälestiste rühmale sobilik keskkond on traditsiooniline ajaloolise asustusstruktuuriga maastik; - olemasolevad ja potentsiaalsed miljööväärtuslikud alad. Väärtuskriteeriumiteks võivad olla nii tüüpilisus kui erilisus. Et määrata küladesse ehitamise ja maakasutamise tingimused, soovitame analüüsida külade väljakujunenud struktuuri ja pidada oluliseks nende säilitamist. Oluliseks tuleb pidada väärtusliku miljöoga külade krundi suurusi, hoonestuse ja kujundamise elemente, hoonestusstruktuuri ja maakasutust. Uut hoonestust ja maakasutust tuleb sobitada vanaga olemasolevaid väärtusi rikkumata. Väärtuslikud on piirkonnad, kus on algupäraselt säilinud taluarhitektuuri, on jälgitav ajalooline asustusstruktuur ja teedevõrk, traditsiooniline maakasutus; - ajalooliselt väärtuslikud objektid, sh hooned, monumendid, sillad, teed, tähised jne ning nende säilimiseks vajalike tingimuste seadmine;	10. Kaalume ÜP koostamise käigus ning käsitleme vajadusel neid teemasid ÜP vajadustest ja täpsusastmest lähtuvalt.

			- maastikupilt, sh vaated kultuurilooliselt olulistele objektidele, vaatekoridoride määratlemine; - väärtuslike maastike piiride täpsustamine. Keskkonna kultuuristamisel varasemate põlvkondade töö väärtustamine. Ajaloolise väärtusega on maastikumuster, kus võib leida muinasaegseid, mõisaaegseid, taluaegseid ja kolhoosiaegseid maastikke. Olulised on maastikud, kus on kiviaiad, -vared, lahtised madalad kraavid, alleed, veskite paisud, veskijärved jms. - kultuurilise eripära säilimine talude planeeringutes, ehitistes, rajatistes, aedades, parkides jm.	
			11. Täiendavate küsimuste korral palume pöörduda Muinsuskaitseameti Võrumaa vaneminspektori poole. Kokkuvõttes tuleks planeerimisprotsessi käigus analüüsi tulemusel defineerida ning esile tõsta konkreetse piirkonna identiteedi säilimise tagamiseks oluline osa kultuuripärandist. Muuhulgas palume kultuuripärandi säilimiseks vajalike tingimuste ja eeldustega arvestada ka teiste teemade/valdkondade planeerimise käigus. Vajaduse ja soovi korral oleme valmis planeerimisprotsessides osalema, sh töökoosolekutel.	11.Võtame teadmiseks, teeme koostööd, kultuuripärandi säilitamise meetmed selguvad ÜP käigus.
	Lennuamet -> järgnevates etappides Transpordiamet	LS 22.11.2019 nr 4.6-8/19/4954-2	Lennuametil puuduvad ettepanekud Setomaa valla üldplaneeringu lähteseisukohtadele. Lennuametile teadaolevalt ei ole valla territooriumil avalikus kasutuses olevaid lennuvälju ega kopteriväljakuid. Samuti ei ulatu teadaolevate lennuväljade lähiümbruse piirangupinnad valla territooriumile.	-
	Politseija Piirivalveamet	PÕHILAHENDUS	-	Ei ole 30 p jooksul vastanud. Meeldetuletusele pole samuti 30 p jooksul vastanud.
		LS 08.02.2019 nr 2.1-3/436-2 26.10.2018 nr 2.1-3/30646-2	Kagu politseijaoskond on tutvunud Setomaa valla üldplaneeringu lähtekohtadega ning täiendavaid ettepanekuid ei ole. Soovime osaleda töögruppides, kui arutusele tulevad teemad, mis puudutavad transpordivõrgustikku, riigikaitsealast maa-alat, puhke- ja virgestusalasid ning liikluskorralduse üldiseid põhimõtteid.	1.Kaasame koostöö etappides.
		Algamine 26.10.2018 nr 2.1-3/30646-2	Kagu politseijaoskonna poolt soovime osaleda Setomaa valla üldplaneeringu koostamisel, et aidata kaasa turvalisema elukeskkonna loomisel.	1.Arvestame.

Veteri- naar- ja Toidua- met -> järg- nevates etappides Põlluma- jandus- ja Toi- duamet	13.07.2018 nr 1.1-23/6410	Kirja sisu on asutusesiseseks kasutamiseks.	-
Veeteedeamet -> järg- nevates etappides Transpor- diamet	ESKIIS 09.11.2020 nr 6-3-1/2502	1. veeliiklusrajatistena käsitletakse rajatise, mis on vajalikud veeliikluse korraldamiseks. Antud kontekstis saab pidada Setomaa valla territooriumil paiknevateks veeliiklusrajatisteks Võhandu jõe suudmes paiknevaid navigatsioonimärke P35 Võhandu sihi alumine päevamärk ja P36 Võhandu sihi ülemine päevamärk. Täpsemat teavet üldplaneeringu alal asuvate navigatsioonimärke kohta saab Veeteede Ameti Nutimere rakendusest (https://gis.vta.ee/nutimeri) ning Navigatsioonimärkide andmekogust (https://nma.vta.ee/). Ülalpool tulenevast palume lisada need navigatsioonimärgid joonisele nr 3 Tehniline taristu;	1.Saame infot kaardil kuvada, kui amet meile vastava info vajalikul kujul edastab.
		2. Setomaa valla üldplaneeringu seletuskirjas lehekülg 76 on defineeritud väikesadam. Palume lisada definitsiooni selgituse, et üldplaneeringu kontekstis ei ühti väikesadama mõiste sadamaseaduses tooduga.	2.Täpsustatud.
		3. märgime, et vastavalt majandus- ja kommunikatsiooniministri 06. detsembri 2002. a määruse nr 26 „Ehitustegevuse kord veeteel või navigatsioonimärgi vahetus läheduses või mõjupiirkonnas“ § 4 lõike 1 järgi tuleb Veeteede Ametiga kooskõlastada ehitustegevus navigatsioonimärgi vahetus läheduses ja selle mõjupiirkonnas.	3.Teadmiseks võetud.
	LS 17.01.2019 nr 6-3-1/31	Oleme tutvunud Teie poolt saadetud Setomaa valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusega ning teatame, et Veeteede Ametil ei ole täiendavaid ettepanekuid.	-
OMAVA- LITSU- SED			
Räpina vald	PÕHILAHEN- DUS/ESKIIS/LS	-	Ei ole 30 p jooksul vastanud, kaasatakse uuesti kooskõlastuse

		-		faasis.
	Võru vald	PÕHILAHEN-DUS 18.06.2021 nr 7-4/1514-2	1.Tuginedes planeerimisseaduse § 85 lg 1 Võru Vallavalitsus kooskõlastab Setomaa valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu. Võru valla rohevõrgustik peaks moodustama ühtse terviku naabervaldade rohevõrgustikuga, kuid kaardimaterjale võrreldes esineb kohalike omavalitsuste piirialadel ebatäpsusi. Seetõttu teeme ettepaneku rohevõrgustikku ühiselt planeerida. Palun tehniliste küsimustega pöörduda Võru valla üldplaneeringu (Jürgen Vahtra jyrgen@artes.ee) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (Alar Noorvee alar@alkranel.ee) konsultantide poole.	1.Täpsustame RVd omavahelises koostöös.
		PÕHILAHEN-DUS 24.05.2021 nr 7-4/1514-1	1. Esitasite arvamuse andmiseks Setomaa valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu. Kuna rohevõrgustiku tugialade ja koridoride ulatus vajab Setomaa valla ja Võru valla piirialadel mitmes kohas ühiselt täpsustamist, siis palume edastada vastavad kaardikihid Võru vallavalitsusele töödeldaval kujul. Sellest tulenevalt palun vastamise tähtaega pikendada kuni 18.06.2021.	1.RV kiht edastatud.
		ESKIIS/LS -		Ei ole 30 p jooksul vastanud, kaasatakse uuesti kooskõlastuse faasis.
	Rõuge vald	PÕHILAHEN-DUS/ESKIIS/LS -		Ei ole 30 p jooksul vastanud, kaasatakse uuesti järgnevas etapis.
	TARISTU JA AVA-LIKE TEE-NUSTE VALDA-JAD			
	AS Eesti Raudtee	PÕHILAHEN-DUS 18.05.2021 nr 21-1/1523-1	AS Eesti Raudtee kooskõlastab muudetud Setomaa valla üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu ning ei esita käesolevas etapis täiendavaid ettepanekuid ega vastuväiteid.	-
		ESKIIS 6.11.2020 nr 21-1/3193-1	1. Lindora-Kolodavitsa-Koidula matka- ja terviserada ristub raudteega mittelubatud asukohas. Juhime tähelepanu, et üldplaneeringu joonisel „Tehniline taristu“ (edaspidi joonis) on näidatud matka- ja terviseraja ristumine	1.Marsruuti on täpsustatud.

			raudteega asukohas, kus puudub nõuetekohane raudteeületuskoht ja raudtee ületamine ei ole seal lubatud. Mitte kavandada kõnesolevas asukohas matka- ja terviseraja ristumist raudteega.	
			2. Koidula jaamahoone parkimisplatsist kuni Karisilla-Petseri teeni on joonisel näidatud perspektiivne jalg- ja jalgrattatee, mis osaliselt paikneb ka raudteemaa maaüksustel. Juhime tähelepanu, et kõnesolevas koridoris asuvad kohati raudtee ja maantee rajatised vahetult kõrvuti ning nende vahele jääv ruum ei ole piisav uue kõnnitee rajamiseks. Lisaks paiknevad seal olemasolevad tehnovõrgud ja -rajatised. Palume lisada seletuskirja, et planeeritud jalg- ja jalgrattatee täpne asukoht tuleb määrata tulevikus täpsema planeeringu ja/või projektiga vastavalt AS Eesti Raudtee poolt väljastatud tehnilistele tingimustele ning valdkonnaga seotud normides, standardites ja regulatsioonides sätestatud nõuetele.	2.Lahendatakse projektiga, ÜPs kajastame üldiselt ning põhimõttelisena.
			3. Jooniselt puudub olemasolev avalik raudteeülesõidukoht 18243 Niitsiku–Võmmorski tee ja raudtee ristumisel.	3.Lisatud.
			4. Jooniselt puudub Valga-Petseri 600,2-601,4 km (93401:007:0448) katastriüksusel asuv olemasolev kergliiklustee eritasandiline ristumiskoht raudteega (Valga-Petseri raudtee 600,559 kilomeetril).	4. Lisatud.
			5. Jooniselt puudub Valga-Petseri 600,2-601,4 km (93401:007:0448) ja Koidula ühendustee (93401 :007:0440) katastriüksustel asuv olemasolev kergliiklustee eritasandiline ristumiskoht raudteedega (vastavalt Valga-Petseri raudtee 601,112 kilomeetril ning Tartu-Koidula raudtee 83,741 kilomeetril).	5. Lisatud.
			6. Juhime tähelepanu, et joonisel näidatud ülesõidukohad Koidula jaamas (vastavalt Valga-Petseri 601,445 km ja 604,276 km) on tehnoloogilised ülesõidud ja need ei ole avalikus kasutuses. Teeme ettepaneku eemaldada need ülesõidukohad jooniselt.	6.Arvestatud ning eemaldatud.
			7. KSH aruandes on märgitud, et Valga-Petseri raudteel reisirongiliiklust ei toimu. Käesoleval ajal toimub reisirongiliiklus Koidulast kuni Piusani.	7.Täpsustatud.
			8. Üleriigiline planeering Eesti 2030+ toob välja, et regionaalne reisirongiühendus peab toimuma Valga-Koidula liinil, perspektiivselt sõidukiirusega 120 km/h, mis aitab oluliselt kaasa toimepiirkondade omavahelisele seostamisele (Võru-Antsla-Valga). Võru maakonnaplaneering 2030+ loeb reisjateveo taastamist Valga-Koidula suunal oluliseks prioriteediks ja toob välja, et kuigi planeeringu	8.Seletuskirjas täpsustatud, joonisele eraldi ei lisa kuna eraldi reisirongiliiklust me ei kajasta joonisel vaid näitame üldiselt raudteed.

			koostamise hetkel reisirongiliiklust Valga-Koidula suunal ei toimu, on otstarbekas antud perspektiivse suunaga arvestada. Arvestades eeltooduga teeme ettepaneku Valga-Koidula reisirongiliikluse taastamise perspektiiv kajastada ka üldplaneeringus.	
			9. Teeme ettepaneku lisada üldplaneeringu seletuskirja, et lähtuvalt Vabariigi Valitsuse otsusest elektrifitseerida raudtee taristu on AS Eesti Raudtee alustanud kontaktvõrgu projekteerimise ettevalmistustöödega ning ehitus on kavandatud aastatele 2023-2028. Ehitatakse välja kontaktvõrk ja nende teenindamiseks vajalikud autotrafopunktid, autotrafopunktide ja kontaktvõrgu vahelised toitekaablid, õhuliinid, mastid jms rajatised raudtee elektrifitseerimise otstarbeks. Seoses eeltooduga peab arvestama, et raudteemaale lisandub kitsendusi põhjustavaid tehnovõrke ja rajatise ning võib selguda väljapool raudteemaad asuvate kinnistute koormamise vajadus kontaktvõrgu seadmete ja uute elektriliinide rajamiseks. Võimalik kinnistute koormamise vajadus nende rajatiste teenindamiseks selgub projekteerimise käigus.	9.Üldiselt lisatud.
		LS 04.02.2019 nr 21-4/37-1	1. Üldplaneeringu koostamisel arvestada raudtee kaitsevööndiga, mille laius ja piirangud on kehtestatud ehitusseadustiku §-s 73.	1.Arvestame
			2. Hoonestusalade planeerimisel arvestada raudteeveeremist tulenevate mõjudega, sh võimaliku vibratsiooni ning müraga. Uute hoonestusalade rajamise korral raudtee vahetusse lähedusse ei võta AS Eesti Raudtee endale kohustusi keskkonnaparameetrite (müra, vibratsioon) leevendamiseks.	2.Võtame teadmiseks.
			3. Rajatised, mis ei ole raudtee sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajalikud ning mille kogukõrgus on 30 m ja enam (nt tuulikud, mobiilmastid), tuleb kavandada selliselt, et nende kaugus raudtee kaitsevööndi piirist oleks võrdne rajatise kogukõrgusega. Tuuliku puhul tuleb masti kõrgusele lisada tiiviku laba pikkus.	3.Kaalume ÜP käigus
			4. Näha ette meetmed takistamaks nii jalakäijate kui sõidukite sattumine raudteemaale väljapool ametlikke ülekäigu- ja ülesõidukohti.	4.Kaalume ja käsitleme ÜP käigus vastavalt selle täpsusastmele.
			5. Kajastada raudteemaal paiknevad avalikult kasutatavad teed (tänavad, kergliiklusteed, parklad, platsid) ja raudteeületuskohad.	5.Võimalusel käsitleme üldplaneeringu täpsusastmes.
			6. AS-il Eesti Raudtee ei ole planeeritud perspektiivis Setomaa valla piires raudtee infrastruktuuri laiendamist, mis nõuaks täiendava transpordimaa reserveerimist. Kõik	6.Võtame teadmiseks.

			võimalikud raudtee infrastruktuuri arendamist puudutavad tegevused jäävad raudteema kinnistute piiridesse.	
Elering AS	PÕHILAHEN-DUS 22.07.2021		Esitasite Eleringile päringu 30.06.2021 nr 7-5/1416 Tartu-Gulbene 330 kV õhuliini osas. Tartu-Gulbene 330 kV õhuliin on üks võimalik kaugem võrguarengu perspektiiv. Täna pole kindel, kas liin kunagi ehitatakse. Trassiuuringut koostatud pole. Praeguse seisuga ei tundu, et liin hakkaks Setomaa valda läbima, kuid midagi kindlat ei saa lubada. Võite üldplaneeringus Tartu-Gulbene 330 kV õhuliini kajastada: Peale Eesti eraldamist Venemaa elektrisüsteemist ei saa enam kasutada Läti suunaliseks transiidiks 330 kV liini Tartu-Pihkva L358. Seega on 2030+ perspektiivis võimalik Eesti-Läti neljanda 330 kV ülekandeliini ehitus. Uue ühenduse rajamine on kavandatud suunal Tartu-Gulbene (lisatud joonis).	Praeguse seisuga ei tundu, et liin hakkaks Setomaa valda läbima. Plaan on hetkel nii üldine ja pika perspektiiviga, et ÜPs pole mõtet seda kajastada.
	ESKIIS			Ei ole 30 p jooksul vastanud, kaasatakse uuesti järgnevas etapis.
	LS 15.11.2019 nr 11-4/2019/934-2		1.Käesoleva kirjaga edastame Teile info Setomaa vallas Elering AS-le kuuluvate olemasolevate elektri- ja gaasitaristu objektide kohta. Lisaks saadame olemasoleva taristu Shape failid (Lisa 1), mis võimaldavad taristu kanda maakonna vektorkaardile. 2. Eleringi elektrivõrgu muutusi Setomaa vallas planeeritud ei ole.	1-2. Võtame teadmiseks ja arvestame üldplaneeringus vastavalt vajadusele.
Elektri-levi OÜ	PÕHILAHEN-DUS/ESKIIS/LS -			Ei ole 30 p jooksul vastanud, kaasatakse uuesti järgnevas etapis.
Telia Eesti AS	PÕHILAHEN-DUS/ESKIIS/LS -			Ei ole 30 p jooksul vastanud, kaasatakse uuesti järgnevas etapis.
Elisa Eesti AS	PÕHILAHEN-DUS/ESKIIS/LS -			Ei ole 30 p jooksul vastanud, kaasatakse uuesti järgnevas etapis.
Tele2 Eesti Aktsiaselts	PÕHILAHEN-DUS/ESKIIS/LS -			Ei ole 30 p jooksul vastanud, kaasatakse uuesti järgnevas etapis.
Eesti Lai-riba	PÕHILAHEN-DUS/ESKIIS/LS			Ei ole 30 p jooksul vastanud, kaasatakse uuesti järgnevas etapis.

	Arenduse AS	-		
	OÜ Setomaa Haldus	PÕHILAHENDUS/ESKIIS/LS		Ei ole 30 p jooksul vastanud, kaasatakse uuesti järgnevas etapis.
	Eesti Gaas AS	PÕHILAHENDUS/ESKIIS/LS -		Ei ole 30 p jooksul vastanud, kaasatakse uuesti järgnevas etapis.
	ETTEVÕTTED JM ASUTUSED			
	Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK)	ESKIIS 10.11.2020 nr 3-1.1/1383	1. Ettepanek on määrata RMK Õrsava külastuskorralduslike objektide teenindustsoonidega (telkimisalad, lõkkekohad, metsamaja, parklad, puhkekohad) seotud maatükid ÜP-s puhke- ja loodusliku maa-alana.	1. Täpsustus kantud kaartidele.
			2. Poogandi järve äärde on märgitud perspektiivne veevõtukoht. Looduslikest tingimistest tulenevalt on sinna tuletõrje veevõtukohta rajamine raskendatud, järve veetase on väga muutlik ja kaldad järsud. Ettepanek sinna veevõtukohta mitte rajada.	2. Arvestatud ning kaardilt eemaldatud.
			3. Saadud kaardikihi alusel tegime analüüsi väärtuslike põllumaade paiknemise kohta riigimaal. Lisame kaardipiltide analüüsi. Analüüsis on 24 kaardipilti-kohta, mis on väärtuslike põllumaade kaardikihis. Selgub, et ÜP väärtuslike põllumaade kihis on hulgaliselt riigimetsa eraldisi, mis on metsamaa, olulises ulatuses looduslikult metsastunud või RMK poolt metsastamisele võetud. Saame nõustuda kaardipildidel 12, 14, 20-24 toodud maatükkidel asuvate eraldiste arvamisega väärtuslike põllumaade hulka. Need maatükid on reaalses põllumajanduslikus kasutuses ja antud pikaajalisele põllumajanduslikule rendile. Ettepanek	3. Arvestatud ning kaardikihi ebaavalikud alad välja lõigatud.

			teised-viidatud kohad väärtuslike põllumaade hulgast välja arvata.	
		Eelseisukoht 18.03.2019 3-1.1/1069	1.Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) annab käesoleva kirjaga kohalikule omavalitsusele teada, et RMK soovib osaleda ja olla kaasatud Teie omavalitsuse üldplaneeringu koostamise etappides. Materjalid ja teated palume elektrooniliselt saata e-kirjaga aadressile rmk@rmk.ee. Samuti palume saata aadressile rmk@rmk.ee MapInfo formaadis üldplaneeringu digitaliseeritud kaardikihid nende valmimisel.	1.Võtame teadmiseks.
		LS 26.04.2019 nr 3-1.1/1383	1. Ühtlasi anname teada, et soovime olla kaasatud ka järgnevatel Setomaa valla üldplaneeringu koostamise etappidel. Palume lisada RMK kaasatavate nimekirja. Materjalid ja teated palume elektrooniliselt saata e-kirjaga aadressile polva-maa@rmk.ee. Samuti palume viidatud aadressile saata kõik üldplaneeringu kaardikihid (MapInfo formaadis).	1. Võtame teadmiseks.
			2.Metsaseaduse § 48 punkti 1 ja 2 alusel on RMK põhiülesanne Setomaa valla territooriumil asuva Keskkonnaministeeriumi, Kaitseministeeriumi ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsetava riigimetsa majandamine. Riigimetsa majandamise eesmärk on tagada metsa kui ökosüsteemi kaitse ja säästev majandamine. Metsa majandamine on säästev, kui see tagab elustiku mitmekesisuse, metsa tootlikkuse, uuenemisevõime ja elujõulisuse ning ökoloogilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi rahuldava mitmekülgse metsakasutuse võimaluse. RMK on seisukohal, et Setomaa valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamisel peab olema arvestatud RMK põhiülesande täitmise võimalikkusega. Kõik riigi maale seatavad maakasutuse või metsade majandamise piirangud peavad olema neis dokumentides kajastatud ja põhjendatud.	2.Võimalusel arvestame, ÜP raames on lisaks riiklikele huvidel ka kohalikud vajadused, mida vallavalitsus kaaluma peab.
			3.Samuti palume üldplaneeringu seletuskirjas ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes esitada metsamaale kavandatavad mittemetsamajanduslikel eesmärkidel teostatavate tegevuste osas alternatiivide võrdlused, sealhulgas käsitledes ka metsamajanduslikku tegevust.	3.Vajadusel käsitleme teemat üldplaneeringus üldisel tasemel.
			4.RMK, riigimetsa majandajana, teeb ettepaneku - täiendada keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet, sealhulgas sotsiaal-majanduslikku hinnangut, seatavate piirangute mõjude analüüsi peatükiga. Mõjude analüüs peab käsitlema üldplaneeringuga määratavate puhke-virgestusmaade, väärtuslike maastike,	4. Arvestatakse lähtudes ÜP täpsusastmest ja ÜP-ga kavandatavast tegevusest ning KeHJS-ega sätestatud KSH ülesannetest. Selgituseks: 1) Lähtuvalt KeHJS-e §-st 40 ei hinnata KSH käigus sotsiaal-

			asula-ehitiste kaitseks õhusaaste-müra-tugeva tuule eest kaitseks, tuleohu vähendamiseks-leviku tõkestamiseks määratud metsade majandamist.	majanduslikku mõju, vaid mõju inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale. 2) Tuleb juhtida tähelepanu, et RMK üheks ülesandeks on ka säästliku rekreatiivse looduskasutuse korraldamine riigimetsas, mistõttu ei ole asjakohane käsitleda puhke- ja virgestusmaade määramist riigimetsa maale piiranguna RMK tegevusele. Puhke- ja virgestusmaade kavandamine avaldab positiivset mõju inimese tervisele ja heaolule (sotsiaalsetele vajadustele). 3) Väärtuslikud maastikud on määratud maakonnaplaneeringutega või mõne muu varasema strateegilise planeerimise dokumendiga ja need võetakse koostatavasse ÜP-sse üle. Koostatava ÜP KSH-s ei ole asjakohane hakata hindama varasemate strateegilise planeerimise dokumentidega määratud väärtuslike maastike mõju. 4) PlanS-i § 75 lg 1 punktis 21 nimetatud ÜP ülesande täitmise vajadust ja võimalusi hinnatakse KSH käigus lähtuvalt sellest, kas ÜP koostamise käigus tekib vajadus seada asula või ehitise kaitseks piiranguid lageraielangi suurusele ja raievanusele.
			5.Üldplaneeringu dokumentides palume märkida RMK poolt majandatavate metsade osas, et lubatud on kõik raieliigid. Üksikasjalikud kavad puhke- ja virgestusmaade, väärtuslike maastike, asulaehitiste kaitseks õhusaaste-müra-tugeva tuule eest kaitseks, tuleohu vähendamiseks-leviku tõkestamiseks koostatakse koostöös kohaliku omavalitsusega. Selliste kavade koostamisel peame vajalikuks arvestada metsade olemist, kasvutingimusi, vanuselist jagunemist ja neile aladele planeeritavate täiendavate piirangutega metsade olemist ja koosseisu pikemas perspektiivis.	5.Kaalume üldplaneeringu koostamisel.

Eesti Erametsa Liit	LS 01.02.2019		1. Kui üldplaneeringuga kavandatakse senist metsamajandamise praktikat muuta, tuleb muudatusega hõlmatud maaomanikke käsitleda planeerimisseaduse § 76 lõike 2 kohaselt isikuna, kelle õigusi planeering võib puudutada ning §76 lõike 4 kohaselt ka teavitada. Teavitamine peab olema individuaalne.	1.Võtame teadmiseks.
			2. Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkti 21 alusel ei saa planeeringuga lageraiet keelata, saab seada piiranguid langi suuruse ja raievanuse osas. Lisaks eeldab senise metsanduslikule tegevusele piirangute seadmine Metsaseaduse § 23 1 alusel metsaomanikega kokkuleppe saavutamist.	2.Võtame teadmiseks, kuid ühtlasi lisame omalt poolt, et PlanS käsitleb ka kõiki muid tegevusi, mis on KOVi jaoks vajalikud. Juhul kui avalikest huvidest lähtuvalt on vajalik lageraiele piiranguid seada, siis saab seda kokkuleppel maaomanikuga ÜP raames teha.
			3. Planeeringute käigus tehtud piirangute tulemusel tuleb omanikule saamata jäänud tulu kompenseerida sarnaselt Natura alal tehtud piirangutele.	3. Võtame teadmiseks, kuid täies mahus selle põhimõttega ei nõustu, sest planeeringu käigus seatavad piirangud on väga erineva ulatusega ning ei ole üks-üheselt võrreldavad Natura aladega. ÜP kitsenduste seadmisel kaalub KOV erinevaid huve, proportsionaalsust jm aspekte.
Riigi Kinnisvara AS	PÕHI-LAHENDUS 9.04.2021		Tutvusime Setomaa valla üldplaneeringu eskiislahendusega ning vaatasime üle kõik Riigi Kinnisvara omanduses olevad objektid. Kahjuks me ei jõudnud eskiisi avalikul väljapanekul oma mõtteid esitada, kuid palume meie ettepanekuid kaaluda. 1. Riigi Kinnisvaral on Setomaa vallas 18 kinnistut. Enamjaolt on kinnistud vajalikud riigikaitse teostamiseks. Sellest lähtuvalt teeks ettepaneku Tuletõrje ja pumpla (93401:007:0258, 93401:007:0187) kinnistud määrata riigikaitse maa-ala juhtfunktsiooniga alaks. Antud kinnistud toodavad vett riigikaitsealastele objektidele ja leiame, et oleks mõistlik määrata kinnistu juhtfunktsiooniks riigikaitsemaa. See tagab, et tulevikus on võimalik sinna ka mh riigikaitseobjekte.	1. Juhtotstarbed on määratud keskmisest tihedamini asustatud piirkondades, nt Värskas alevikus ja suuremates külakeskustes. Maalises piirkonnas üldjuhul elamumaa maakasutuse juhtotstarbeid määratud ei ole, va tihedamates ja suuremates külakeskustes. Muud juhtotstarbed (tootmine, äri, ühiskondlikud hooned, mäetööstus, riigikaitse jm) on väljapool suuremaid keskusi määratud. Tuletõrje ja pumpla (93401:007:0258, 93401:007:0187) kinnistud näitame üldplaneeringu kaardil riigikaitse maa-alaks.

			2. Lisaks teeme ettepaneku muuta Kallaku (93401:007:0450) ja Kõlga kinnistu (46801:002:0226) juhtfunktsioon muuta äri maa-ala ja tootmise maa-alaks ja Platsi (93401:007:0449) elamumaaks.	2. Kallaku 93401:007:0450 maaüksus asub hajaasustusega alal, kuhu äri juhtotstarvet üldplaneeringuga ei ole hetke otstarbekas määrata. Seda saab vajadusel hiljem arenguplaanide selgudes täpsema kavandamise käigus paika panna. Kõlga 46801:002:0226 juhtfunktsiooni muudame ärimaaks. Platsi 93401:007:0449 maaüksus asub samuti hajaasustusega alal. Piirkonnas on detailplaneeringuid tehtud ja seal ei ole mitte ühtegi elamut jäänud. Leiame, et elamumaad sinna reserveerida ei ole sobiv, kuna piirkond on kujunenud piiriületust teenindavaks äri- ja tootmiskaasuse. Tootmise maa-ala võime laiendada haarates sinna ka Platsi maaüksuse.
	TÜ Energiaühistu	06.07.2021	Palume teil meid kaasata üldplaneeringu koostamise protsessi kui huvitatud osapool.	Võtame arvesse ning kaasame Teid ÜP protsessi.
			1. Tuuleparkide rajamine Tuuleparkide rajamisega kaasnev keskkonnamõju pole kaugeltki nii suur kui fossiilsetel või tuumakütusel põhinevate elektrijaamade oma, kuid sellegipoolest kaasneb tuulikutega erinevaid mõjusid, peamiselt maastiku muutus. Kogukonna aktsepteering sellistele infrastruktuuri objektidele on suurem kui neil on võimalik kaasa rääkida, kuhu tuulepargid tulevad, ning kogukonnana neist ka reaalselt kasu saada. Kogukondliku energiatootmise toetamiseks on oluline, et üldplaneeringutesse jääks sisse piisav paindlikkus täpsemate uuringutega määrata elektrituulikute asukohad tulevikus. Seetõttu soovime, et üldplaneeringu tasemel ei pandaks pikaks ajaks esialgse analüüsi põhjal paika liiga täpselt alasid, kuhu ei tohiks elektrituuliku rajada. Tuulikute – ja salvestustehnoloogiate areng ning kohaliku kasu arvestamise meetodite ja kogukonnaenergeetika vormide areng võimaldab tulevikus tuuleenergia tootmiseks kasutada ka selleks praegu mittesobivaid alasid.	1. Kaitseministeeriumi seisukohast tulenevalt ei saa Setomaa valda ühtki tuulikut kavandada.

			Nagu eelpool mainitud kaasneb tuuleparkide tulekuga meid ümbritseva ruumi muutus. Tuuleparkide visuaalset aspekti ei saa aga kirjeldada ega väärtustada maastikuväliselt. Seepärast soovitame üldplaneeringu faasis kaardistada ja kirjeldada maastikud teie val- las, et siis tuulepargi arendusfaasis saaks visuaalset mõju korrektselt hinnata.	
			2. Päikeseparkide rajamine Möödunud aastal suurenes märkimisväärselt päikeseparkide rajamine nii oma tarbeks kui ka ees- märgiga toota päikeseelektrit üldisesse võrku. See on väga tervitatav ning suurendab muuhulgas ka regionaalset arengut, pakkudes kohapeal töökohti ja täiendavat sissetulekut ettevõtetele ja majapi- damistele. Soodustamaks kogukondlike päikeseparkide teket peame oluliseks, et seadused ja pla- neeringud nende rajamist liigselt kitsendama ei hakkaks. Näiteks võiks päikeseparkide rajamine olla lubatud ka väljapool üldplaneeringus määratud tootmise maa-ala projekteerimistingimuste alusel kui on täidetud teatud tingimused. Kuigi igas vallas tuleb kohandada vastavalt asukohale ja kogukonnale sobivad tingimused, siis hea näitena toome välja vastava peatüki sõnastuse Vinni valla üldplanee- ringust: ... Loodame, et eelpooltoodud ettepanekud täiendavad üldplaneeringuid viisil, mis lubab sujuvalt ja kogukondasid kaasavalt kasutusele võtta kiirelt arenevaid taastuvenergia tehnoloogiaid ja kogukon- naenergeetika vorme.	2.Oleme Setomaa valla päikesepar- kide rajamise tingimused sõnastanud paindlikult.
	KOHALI- KUD MAAO- MANIKUD JA HU- VIGRU- PID			
	Metsater- venduse Osaühing	LS 01.04.2019 nr 4-38/L	1.Metsatervenduse Osaühingul on soov olla kaasatud Setomaa valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise protsessi. Metsatervenduse Osaühing (registrikood: 10224657) omab Setomaa vallas järgmiseid kinnistuid katast- ritunnustega: 46503:005:0538; 46503:005:0539; 73201:001:0251. Käesolevaga anname ka teada, et soovime olla kaasatud Setomaa valla üldplanee- ringu koostamisse vastavalt planeerimiseseaduse paragrahvile 76. Ühtlasi anname teada, et soovime oma kinnistustel jätkata tavapärase metsamajandamisega metsa- seaduse alusel.	1.Arvestame, planeeringulahenduse ja selle sobivusega Teie plaanidega palume täiendavalt tutvuda.

OÜ Metsagrupp	LS 03.05.2019 7-5/1120	1.OÜ Metsagrupp soov olla kaasatud Setomaa valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise protsessi. OÜ Metsagrupp omab Setomaa vallas järgmiseid kinnistuid: 46001:002:0630 Võru maakond, Setomaa vald, Jaanimäe küla, Kala 93401:007:0434 Võru maakond, Setomaa vald, Säpina küla, Sopka Käesolevaga anname ka teada, et soovime olla kaasatud Setomaa valla üldplaneeringu koostamisse vastavalt planeerimisseaduse paragrahvile 76. Ühtlasi anname teada, et soovime oma kinnistutel jätkata tavapärase metsamajandamisega ja põllumajandusega seaduse alusel.	1. Arvestame, planeeringulahenduse ja selle sobivusega Teie plaanidega palume täiendavalt tutvuda.
Abi Kinnisvara ja Raamatupidamine OÜ	18.04.2018	1.Taotleja taotleb temale kuuluval kinnistul Silla 1, Võõpsu küla, Setomaa vald, Võru maakond (katastriüksus 46501:001:0235 registriosa 2970650) kallasraja sulgemist ja sellest möödapääsu võimaldamist, vastavalt Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 39 lg (2) alusel ja selle kandmist Setomaa valla üldplaneeringule.	1.Tegu on avalikult olulise piirkonnaga ning ettepanekuga ei nõustu. Kallasrada on vajalik hoida seal asukohas läbipääsetavana.
Vaikuse tn 1 omanik	LS 4.03.2019	1.Palun arvestada UP koostamisel Värska alevikus Vaikuse tn 1 krundil elamumaa sihtotstarbe võimalust.	1. Tegu on hajaasustusega, kus on paindlikud tingimused ning sinna me eraldi elamuala otstarvet ei näita, sest selleks pole vajadust.
Valga Puu OÜ	LS 12.04.2019	1.Valga Puu OÜ (registrikood: 10600304) omab Setomaa vallas järgmiseid kinnistuid (nimekiri lisatud eraldi). Käesolevaga anname ka teada, et soovime olla kaasatud Setomaa valla üldplaneeringu koostamisse vastavalt planeerimisseaduse paragrahvile 76. Ühtlasi anname teada, et soovime oma kinnistustel jätkata tavapärase metsamajandamisega metsaseaduse alusel.	1. Arvestame, planeeringulahenduse ja selle sobivusega Teie plaanidega palume täiendavalt tutvuda.

Karo Mets OU	LS 8.05.2019	1. Omades Setomaa vallas metsamaad juhime Teie tähelepanu sellele, et metsanduslik tegevus maatulundusmaal on pikaajaline protsess, mis eeldab järjepidevust. Metsaomanikuna planeerime oma tegevusi alates uue metsapõlve rajamisest ja hooldamisest kuni küpse metsa lageraieni. Kui plaanite üldplaneeringuga senist metsamajandamise praktikat muuta palume Teil meeles pidada, et metsaomanikuna oleme planeerimisseaduse § 76 lõike 2 kohaselt isik, kelle õigusi planeering võib puudutada ning §76 lõike 4 kohaselt ka teavitada planeeritavatest muudatustest. Teavitamine sellisel juhul peab olema individuaalne. Planeerimisseaduse kohaselt tuleb üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi erinevatest etappidest metsaomanikke, kelle õigusi planeering võib puudutada kaasata planeerimisseaduse § 81 lõike 1; § 82 lõike 4; § 85 lõike 1; § 87 lõigete (1) ja (5); § 88 lõigete (1) ja (3) sätteid jälgides.	1. Arvestame, planeeringulahenduse ja selle sobivusega Teie plaanidega palume täiendavalt tutvuda.
		2. Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkti 21 kohaselt on üldplaneeringu üheks ülesandeks asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele piirangute seadmine. Metsaseaduse 231 sätestab: planeeringuga asula või elamu kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud metsa majandamisel võib kohaliku omavalitsuse üksus kokkuleppel maaomanikuga planeeringuga seada piiranguid uuendusraie tegemisel raieliigile ning lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele. Eeltoodust tuleneb, et Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkti 21 alusel ei saa planeeringuga lageraiet keelata, saab seada piiranguid langi suuruse ja raievanuse osas. Lisaks eeldab senisele metsanduslikule tegevusele piirangute seadmine Metsaseaduse § 231 alusel metsaomanikega kokkuleppe saavutamist.	2. Planeeringulahenduse ja selle sobivusega Teie plaanidega palume täiendavalt tutvuda. Juhime tähelepanu, et PlanS § 74 lõige 3 ja § 75 lõige 1 punktide 10, 13, 14, 16, 18, 20, 21 alusel saab ÜP raames seada kitsendusi.
		3. Metsandusliku tegevuse majanduslik tulu tekib metsaomanikele peamiselt uuendusraiate käigus. On metsatüüpe, kus metsa uuendamise võttena saab rakendada ainult lageraiet. Lageraiete keelamine tähendab metsaomanikule saamata jäänud tulu ning metsaomanikuna on meil õigustatud ootus, et see kompenseeritakse. Kuna meie, kui metsaomaniku jaoks ei ole oluline millise regulatsiooni alusel piirang kehtestatakse, tuleb planeeringute käigus tehtud piirangute tulemusel saamata jäänud tulu koheselt ning õiglaselt kompenseerida.	3. Võtame teadmiseks. ÜP kitsenduste seadmisel kaalub KOV erinevaid huve, proportsionaalsust jm aspekte.
		4. Oleme valmis Teiega planeeringute koostamisel koostööd tegema ning vastama Teie päringutele ning	4.Võtame teadmiseks.

			küsimustele, mis puudutavad metsade majandamist.	
	MTÜ Pii-riäärne Energiaarendus (PEA)	ESKIIS		Ei ole 30 p jooksul vastanud, kaasatakse uuesti järgmises faasis.
	M.Järve-mägi 1	ESKIIS 12.10.2020 kiri	1.Edastan ehitusjoone ettepaneku lisatud joonisel. Kuna väljakujunenud hoonestus kinnistutel Pikk tn 1 a ja 1 b on juba pikaajaliselt, siis teen ettepaneku, ühendada hoonete välispiiridest ehitusjoonena (punasega), mitte sa-kitades nagu eskiisil praegu. Pikk tn 1b jääks planeeringu eskiisi järgi EKV-sse muidu ka olemasolevad maakeldrid.	1.Täpsustatud joonisel osaliselt. Pikk tn 1b kinnistul paiknev veele lähim hoone asub veekogule väga lähedal ning seetõttu ei ole mõistlik sellest hoonest ühtlast ehitusjoont määrata, vaid pigem nn sakitades. Olemasolevad hooned saavad oma asukohas säilida, ehitusjoon määratakse pigem uute ehitiste kavandamiseks.
	M.Järve-mägi 2	ESKIIS 10.11.2020 kiri	Üldplaneeringu seletuskirja Punkt 4.18. Mets Tingimused Värskas aleviku puhkemetsadele. Metsaseadus puhkemetsa mõistet ei sisusta, seega vajaks see sisustamist põhjaliku-malt üldplaneeringus ja ka KSH-s. Planeeringukaartidelt ei selgu, millised on Värskas aleviku puhkemetsad ning mis kaa-lutlustel puhkemetsi valitakse. Puhkemetsade määramine peab tuginema kaalutlustel ning see peab olema põhjendatud. Metsa majandamine iseenesest ei takista metsa säilimist. Metsaseaduse § 42 lg 3 kohaselt ei tohi raiuda planeeringuga linna kui asustusüksuse rohealaks määratud alal kasvavat metsa kohaliku omavalitsuse nõusolekuta. Raie kooskõlastatakse kohaliku omavalitsusega enne metsateatise esitamist. Antud juhul kohaliku omavalitsuse arvamuse küsimise kohustust alevikes ja muudes asulates seadusega ei sätestata.	1.Ala on kantud kaardile ning põhjendused on toodud seletuskirjas: <i>Värskas aleviku ning sanatooriumi ümbruses Väike-Rõsna külas paiknevad piirkonna elanike jaoks olulised marja- ja seenemetsad. Samuti on need olulised avalikult kasutatavad puhkeväärtusega metsad, mille kasutusotstarbe säilimine on vajalik lühemas ja pikemas perspektiivis.</i> Puhkemetsa mõiste on ÜP raames defineeritud järgnevalt: <i>Puhkemets on metsamaa kõlvikuna maakatast-risse kantud maa-ala, mis on metsa-seaduse eesmärgi silmas pidades üldplaneeringuga määratud avalikult kasutatav elanike sotsiaalsete ja kul-tuuriliste vajaduste rahuldamiseks</i>

				<i>puhkeala eriliigiks. Metsa korraldamisel tuleb lähtuda üldplaneeringuga seatud eesmärgist.</i>
N. ja T.Laanel	ESKIIS e-kiri 11.2020	1. Setomaa valla üldplaneeringus joonisel 6.5.: „Rõsna küla ehituskeeluvööndi vähendamise ja ehitusjoone ettepanek“ esitatud ehituskeelu vööndi piiride joon vajab muutmist lähtuvalt olemasolevate ehitiste paiknemisest ja arenduse võimalikest suundumustest. Kavandatud ehituskeelu vööndi joon ei ole arvestanud ajaloolist õue- ja ehitusaluse maa ning veel praegugi alles olevate ehitiste olemasoluga. Selle kava kohaselt on jäetud välja saun ja kõrvalhoonete otstes paiknevad puukuurid ja panipaigaks ehitatud kuurid (UP joonis 6.5). Kavandatava ehituskeelu vööndi kehtestamise kohaselt ei ole tulevikus lagunevaid hooned taastada ja kinnistu funktsionaalset otstarvet ja kasutuse efektiivsust parandada. Üldplaneeringus esitatud ehituskeelu vöönd ei võimalda Mäe kinnistul teostada isegi olemasolevate hoonete uuendamist ja ajalooliselt toimunud ehitiste säilitamist ja vajadusel taastamist. Sellest tulenevalt on kinnistu omanikul ettepanek piiritleda ehituskeelu vöönd selliselt, mis võimaldab selle kinnistu ajalooliselt toimunud ehitiste olemasolu, vajadusel taastamise ja hoonetuse uuendamist. (esitatud joonis 2 - Ettepanek ja soovituslik ehituskeelu vööndi joone muudatus Mäe kinnistu osas.). Üldplaneering ei peaks piirama ajalooliselt väljakujunenud elulaadi ja seda toetavate rajatiste ning ehitiste püstitamist, mis tagab siinse kultuuri ja elustiili jätkusuutlikkuse ning selle võimalikku taastumist. Üldplaneering peab võimaldada ja kaasa aitama suunitletult siinse rannaelu taastumist ja seda kooskõlas loodushoiu põhimõtetega.	1.Oleme ehituskeeluvööndi vähendamise teemat oluliselt täpsustanud täiendava koostöö põhjal Keskkonnaametiga. Rõsna külas ei ole vaja eraldi ehituskeeluvööndit vähendada, kuna seal saab rakendada LKS EKV erisust hajaasustuses: <i>Ehituskeeld ei laiene hajaasustuses olemasoleva elamu õuemaale ehitatavale uuele ehitisele, mis ei jää veekaitsevööndisse.</i>	
M. Laanel	ESKIIS 9.11.2020 kiri	1. Joonis 4. Väärtused ja piirangud. Siin omistatakse minule kuuluvatele kinnistutele, millede sihtotstarve on maatulundusmaa (Saare, katastritunnusega 93401:001:0008 ja Saaretare, katastritunnusega 93401:001:0571), väärtusliku põllumaa sihtotstarve. Minu soov on, et nende kinnistute otstarve on elumumaa nagu on joonisel 1 Pealegi ei ole sellele maale üldplaneeringus isegi aianduse funktsiooni antud. Siin jääks ka joonis 1 ja joonis 4 omavahel vastuollu. Siin on ka metsa alla kasvanud maale omistatud väärtuslik põllumaa sihtotstarve, aga need pole minu kinnistuga seotud.	1.Täpsustame joonisel väärtusliku põllumaa ulatust ning arvame selle teie kinnistult välja. Juhime tähelepanu, et väärtusliku põllumajandusmaa kiht on informatiivne, see tuleneb Maaeluministeeirumi poolt ning ÜP raames saab seda vajadusel täpsustada aga ka edaspidi kui selleks vajadust on. Erinevaid kasutusi ja otstarbeid saab vajadusel neil aladel rakendada, sest	

				tingimused väärtuslikul põllumajandusmaal on paindlikud. Me ei soovita hetkel neile kinnistutele juhtotstarvet määrata, kuna tegu on hajaasustusega ning mõistlik on jätta paindlikud tingimused, mida juhtotstarbe mitte määramine võimaldab. Katastri järgi on tegu maatulundusmaaga ning mõistlik on jätta need alad praegu määramata. Joonis 1 ja 4 ei ole vastuolus, kuna nad kujutavad eritähendusega infot, mis võib omavahel kattuda.
			2. Joonis 3 Tehniline taristu palun lisada Saaretare koos Lobotka tootmisalaga, reoveekogumise alaks, kuna see tootmisala on ka Keskkonnaameti poolt vastava hinnangu saanud. Minule saadeti sellekohane teade.	2. Tegu ei ole kehtiva reoveekogumisalaga ning persp. ala kaalutakse ÜVK arengukava käigus. ÜP raames seda ala reoveekogumisalaks ei määrata, kuna tegu on hajaasustusega.
			3. Üldplaneering omistab Saaretare kinnistu teele, mis kulgeb Metsa teelt Lobotka-metskonna teeni, matka ja terviseraja otstarbe. Kuna minu kui omanikuga pole seda kooskõlastatud ja mul puuduvad teadmised mida see minu kinnistule kaasa toob, siis palun see tee matka ja terviseraja nimistust välja jätta.	3. Oleme täpsustanud matkaraja kulgemist selliselt, et see ei läbi teie kinnistuid.
			4. Saaretare kinnistult (93401:001:0571) on välja jäänud vee äravoolu kraavid ja tiigid.	4. Nende objektide kajastamine ei ole ÜP täpsusaste.
	S. Laa- netu	PÕHILAHEN- DUS 23.05.2021	1. Juhin Teie tähelepanu Lobotka külas kinnistute 93401:001:0008 ja 93401:001:057 ebaõigele kajastamisele. Samuti Metsa tee ja kinnistute 93401:001:0052 ning 93401:001:0051 kajastamisele. Samuti metsaga alad peale Lobotka tööstusparki metskonna poole praegune metsamaa, kus on äsja istutatud mets. Kas Setomaa vallavalitsus soovib tõesti antud piirkonnas kaotada puittaimestiku. Oleme katekooriliselt selle vastu. Palume vastavalt Maaameti kaartidele kajastada antud piirkonnas puittaimestiku alad, või viia seletusse sisse muudatused, et vallakodanikud saaksid üheselt aru mis selles piirkonnas lähima mitmekümne aasta jooksul Setomaa vallavalitsus praegu planeerib.	1. Tootmismaad kuuluvad Lobotka tootmisala hulka, sinna on antud perspektiivne maakasutuse võimalus. Maalises asustuses (93401:001:0008 ja 93401:001:0571) ei ole maakasutusi määratud ning selle kohta on ÜPs selgitus: Juhtotstarbed on määratud keskmisest tihedamini asustatud piirkondades, nt Värska alevikus ja suuremates külakeskustes. Maalises piirkonnas üldjuhul elumumaa maakasutuse juhtotstarbeid määratud ei ole, va tihedamates ja suuremates külakeskustes. Muud juhtotstarbed (tootmine, äri, ühiskondlikud hooned,

				mäetööstus, riigikaitse jm) on välja-pole suuremaid keskusi määratud asukohtades, kus see on otstarbekas. Maa-alale, kuhu üldplaneeringuga ei ole juhtotstarvet määratud, on perspektiivis võimalik kavandada erinevaid uusi otstarbeid vastavalt omavalitsuse kaalutusotsusele ning soovitud otstarbega ette nähtud tingimustele (ptk 3.6.1. – 3.6.9.) ning asukohtast tulenevatele kohaspetsiifilistele tingimustele.
		ESKIIS 10.11.2020 kiri	1.Pikk tn 21a kinnistu, katastritunnusega 934001:003:0062, palun asendada tootmismaa funktsioon elamumaa funktsiooniga. Kinnistul asuvat ehitist ei ole edaspidi kavas kasutada tootmishoonena, kuna ta ei sobitu enam ümbritsevate kinnistute funktsioonidega. Palun planeerida Värska alevikus kui teistes valla külakeskustes tuletõrje veevõtukohad, et nende puudumine ei saaks takistuseks Setomaa valla ehitustegevuse arengule.	1.Elamumaa täpsustus on sisse viidud. Tuletõrje veevõtukohti oleme ÜPs käsitletud koostöös Päästeametiga. Vajalikud objektid on kantud kaardile.
I.Laanetu	ESKIIS 10. november 2020 a.	Ajalooliselt on Silla 2 kinnistul praeguses mõistes ehituskeeluvööndis olnud kolm ehitist. Lõunaservas veekaitsevööndis saunahoone, mida on kasutatud muu funktsiooniga, kinnistu keskel samuti veekaitsevööndis puidust (laastust) hoone, mida on samuti kasutatud mitmel otstarbel, nii rannamajana kui abihoonena ja kinnistu põhjaservas Mustsepa talu saunahoone. Lõunapoolsest saunahoonest on alles vundamet, mis osaliselt renoveeritud ning tsemendist välistrepp, mis on vundamendiga ühenduses. Arhiivist saadud kaardimaterjalil on näha hoone suurus ja asukoht. Kinnistu keskel asunud hoonest ei ole looduses midagi alles. On olemas pildimaterjal, millel on näha hoone välimus ja asukoht. Kõrgus-, pikkus-, laius on pildimaterjalilt võimalik välja arvutada. Kolmandast hoonest on säilinud vundamendi kivid ja pildilt on näha milline ta välja nägi ja hoone asukoht. Meie soov on vähendada Silla 2 kinnistul ehituskeeluvööndit nii, et allesjäänud ja osaliselt renoveeritud vundamet koos trepiga jääks ehituskeeluvööndist välja. Samuti soovime ehituskeeluvööndit abihooone ehk lehtla juures nihutada lehtlast otse Allika tn 15 hoonetele. See annab meile võimaluse lehtla üle kolida ehitatava majaga ühele tasapinnale. Vundamenti seadustamisega saaksime sellele rajada talveaia-kasvuhoone (pottides taimed). Meie soov on korrastada kallasrada koos	1.Arvestame Teie ettepanekuga ehitusjoone määramisel Värska alevikus. Lõpliku seisukoha sellega arvestamise kohta annab Keskkonnaamet.	

			kaldakindlustusega. Oleme sellest ka Setomaa valla vallavanemat informeerinud ja loodame selles osas abi nii vallalt kui riigilt toetustena. Oleme oma soovides arvestanud selles üldplaneeringus Värska aleviku ehituskeeluvööndi vähendamist Kalda, Allika täval, Silla 6 kinnistul toimuvat ja Tonjas Purjespordi kinnistul katastritunnusega 93401:001:0557, toimuvat. Kahel viimasel kinnistul on ehituskeeluvööndis hooned, mis kõiki asjaolusid arvestades peaksid olema ebaseaduslikud, ja millede ehituskeeluvööndi vähendamine väljapandud üldplaneeringu materjali alusel jääb ebaselgeks.	
T.Zernant	ESKIIS 10.11.2020.a. kiri	1.Teeme ettepaneku Popovitsa miljööala tingimuste osas. Palume korrigeerida Popovitsa küla uushoonestuse ala piirjoont arvestades kinnistute piire, hävinenud hoonete taasrajamise soovi ning uushoonestuseks parima asukoha kaalumise võimaldamist. Popovitsa on sumbküla struktuuriga, kus hooned paiknevad tiheda korrapäratu kobarana. Ettepanek ei koorma ega muuda olemasolevat olukorda ja kasutusotstarvet ega hakka varjama vaateid, vaatekoridore ja ilusa vaatega teelõike. Uushoonestuse ala ei jää rohevõrgustiku alale. Ettepaneku arvestamiseks ei tule taotleda Pihkva järve ranna ehituskeeluvööndi vähendamist.	1.Arvestatud ja kaardile täpsustus tehtud.	
F.Raudkett, M.Kraav, E.Oinak, A.Vares, V.Rõsi- kov	ESKIIS 10. november 2020	Peipsi järv sh Pihkva järv on osa siinsest traditsioonilisest eluviisist ning selleks, et luua järve äärsetes piirkondades atraktiivsem elu-, ettevõtlus- ja puhkekeskkond ning võimaldada õue- ja avalike alade paremat kasutust (vajalike ehitiste, abihoone, väliköök jm) rajamist, teeme ettepaneku vähendada ehituskeeluvööndi laiust alljärgnevalt: 1) kompakte hoonestusega aladel (Beresje küla, Lüübnitsa küla, Rõsna küla, Tonja küla, Võpolsova, Lobotka küla, Värska alevik, Väike Rõsna küla) 20 m veekogu veepiirist 2) Võõpsu küla kompaktse hoonestusega alal 10 m veekogu veepiirist 3) kogu Pihkva järve kaldajoone ulatuses 30 m veepiirist Ehituskeeluvööndi laiuse selline väendamine tagab kõigile järveäärsete kruntide omanikele võrdsed võimalused, mis on suunatud Peipsi järvega seotud traditsioonilise eluviisi säilimisele ja viljelemisele.	1.EKV vähendamise taotlusi on ÜPs täpsustatud, osaliselt ettepanek arvestatud – Beresje, Lüübnitsa külas ja Värska alevikus oleme täpsemad EKV vähendamise ettepaneku teinud. Muja on tegu hajaasustusega, kus saab rakedada õueala erisust ning eraldi EKV vähendamist ÜP raames vaja ei ole. Üksikud vajalikud asukohad tuleb lahendada detailplaneeringu raames. Lõpliku seisukoha EKV vähendamiste osas annab KKA. Võõpsu külas on hajaasustus ning seal saab rakendada õueala erisust, seega eraldi ühtset vähendamist vajalikuks ei pea. Kogu Pihkva järve vähendamisega KKA ei nõustunud, sest sellisel määral vähendamine ei lähe LKS põhimõtetega kooskõlla.	

V.Dõrlov	ESKIIS 10. november 2020	Setomaa valla üldplaneeringu punktis 4.17 on tehtud ettepanek vähendada Lüübnitsa külas ehituskeeluvööndi laiust alljärgnevalt: 1) üldjuhul 50 m veepiirist kompaktse hoonestusega alal ning osaliselt oleva ehitusjoone alusel vastavalt joonisele 6.3 ja 6.4. Lisatud joonistel kulgeb näiteks Vana tn 38 kinnistu osas ehituskeeluvööndi piir mööda tee järvepoolset äärt. Mõõtes veepiirist tuleb üldplaneeringu joonise järgi Vana tn 38 kinnistul ehituskeelu laiuseks ca 60 meetrit. Ehituskeeluvöönd joonise järgi hoopis suureneks. Sellisest joonisest, kuhu ei ole märgitud veepiirist 50 m laiust ehituskeeluvööndi ulatust ei ole võimalik täpselt aru saada, kas tegelikult ehituskeeluvöönd suureneb või väheneb ning sellisel kujul on see vastuolus seletuskirjaga. Looduskaitseaduse (LKS) § 38 lg 1 p 3 alusel on ehituskeelu laiuseks linnas ja alevis ning aleviku ja küla selgelt piiritletalval kompaktse asustusega alal (edaspidi tiheasustusala) 50 meetrit. Kehtiva Mikitamäe valla üldplaneeringu järgselt on Lüübnitsa küla määratud kompaktse hoonestusega alaks. LKS § 38 lg 4 p 1¹ kohaselt ei laiene ehituskeeld tiheasustusala ehituskeeluvööndis varem väljakujunenud ehitusjoonest maismaa suunas olemasolevate ehitiste vahele uue ehitise püstitamisele. Seega seaduse kohaselt on juba Lüübnitsa külas kehtiva ehituskeeluvööndi ulatuseks 50 m ning tegelikult ehituskeeluvööndi laiuse vähendamist ei toimu. Kuigi seletuskirjas märgitakse õigesti, et Setomaa vallas on mitmed asustatud piirkonnad koondunud veekogude äärde, mistõttu paiknevad paljud ehitised veekogude ehituskeeluvööndis, siis teeb üldplaneering ettepaneku veekogude kallaste ehituskeeluvööndi vähendamiseks, et ühtlustada ehituskeelujoont ning võimaldada ja elavdada nendes piirkondades atraktiivse elu-, ettevõtlus- ja puhkekeskkonna loomist. Ehituskeeluvööndi vähendamine olemasoleva hoonestusega aladel võimaldab õue- ja avalike alade funktsionaalsemat kasutust, vajalike ehitiste (abihoone, väliköök, terrass35) rajamist kinnistule ning ehitusjoone ühtlustamist, mis loob asustuse ruumilist korrapära. Setomaa valla üldplaneeringu joonistel 6.3 ja 6.4 jäävad osad katastriüksused ja hoonestused täielikult ehituskeeluvööndisse. Ehituskeeluvööndi selline kulgemine ei ühtlusta külas ehituskeelujoont, tekitab ebavõrdsust ning ei võimalda õue alade paremat kasutamist (näiteks välikööke, terrassid ja abihooned tuleb ikka rajada ehituskeeluvööndisse). Olen esitanud Setomaa Vallavalitsusele avalduse detailplaneeringu algatamiseks ja Vana tn 38 kinnistule ulatava ehituskeeluvööndi laiuse vähendamiseks. Joonise järgi jääks Vana tn 38 kinnistu täies ulatuses jätkuvalt ehituskeeluvööndisse. Teen ettepaneku 1) määrata Lüübnitsa küla kompaktse hoonestusega alal, sh ka Vana tn 38 kinnistul,	Oleme ÜP raames EKV vähendamise teemat oluliselt täpsustanud. Taotleme Lüübnitsa külas EKV vähendamist 30 m joonele, kuna see võimaldaks veekoguga seotud tegevusi paremini ellu viia ning oleks piirkonna elluviisiga kooskõlas.
----------	--------------------------------	--	--

			ehituskeeluvööndi laiuseks 20 meetrit veepiirist. Lähtuda ehituskeeluvööndi piiri määramisel mitte ehitusjoonest vaid järve veepiirist. See tagab kõigile elanikele võrdsed võimalused õuealade kasutamisel.	
	U.Sarja	PÕHILAHEN- DUS 18.05.2021	16.05.2021 toimus Lüübnitsas eelpool toodud piirkonna külade koosolek, kus arutati Setomaa valla üldplaneeringu seisukohtade üle. Koosolekul osales 32 piirkonna elanikku ja arutati ettepanekuid ja vastuväited Setomaa valla üldplaneeringu koostöötabelis esitatud seisukohtadele: 1. Palume lisada Lüübnitsa külla vähemalt ühisveevärgi taristu. Juhime tähelepanu, et Setomaa valla arengukavas ja investeeringute kavas on see teema käsitletud juba. • Setomaa valla arengukava 2020-2029 Peatükk 5.3.4 Tegevused Punkt 6. Rajada keskkonnasõbralik ühise veevärgi ja kanalisatsiooni taristu Beresje, Lüübnitsa, Audjassaare ja Võõpsu külla. • Setomaa valla investeeringutekava 2020-2024 Punkt 5.10 Puurkaevu rajamine Lüübnitsa külakeskuse juurde vastavalt võimalustele • Ühisveevärk aitaks kaasa külakeskuse edasisele arengule. Kindlasti aitab piirkonna arengule ja majade müügile kaasa ühisveevärgiga liitumise võimalus.	1.Lisatud.
			2. Palume lisada Setomaa valla üldplaneeringusse Võõpsu-Beresje-Lüübnitsa-Audjassaare kergliiklustee. Kuna antud teed on märgitud turismiteeks, siis kergliiklustee loomine on hädavajalik. Tee on väga kurviline ja „pime”. Looduskaitse alast lähtuvalt on kurvide alal puude raiumine/piiramine keelatud. Iga aastaga läheb tee järjest ohtlikumaks. • Võõpsusse on tulnud uusi noori elanikke ja aktiveerunud on kepikõnni tegijate ja rattaga sõitjate hulk. Vesteldes tee kasutajatega on lihtsalt kergliiklustee Räpinasse (sirge tee/suund) üksluine ja inimesed ära tüüdanud. • Külaselts on alustanud läbirääkimisi ja plaanimas rattaringluse projekti Setomaa vallas. Plaan on teha mehitamata rattarent või rattaringlus. Selle projekti teostumisel oleks kergliiklustee hädavajalik. • Vald on üldplaneeringusse kavandanud Lüübnitsa hoiualale fantastilise/väga huvitava ja vaheldusrikka matkaradade võrgustiku. Koos kergliiklusteedega tekiks üks tervik.	2.Lisatud.
			3. Tehnilise taristu kaardil on Audjassaare külas lautrikoht alles. Kas on saavutatud maaomanikega kokkulepe või rajatakse riigimaale samasse piirkonda uus lautrikoht?	3.Kokkulepet pole ja lautrikoht kaardilt eemaldatud.

		ESKIIS 08.11.2020 Audjassaare, Beresje ja Lüübnitsa küla koosolek ja arutelu väljapa- neku ajal	Osalesid Lüübnitsa ja Audjassaare küla elanikud. Koosolekul tekkinud arutelude käigus otsustati teha alljärgnevad muudatuste ettepa- nekud. 1. Kaart Miljööväärtuslik ala: LÜÜBNITSA KÜLA a) Miks ei võiks uushoonestus ala Lüübnitsa külas olla teeäärsetel kinnistutel kogu kin- nistute laiuses või ulatuses? Mõtleme just teest põhja pool asetsevad kinnistuid. Het- kel ainult kinnistustest pool märgitud. b) Kinnistul 46501:001:0102 asub maaalune kalmistu ja on ilusa vaatega koht Magilõ. Kaardilt puudub leppemärk! Palume lisada leppemärk. Kaardirakenduses on see ole- mas. c) Laadaplatsi kinnistul 46501:001:0039 asuv ilus vaade leppemärk ei ole täpselt märgitud, asub soos. Palume märkida vaatetorni juurde.	1.a. Tänaväärne hoonestus on miljööala puhul oluline ning selleks et uushoonestus oleval miljööga sobituks on oluline, et see paikneks olemasolevale asustusele sarnaselt. 2b. Täpsustatud. c. Täpsustatud.
			2. Kaart Tehniline taristu joonis 3 a) Lüübnitsa küla tuletõrje veevõtukoht on kaardil märgitud valel kinnistul. Peab asuma kinnistul 46501:001:0175. Paluks muuta. b) Miks Lüübnitsa külas asuv Vana tänava matka- ja terviserada lõppeb äkki keset tä- navat? Selle võiks joonistada kokku Uus tänava rajaga, et tekiks ring. c) Teeme ettepaneku, lisada Lüübnitsa küla ka reoveekogumisala või perspektiivse reoveekogumisala piirkonnaks. Planeerida sinna esmajärjekorras ühisveevärgi ja siis kanalisatsioon. Kui kasutada kaardirakendust siis näitab, et on perspektiivne ala aga miks kaardil pole? c.1. Kehtivas Mikitamäe valla üldplaneeringus on tehnovõrkude arengu skeemil märgi- tud Lüübnitsa küla perspektiivseks reoveekogumisalaks. Samuti Mikitamäe valla üldplaneeringu seletuskirjas 5.1.3 on märgitud: Üldplaneeringuga on määratud pers- pektiivsed ühisveevärgi- ja kanalisatsioonipiirkonnad: → Lüübnitsa küla kompaktse hoonestusega alal; c.2. Setomaa valla arengukavas on 6.1.4 4. Leida Lüübnitsa Külakeskusele täiendavaid funktsioone. Kahjuks just tsentraalvee puudus on suurimaks takistuseks külakeskuse teise korruse projekti arendamiseks. c.3. Küla asub kõrgendikul ja on väikeste kinnistutega. Sellest tulenevalt on surve- lise ala tõttu ohus just Vana tänavas asuvad kaevud. Regulaarselt tehes veeanalüüse on	2.a. Täpsustatud. 2b. Täpsustatud 2c. Oleme leidnud, et ei kajasta ÜPs persp. reoveekogumisalasid, vaid need alad on mõistlikum paika panna ÜVK arengukavaga, mis määrab need piirkonnad täpsema valdkondliku info alusel. C1-c3. Täname tähelepanu juhtimast neile probleemidele, seni on majanduslikud kalkulatsioonid näidanud, et reoveekogumisala väljaehitamine sinna alale ei ole majanduslikult otstarbekas.

		mõnedes kaevudes vesi tarvitamis kõlbmatu. Kui hajaasustuse programmiga hakatakse taotlema toetust imbväljakute rajamiseks , siis sellega satuvad olemas olevad kaevud veel suuremasse ohtu. Imbväljakute tihedus läheb väga suureks. d)Kaardil märgitud matka-ja terviserada mis kulgeb Lüübnitsa umbjärve ääres. Tee-poolse lõigu võiks planeerida ümber järve mööda riigimaa koridori. Hetkel 2 rada asuvad väga kõrvuti ja siis saaks kinnistu 46501:001:0138 kõrvale riigimaale planeerida parkla.	2d.Täpsustatud.
		3. Kaart Väärtused ja piirangud a)Tume lilla leppemärk on kaardil kasutusel- legendis seda ei ole. See peaks eeldatavalt olema viirutatud lilla ehk uushoonestusega ala. b)Seletuskirjas 4. lõik 3 objektide nimekiri on toodud ÜP lisa 2. Üldplaneering kajastab väärtuste ja piirangute hetkeseisu, ajakohane info asub riiklikes andmebaasides (EELIS, Maa-ameti geoportaal) vm kehtivates allikates. Kas neid nimekirjas olevaid objekte kaardile ei kanta? Teeme ettepaneku need lisada.	3a.Täpsustatud. 3b. ÜP pdf kaartidel me vastavat info ei kuva, sest tegu ei ole infokihtidega, mida me ÜP raames kehtestame. Need infokihtid hakkavad ajas muutuma ning me ei soovi neid ÜP lahenduses kajastada. Vastavat infot saab ÜP koostamise käigus vaadata rakenduses, kus saab vajalikke kihte sisse ja välja lülitada ning kõiki teemasid üheaegselt kaardil kuvada. ÜP kehtestamise järgselt saab seda infot avalikest andmebaasidest vaadata.
		Kaart Maakasutus joonis 1 a) Lüübnitsa külas on elamumaa-ala ehk kollane väga suurel värvitud. Just lääne poolne külg. Samuti peale tsässonat on elamumaa märgitud. Osa sellest alast on väärtuste ja piirangute kaardil väärtuslik põllumaa. Paluks täpsustada elamumaa-ala. b) Audjassaare külas puudub täiesti kollane elamute ala. Palume lisada. c) Kallaste 46501:001:0175 maaüksus võiks muuta samuti perspektiivseks ehitus-aks (sadamahoone).	4a.Elamu maa-ala ulatust täpsustatud, määrame selle miljööalade teemaplaneeringu järgi. Kus uushoonestus ja tihedam piirkond, seal märgime elamute maa-ala, mujal hajaasustus. Täpsustasime ka külakeskuse piirkonda selle alusel. 4b.Kuna tegu on suhteliselt väikese elamute grupiga, siis ei ole me näinud vajadust sinna elamuala määrata. Tegu on pigem hajaasustusega, kuhu pole otset vajadust otstarvet määrata. Ala toimib piandlike tingimuste alusel. 4c. Sadam tuleb sinna kavandada täpsema info alusel, vt KKA kiri.

			d) Palume lisada ja planeerida Võõpsu-Beresje-Lüübnitsa-Audjassaare perspektiivne jalg- ja jalgrattatee. Antud tee on märgitud juba turismiteeks ja üldplaneeringus planeeritakse ka huvitavat ja mitmekesist matka- ja terviserada sellesse piirkonda. Saaks luua hea ja huvitava jalg- ja jalgrattatee võrgustiku alates Põlvamaa Räpina valla Köstrimäest kuni Värska sanatooriumini. Samuti saaks siis jalgratastega minna üle soo Laossina küläni ja sealt uuesti maanteele.	Tänase info alusel ei ole asjakohane seda ÜPs sadama-alaks määrata. 4d. Hetkel ei näe me vajadust jalg- ja jalgrattatee kavandamiseks sellel marsruudil, kuna kasutajate hulk ning loodav väärtus ei ole piisav võrreldes tee rajamise ja hoolduskuludega. Säilitame piirkonnas matkarajad, mida saab vajadusel alternatiivina kasutada.
			Kaart Ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud joonis 6. a) Palume pikendada ehituskeeluvööndi vähendamist 25m Kallaste kinnistul 46501:001:0175. Antud kinnistul asub ühiskondlik paadisild ja tulevikus on soov sinna rajada sadamat teenindav hoone. Vana tn.22 kinnistul 46501:001:0054 on hoone jäänud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepaneku joonest välja poole. Ettepanek on kaasata ka see hoone ja muuta joont vastavalt.	5a. Sadama rajamiseks tuleb eraldi koostada detailplaneering, kuna KKA soovib selle alusel saada täpsemat infot. Hetkel ei ole vajalikku infot, mille alusel sadamat ÜPse kavandada. 5b. Oleme teinud EKV vähendamise ettepaneku ühtlase 30 m peale, mis hõlmaks ka nimetatud hoonet. Lõpliku seisukoha annab KKA.
			6. Muud tähelepanekud a) Kaardirakenduses on Audjassaare külas riigikaitsemaal märgitud tuletõrje veevõtukoht. Erakinnistu omanik piirab ala aiaga ja seda kohta pole võimalik kasutada. Kaardil seda pole. b) Audjassaare külas on veevõtukoht, lautrikoht ja avalik juurde pääs märgitud üle Kirsipuu ja Pirnipuu kinnistute. Kas see on kooskõlastatud või mõeldud üle riigimaa? Kui üle riigimaa kas on mõeldud tee ehituse peale? c) Miks kaardirakenduse pole ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekuid?	6a. Objekt eemaldatud, sest veevõtukoht ei vasta nõuetele ning vesi on seal liialt madal. 6b. Eemaldame objekti, sest avalik juurdepääs puudub. 6c. EKV vähendamise ettepanekud lisame kaardirakendusse järgmises etapis kui KKA on ka neile oma esialgse seisukoha andnud.
	E.Aasna	PÕHILAHENDUS 21.05.2021 7-5/882	Palun Setomaa valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõuga tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks tähtaja pikendamist. Uurisin kodulehel olevat üldplaneeringu kaardirakendust ja tekkisid täiendavad küsimused Setomaa valla üldplaneeringu eskiislahenduse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõule. 1. Minu kinnistul olev maatulundusmaa on muudetud planeeringu kaardil väärtuslikuks põllumaaks.	1. VPM aladele ei seata tingimusi, mis riivaksid omaniku ettevõtlusvabadust. Aladel võib erinevaid tegevusi ette näha. VPM alade kiht on ÜPs informatiivne ja neid alasid ei panda ÜPga kindlalt paika, vaid neid saab perspektiivis muuta.

			VÄÄRTUSLIKUD PÕLLUMAJANDUSMAAD- kaitse ja kasutustingimused pole arusaadavad. ... muude tegevuste kavandamine väärtuslikule põllumajandusmaale peab olema põhjendatud ja hoolikalt läbi kaalutud. Väärtusliku põllumaa kavandamine kinnistule riivab omaniku ettevõtlusvabadust maatulundusmaa kasutuses. Ettepanek: Palun mitte planeerida maatulundusmaale piiratud kasutusotstarbega väärtuslikku põllumaad.	
			2. Dokument : "Rohevõrgustiku analüüs " tekitab küsimusi ; - palju informatsiooni aga täpselt ei saa aru mis mille kohta käib, miks on vajalik Veeseadusest tulenev veekaitsevöönd 10m.- sinivõrgustiku vööndiks nimetatuna suurendada kuni 30 meetrini ? Milliste veekogude ääres veekaitse vöönd plaanitase sinivõrgustikuna laiendada?	2.Veekaitsevöönd (10m) tuleneb seadusest, 30 m on määratud ÜPga, kuid tegu on rohevõrgustiku alaga, millega olulisi kitsendusi ei kaasne. Rohevõrgustiku alad on näha kaardil rohevõrgustiku kihi all, nt Miikse oja on RV koridor määratud.
		ESKIIS 10.11.2020	1.Palun korrigeerida rohekoridori piiri ja arvata RVst välja minu kinnistud: 46002:003:0226 ja 46002:003:0850. Põhjendus: RV planeerimise eesmärgid seavad piiranguid ja häiringuid mis ei ole kinnistuomanikule vastuvõetavad.	1.Arvestades Teie ettepanekut rohekoridori piiride korrigeerimise kohta tegime Tiklasõ külas rohekoridori muudatuse tulenevalt asjaolust, et riigipiiri väljaehitamine ei toeta rohekoridori toimimist.
			2.Jätta Meremäe valla UPst välja roheline võrgustiku koridor piki Miikse oja kaldaid 30 m laiuse alana kummalgi pool oja. Asukoht Sepa kinnistu 46002:002:0139.	2. Ettepanekut ei arvestata. Hetkel koostame Setomaa valla ÜPd ning vanu ÜPsid me ümber ei tee. Eelmised ÜPd on uue lahenduse aluseks, kõik muudatused mis tänases olukorras on vajalikud, kantakse uude Setomaa valla ÜPsse. Miikse oja kallastele on koondunud erinevad väärtused, mis sobivad kokku RV üldiste põhimõtetega, seega on mõistlik sinna piirkonda RV ala näidata. RV ala ei too kaasa olulisi piiranguid, eriti asukohas, kuhu on koondunud erinevad väärtused, mille säilimiseks ei ole mõistlik antud asukohas ehitustegevust lubada.

			3. Ettepanek ehituskeeluvööndi osas – elamualade planeerimisel palun lähtuda ka Miikse küla Sepa kinnistul põhimõttest, et vanale elamu kohale (vundamendile) ehitamine on lubatud. Asukoht: Sepa kinnistu, 46002:002:0139. Põhjendus: ehituskeeluala väljapool kinnismälestise kaitsevööndit ei ole põhjendatud, muudab kinnistu kasutamise keeruliseks, ei võimalda taastada endist ehitist ja tagada küla miljöö säilimist.	3. Ettepanekut ei arvestata. Ettepanek pole põhjendatud, kuna kinnistu on suur ning vajadusel saab ehitustegevust ellu viia kinnistu asukohas, kus pole olulisi kitsendusi. Miikse oja piirkonnas on koondunud mitmed erinevad väärtused ja piirangud: oja ehituskeeluvöönd (mis tuleb seadusest), kultuuriväärtused jms, seega ei ole põhjendatud siin asukohas EKV vähendamine. Vundamendi olemasolu ei ole Kkameti jaoks piisav põhjendus, et sinna EKV alas midagi rajada tohib.
			4. Arvata planeeringust välja tuletõrje veevõtukoht asukohaga kinnistu nr 46002:003:0226. Põhjendus: kas on mõistlik karjääri rajatud oleva tuletõrje veevõtukohta (Palo küla tuletõrje veevõtukoht – kaardil pole kajastatud) lähedusse, u 2 km kaugusele rajada täiendav TT veevõtukoht, mille kasutamisel kahjustatakse pinnast?	4. Nimetatud tuletõrje veevõtukoht on KOVi hinnangul siiski vajalik, et tagada lähipiirkonna tuletõrje veevõtu võimalus ning maandada võimalikke riske. Tegu on loodusliku kohaga, mida kasutatakse vajadusel vaid olude sunnil, mitte igapäevaselt, mistõttu ala ei saa pidevat koormust.
			5. Soovin olla UP menetlusse kaasatud. Palun planeeringut praegusel kujul mitte keh-testada.	5. Teeme täiendavat koostööd.
	H. Anniste	PÕHILAHEN-DUS 23.05.2021	1. Tulenevalt Setomaa valla üldplaneeringu eelnõu eskiislahenduse ja KSH dokumentides kirjeldatud väärtusliku põllumajandusmaa piirangutest riivab väärtusliku põllumajandusmaa kavandamine kinnistutele ebaproportsionaalselt omaniku ettevõtlusvabadust ja eraomandi puutumatust. Väärtusliku põllumaa selliselt kirjeldatuna ei jäta piirangud eeltoodud kinnistute omanikule ruumi muuks maatulundusmaa kasutuseks, kui ainult põllumajanduslik. Kuid on ka muid keskkonnasäästlikke ja -sobilikke väärtuslikke ettevõtluse või maakasutuse viise. 2. Setomaa valla KSH punktis 7.15.1 (lk 107) Jalg- ja jalgrattateed on kirjas: Jalg- ja jalgrattateede kavandamisel tuleb arvestada olemasoleva keskkonna väärtuste ja piirangutega (kaitstavad loodusobjektid, roheline võrgustik, väärtuslik põllumajandusmaa vms), kõikidest õigusaktidest tulenevate tingimuste ning vajalike kooskõlastustega. Setomaa valla ÜP-s ja KSH-s toodud väärtused ja piirangud seavad täiendavaid piiranguid maaomanikule, mis aga ei tähenda, et samad või teised maa ja selle kasutusviisid oleksid väärtusetud. Seetõttu palun seda silmas pidada ÜP ja KSH dokumentides	1. VPM alade käsitus tuleb maakonnaplaneeringust, ametkondade seisukohtadest (vt Maaeluministeeriumi seisukohti) ning samuti on see PlanS järgi 1 ÜP ülesannetest. VPM alad on ÜPs antud informatiivsetena ning tingimused on paindlikud, seega ei seata nendega olulisi kitsendusi, perspektiivsed muudatused on võimalikud. 2. Väärtuste ja piirangute all on mõeldud kõiki ÜP pkt 4 aga ka pkt 5 toodud objektidest tulenevate tingimuste ja kitsendustega, samuti erinevatest seadustest tulenevate nõuetega, mille loetlemine siin ei ole mõistlik. Vms all on mõeldud kõiki

		sõnastuste esitamisel ning jalg- ja jalgrattateede kavandamisel. Palun selgitada, mida on mõeldud olemasoleva keskkonna väärtuste ja piirangute tähenduses ja „/..vms“ all - sõnastus on ebaselge. Mida mõeldakse kõikidest õigusaktidest tulenevate tingimuste ja kooskõlastuste all? Palun lisada ÜP-sse ja KSH-sse, et jalg- ja jalgrattateede kavandamisel/rajamisel mitte kitsastes oludes tuleb liiklusohutuse tagamiseks leida alati lisaks ka muu leeven-dav meede, et vältida eraldusriba vajadust. Palun olemasoleval kujul Setomaa valla ÜP-d ja KSH-d mitte kehtestada. Teatan veel kord, et jalgrattatee rajamine minu kinnistutele on vastuolus kinnisasja planeeritud maakasutusega ning selle rajamisega tekivad kinnistu omanikule täiendavad kitsendused, millega maaomanik ei nõustu. Palun pikenda arvamuse esitamise tähtaega, kuna dokumendid, millega tutvuda on mahukad ning vajan ka täiendavaid selgitusi. Ühtlasi juhin tähelepanu, et dokumentides on esinemas vastuolusid. Soovin, et edaspidi ja ka enne planeeringu kehtestamist kooskõlastatakse minuga eelnevalt igasugused planeeringud, kavandid ja kitsendused minule kuuluvate kinnistute osas/suhtes. Avaldaja soovib olla kaasatud üldplaneeringu menetlusse. Palun planeeringut praegusel kujul mitte kehtestada.	objekte, mida siin loetelus ei ole välja toodud, loetelus on vaid paar näidet. ÜPs on erinevaid objekte veidi laiemalt käsitletud. Täiendavalt on vaja arvestada õigusaktidest tulenevate tingimustega, mida pole ÜPsse üle kantud. Teatud tegevuste puhul võib olla vajalik küsida ametitelt täiendavaid kooskõlastusi, see kehtib objektide puhul, mis on erinevates õigusaktides kirjas, nt maaparandussüsteemi alal tuleb teatud tegevuste teostamisel saada Põllumajandus- ja Toiduameti kooskõlastus. Teatame, et maakonnaplaneeringus näidatud perspektiivete kergliiklusteede asukohti on täpsustatud ja teie kinnistutega puutumust ei ole.
	ESKIIS 11.2020	1. Tulenevalt Setomaa valla üldplaneeringu eelnõu eskiislahenduse ja KSH dokumentides kirjeldatud väärtusliku põllumajandusmaa piirangutest riivab väärtusliku põllumajandusmaa kavandamine kinnistutele (Koplimäe (46002:003:0170), Pauli (46002:003:1820) ja Kopliveere (46002:003:0245)) ebaproportsionaalselt omaniku ettevõtlusvabadust ja eraomandi puutumatust. Selliselt kirjeldatuna ei jäta piirangud eeltoodud kinnistute omanikule ruumi muuks maatulundusmaa kasutuseks, kui ainult põllumajanduslik. Kuid on ka muid keskkonnasäästlikke ja -sobilikke ettevõtluse või maakasutuse viise, mis võivad sobida kokku omaniku ja valla huvidega. Piirangute korrigeerimisel ja/või kasutusala paremal planeerimisel võib kinnistute omaniku ja kohaliku omavalitsuse huvide vahel saavutada tasakaalu.	1. Täpsustame et tegu ei ole piiranguga, tingimused on paindlikud. Ala saab kasutada ka muul otstarbel kui põllumajandusmaa. Põllumajandusmaa otstarve on eelistatud, kuid võimalikud on ka muud kasutused. Täpsustasime väärtusliku põllumajandusmaa kihti Teie ettepaneku alusel ning arvasime nimeatatud kinnistutelt väärtusliku põllumaa välja.

			Ettepanek: sellise kasutusala (väärtusliku põllumaana) või piirangutega planeeringut mitte kehtestada, täpsustada ning leida sobivamad planeeringu lahendused koostöös omanikuga.	
			2. Meremäe-Vinski asulate vahel tuleks perspektiivse jalg- ja jalgrattatee planeerimisel ja selle ehitamisel vältida praegu planeeringu eelnõus märgitud tee otstarbeks (eriti kui see on juhtumisi eraldi teetammile kavandatuna mõeldud) ettevõtluses või põllumajanduses kasutusel oleva (mõeldud on selle majandusharu erivaldkondi laiemalt) ja majandatava väärtusliku maa olulisel määral vähendamist ja kasutamist. Sellise teelõigu rajamine oleks vastuolus kinnisasja planeeritud maakasutusega, seetõttu ei nõustu selle kavandamisega ja ehitamisega praegustele Koplimäe ja Pauli kinnistutele Väiko-Serga külas.	2. Tegu on avalikes huvides objektiga, mis ühtlasi tuleneb maakonnaplaneeringust. Jalg- ja jalgrattatee asukoht on ÜPs antud põhimõttelisena, asukoht täpsustatakse perspektiivis täpsema projektiga ning selle raames tehakse eraldi ka koostööd maaomanikega.
			3. KSH-s ja üldplaneeringus oleks mõistlik pöörata rohkem tähelepanu põhjaveele ja selle varustuskindluse tagamisele kõigis valla paikkondades, praegu tundub olevat see ebapiisav. Hoolikam ja põhjalikum keskkonnamõju hindamine on asjakohane. Seda eriti juhul kui lisaks looduskeskkonnast endast tulenevatele mõjudele esinevad täiendavad inimtekkelised kumulatiivsed mõjud (nt dolokivi kaevandamine), mida paikkondlikud hapid looduslikud olud ei pruugi suuta täiendavalt kanda. Vältida tuleks kindlasti pöördumatuid kahjustusi (võivad avalduda hiljem. pikema ajaperioodi järel), eriti veehaardele ja vee kättesaadavusele (nt varustuskindlus, veetasemete langus, kvaliteet). Kindlasti on mõistlik kasutada näiteks enne täiendavate dolokivi maardla(te) kasutusele võttu, kaevanduslubade väljastamist ja karjääride sulgemist võimalust keskkonnamõjude hindamiseks, kasutades ka uuemaid ja efektiivsemaid analüüsimeetodeid, et mitte teha otsuseid võimaliku ebapiisava või vananenud info põhjal.	3. Kuigi päris hästi ei ole arusaadav, mis tundub ÜP KSH-s olevat ebapiisav, siis selgitame teemat täiendavalt. Varustuskindlust hinnatakse joogivee seisukohast ning selle tagamisega Setomaa vallas probleeme ei ole (ei ole ohtu põhjaveevaru vähenemiseks), sest suuri põhjavee tarbijaid vallas ei ole. Kaevanduste avamine ja laiendamine toimub juhtumipõhiselt läbi kaevandamisloa taotluse menetluse ning seda ÜP-ga ei kavandata. Sel põhjusel ei ole ka ÜP KSH ülesanne hinnata kaevandamisega kaasnevat keskkonnamõju. Kaevandamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (KMH) algatamist reguleerib KeHJS-e § 6. Üldjuhul hinnatakse KMH käigus ka võimalikku mõju ümbruskonna majapidamiste veevarustusele (joogivee tasemele ja vee kvaliteedile kaevus). Kui kaevandamise (karjääris põhjavee alandamise) tulemusena alaneb põhjavesi kaevus sedavõrd, et sealt joogivesi kaob, või halveneb joogivee kvaliteet, siis on kaevandaja kohustus taastada joogiveevarustus (näiteks sügavama puurkaevu

				rajamisega). Sellise ohu korral kirjutatakse vastav tingimus (tuginedes KMH tulemustele) reeglina ka kaevandamisloasse.
			4. Soovin, et edaspidi ja ka enne planeeringu kehtestamist kooskõlastatakse minuga eelnevalt igasugused planeeringud, kavandid ja kitsendused minule kuuluvate kinnistute osas/suhtes. Avaldaja soovib olla kaasatud üldplaneeringu menetlusse. Palun planeeringut praegusel kujul mitte kehtestada.	4. Teeme Teiega täiendavat koostööd.